

תשורה

משמחת הנישואין של

לוי הכהן ויהודית שרה מושנא שיחיו

כהן

ראש חודש ניסן ה'תשפ"ו

ב"ה.

פתח דבר

לזכרון טוב, ליום כלולת החתן הרה"ת **לוי הכהן** שי' עם ב"ג הכלה המהוללה מ'
יהודית שרה טושנא תחיל',

ועל יסוד ההנהגה בעת חתונת כ"ק אדמו"ר עם הרבנית הצדקנית נ"ע, ביום
הבהיר י"ד כסלו תרפ"ט –

הננו בזה לכבד את כל הנוטלים חלק בשמחת לבבנו, מקרוב ומרחוק, בתשורה
זו:

(א) מכתב לאמו זקנתו של החתן מרת **טשערנא** ע"ה, ומכתב בו מוזכר בעלה
הרב **יצחק דוב אושפאל** ע"ה.

(ב) **עלי הגהה** על מכתב כללי כ"ה אדר תנש"א; שיחות ש"פ עקב תשמ"ט, כ"ח
מרחשון תש"נ, ש"פ ויצא תנש"א.

(ג) **מענות קודש** על שאלות המניחים בשיחת אחש"פ תשל"ו, ועל שאלת
החוזר הרב **סימון** שי' **יעקבסון** בנוגע ליקוי לבנה.

(ד) כמה קטעים מהנחה של שיחת כ"ק אדמו"ר מהוריי"ץ מחג הפורים תרפ"ז
שעדיין לא נדפסו.

רוב החומר בתשורה זו **מתפרסם בזה לראשונה**.

ויהי רצון, שתיכף ומיד "ישמע... קול שישון וקול שמחה" האמתי, כאשר "נזכה
זעהן זיך מיטן רבי'ן", בהתגלות כ"ק אדמו"ר, תיכף ומיד ממש!

משפחת העלער

משפחת כהן

ראש חודש ניסן, ה'תשפ"ו

ברוקלין, ניו

מכתב לאמו זקנתו של החתן

חייקין - מאָנאָרע אל

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקווי
ברוקלין נ. י.

בייה, בייה מיטת השייד
ברוקלין.

מרת משערנא החי

ברכה ושלום

איך האב באקומען אייער בריף פון חיי חסון, אין וועלכען
איר שרייבט וועגען אייער זון אפרים שי, און דעם פראבלעם וועגען זיין
לערנען.

אויב איר געדרינקט, ווען איר האט גערעפט מיט מיר וועגען
אייער עלטערן זון, איז געווען דער שמועס, אז עס ווערט געמאכט א אויסמאס
פאר אייער עלטערן זון, נאר מיטן תנאי, אז דאס זאל ניט האבען קיין ווירקונג
אויף דעם צווייטען זון אייערען, ~~און~~ א חוץ דעם וואָס עס איז א ספק צי פאר
אייער זון אפרים דארטמען דאָס טאָן, קען דאס אויך בריינגען שאַדען דער
ישיבה, וואָס פון דעם דארטמען זיך הייסען, זייער סטארק, ~~אויך~~ האָב שוין
געשריבען פערערע מאל צו דער הנהלה פון דער ישיבה, צו געפינען א וועג
אויף פארויכערען די חלמיר'ים מיט א פאסענדען הינויך, סיי אין דער פרייה
און אויך אפרים נאכדעם, און ספעציעל איז דאָס נוגע יעצט צו דעם זון
פון הרב היפר'ק און אויך אייער זון-שיחיו, (האמש זיי ווינען פערשידען
אין עלטער,) און איך האָף, אז דאָס וועט סכריח זיין דער הנהלה פון דער
ישיבה צו אריינראכטען זיך אין דעם סאב, און במילא וועט געפונען ווערען
אויך די העג צו איינארדנען אזוי, אז די ישיבה זאל שפייגען און ווערען
א גרויסע ישיבה, און השי"ח זאל איך העלפען, צו האָבען סחיד'ישן נחת
פון אייערע קינדער און אויפנעמען דאָס מיט גוטען געזונט.

עס וואונדערט מיך, וואָס איך באקום ניט קיינע ידיעות וועגען
דער סעטיגקייט פון אגודה נשי ובנות חביד, וואָס זיכער נעמט איר אויך
א אקטיווען איינטיל אין דעם.

ברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליטיא

המזכיר: *G. קווי*

בנוגע לימודי חול של בנה הרב אפרים שי' שמוקלער

מכתב בו מוזכר הרב יצחק דוב אושפאל

פרדס-ברוקלין
 RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
 Lubavitch
 770 Eastern Parkway
 Brooklyn 13, N. Y.
 HYachinth 3-9250

מנחת מועדל שניאורטאהן
 ליובאוויטש
 770 איסטערן פארקוויי
 ברוקלין, נ. י.

בי"ה, א' כסלו תשי"ה
 ברוקלין

הווייה אי"א נוי"נ עוסק בצי"צ
 מו"ה שמואל צבי ש"י

שלום וברכה
 פון צייט צו צייט באקום איך ידיעות וועגען איך פון
 הרהי"ה אי"א נוי"נ עוסקצי"צ בעל מדות וכו' מו"ה יצחק דוב ש"י
 אושפאל, וועלכער האט מיר אויך איבערגעבען וועגען די לעצטע
 ענטוויקלונגען.

ובעת רצון וועט מען איך מזכיר זיין אויף דעם ציון
 הק' פון כייק מו"ה אדמו"ר זצוקלהי"ה נבגיים זי"ע, צום געזונט
 בעסערונג,

און אויב לויט די אויבען דערמאנטע ידיעות, איז ניט
 גענוג קלאר די דיאגנאזע, איז פארשטענדליך אז מ'דארף מאכען א
 קאנסיליום פון עטליכע דאקטוירים ספעציאליסטען צוזאמען, און
 זי זאלען באשטימען די זאך, און דער הויפט פונקט-צו באשליסען די
 פאסענדע באהאנדלונג, ווארפא כל בשר ומפליא לעשות ישלח דברו
 וירפאהו ע"י איש פלוני וטפול פלוני,

ובפרט אז מיר זיינען איצער אריינגעקומען אין דעם
 חדש כסלו, חדש הנסים, און דער נוסח הברכה איז שפעט נסים בימים
 החם בזמן הזה, ד.ה. אז פון יאר צו יאר ווערט הידרעהאלט דער עת רצון
 פון די טעג דענסטמאל, אויך היינט, י"ה רצון אז אויך אין אער פאל
 זאל דאס אזוי זיין, און אזוי ווי די נרות חנוכה דמוסיף ויחולק, צום
 גוטען און פון גוט צו נאך בעסער.

בברכה לבשו"מ
 [Handwritten signature]

ג"ס -
 בקה"ה ביה"ק פ' א"ת ג"ת
 בל"ק - יעקב
 י"ב אדר ב"א

[בראש העמוד כתב:] מהיר (ובפרט המ"מ)

. . און דערנענטערנדיק זיך צו חג הפסח – ווען מיר פייגן פראווען דעם יום-טוב פון "זמן חרותנו" . .

. . דאס זיינען דאך געווען נסים גלויים – אפענע נסים, ניט נאר פאר די אויגן פון אידן, נאר אויך פאר אלע פעלקער, ביז אז "ראו כל אפסי ארץ", אלע האבן אנערקענט געזען און אנגעשריטראפן די גרויסע נסים וואס זיינען פארגעקומען אין דעם זמן.

און דאס הייסט, אז אין א געוויסן זין זיינען אט די נסים געווען מער פלאדיק די

דעמאלט [סימן להעביר לפיסקא זו התיבות:] די נסים "בימים ההם", בימי מרדכי ואסתר- זיינען די נסים געווען, ווי באוואוסט, פארהוילן באהאלטען און פא אין די דרכי הטבע, אזוי אז נאר דורך פארבינדונג פון אנפאנג פון מלכות אחשורוש מיט בשנת שלש למלכותו און מיט בשנת שבע למלכותו, און מיט חודש ניסן בשנת שתים עשרה למלכותו וסעודות אסתר פאר אחשורוש והמן מאכען פון דעם אלעם אין המשך וענין און זיך אריינטארען טיף אין דעם המשך אז דאס איז איין המשך פון אין ענין האט מען אין די דעם דערקענט דעם יד השם, וואס דערפאר ווערט אין דער גאנצער מגילה (פון די כ"ד ספרי קודש) קיין איין מאל ניט דערמאנט דעם אויבערשטנס נאמען בפירוש, נאר ברמה, באהאלטענערהייט – ווייל אויך דער נס פון פורים איז געווען אין אן אופן [המשך בעמוד הבא]

פון הסתר פנים, (ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא) א נס אנגעטאן און באהאלטן אין טבע.

דאקעגן איז אין די איצטיקע געשעענישן געווען דער פלא, וואס דוקא אין דעם טאג פון פורים איז פארגעקומען דער אפשוט פון א גאר גרויסן נאָטון לטובת בני ישראל (כפל העולם) אין און ארשן פון א נס גלוי לעיני כל העמים.

* * *

לויט די נאטירלעכע אומשטענדן אין דער וועלט ארבעטונג, האט עס געהאלטן דערביי, און געמלחמה זאל אריינזיען אירע פעלקער און זיך צעפלאקערן אין א וועלט-קריג ר"ל - און אין א נס פון אירן, למעלה מדרך הטבע, איז ניט בלויז אויסגעמיטן גענארן א וועלט-מלחמה, נאר אויך די שוין אנגעהויבענע מלחמה איז פלוצלינג געווארן.

בעת אלע סימנים האבן געוויזן, אז מ'דארף דערווארטן א גרויסע און שווערע מלחמה, און דערפאר האבן אונגעזאמלט א גאר גרויסע ארמיי מיט זייער א סך כלי-זיוין, און נאך די אלע געגענדיקע צוגרייטונגען און פונדאדערטילן די פקידים, ווי ס'איז דער סדר ווען מ'גרייט זיך צו א לאנגער פארשערטער מלחמה, וואס דארף דויערן וואכן, חדשים - איז אבער דער נצחון געקומען אין גאר א קורצער צייט, במשך אייניקע טעג!

דער נצחון איז געווען אזוי שטארק גרויס און וואונדערלעך, אז ער האט ניט נאר פארמיטן א סך שפיקות דמים און צווישן אומות העולם (ווי מ'האט זיך געזיכט), נאר האט געבראכט דערצו, אז דער גרויזאמער שונא זאל גלען באפרייען, און א גוטן אופן (אין פולן קעגנזאץ פון זיין נאטור) אלע מלחמה-געפאנגענע און אפילו די געפאנגענע פון פריער. זיך האבן קיינמאל נישט און נאך - אין דער עיקר: ניט נאר דער גרויסער נצחון, נאר אויך דער אויסברוך פון דער מלחמה (וואס איז ניט געווען לויט דער טבע פון די אומות) האט נסים'דיק באזייטיקט די גרויסע סכנה, וואס האט געדראט די

Handwritten notes and signatures at the bottom of the page, including a large signature and several smaller ones.

[המשך מעמוד הקודם] פון הסתר פנים, ווי איינע פון די פירשים אין פסוק לואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא, אז דאס מיינט דעם עיני פון נס פורים: א נס אנגעטאן און באהאלטן אין טבע.

דאקעגן איז אין די איצטיקע געשעענישן פון די חדשים ביז אין (מיטן פון) חודש אדר געווען דער פלא, וואס דוקא אין דעם טאג פון פורים איז פארגעקומען דער אפפלוס פון א גאר גרויסער נצחון נס לטובת בני ישראל בכל ולטובת העולם כולו אין אופן פון א נס גלוי לעיני כל העמים.

* * *

לויט די נאטירלעכע אומשטענדן אין דער וועלט אדדענאג, האט עס געהאלטן דערביי, אז ד-מלחמה עס זאל זיין ניט נאר א מלחמה ערקלערונג א.ז.וו. נאר אז די מלחמה זאל אריינציען אלע מערערע פעלקער און זיך צעפלאקערן אין א וועלט-קריג ר"ל - און אין א נסיים-דיקן אופן, למעלה מדרך הטבע הרגיל, איז ניט בלויז אויסגעמיטן געווארן א וועלט-מלחמה, נאר אויך די שוין אנגעהויבענע מלחמה איז פלוצים בטל איינגעשטילט געווארן.

בעת אלע סימנים האבן געוויזן, אז מ'דארף דערווארטן א גרויסע און שווערע מלחמה, און דערפאר דארט אויסגעזאמלט צוגרייטען א גאר גרויסע ארמיי מיט געצא א סך כלי-זיין - און דוקא פון די נייעסטע און נאך די אלע לאנג-דויערנדיקע צוגרייטונגען און פונאנדערטיילן די תפקידים בוי, ווי ס'איז דער סדר ווען מיגרייט זיך צו א לאנגער פארביטערטער מלחמה, וואס דארף דויערן וואכן, חדשים - איז אבער דער נצחון געקומען אין גאר א קורצער צייט, במשך אייניקע טעג!

דער נצחון איז געווען אזוי שנעל, גרויס און וואונדערלעך, אז ער האט ניט נאר פארמיטן א סך שפכות דמים און צווישן אומות העולם (ווי מ'האט זיך געריכט מורא געהאט), נאר האט געבראכט דערצו, אז דער גרויסער שונא זאל גלייך באפרייען, און אין א גוטן אופן (אין פולן קעגנזאץ פון זיין נאטור) אלע א טייל פון די מלחמה-געפאנגענע און אפילו א טייל פון די געפאנגענע פון פריער.

און נאך - און דער גאם זה עיקר: ניט נאר דער גרויסער נצחון, נאר אויך דער אויסברוך פון דער מלחמה (וואס איז ניט געווען לויט דער טבע פון די אומות) האט נסיים-דיק באזייטיקט די גרויסע סכנה, וואס האט געדראט די [המשך בעמוד הבא]

מיר האבן אן אנזאג און א הוראה אין תורתנו: אל תפתח פה - זיין אפגעהיט פון רייד במרה שחורה - און עס זאל זיין מכאן ולהבא נאר בשורות טובות בטוב הנראה ונגלה

אידן אין ארץ-ישראל מצד מדינת בבל - און ועל כולם: די נסים גלויים, וואס דער אויבערשטער האט געוויזן צו באשיצן אידן אזוי פלאימדיק פון די שרעקלעכע כלי-משחית.

~~דאס אלץ און נאך מער, געהערט צו די נסים ונפלאות וועלכע אלע ווייסן און באווייניקן און די וועלכע "ווייסן" וואס ס'טוט זיך פאר אינעווייניק" - און זיינען באקאנט מיט נאך א סך איינצל הייסן וועלכע דערגרייכן ניט צו דער עפנטלעכקייט - באגרייפן און פילן א סך מער דעם וואונדער פון א די נסים ונפלאות (אז איער דיזעין וואס...)~~

דייט
ווייסן
און נאך מער

במשך פון דעם יאר - אויף וועלכן אידן גיבן דעם צייכען פון "הי' תהא שנת אראנו נפלאות", און נאך פאר דעם, ביים סוף פון פארגאנגענעם יאר, באצייכנט פון אידן מיטן סימן "הי' תהא שנת נסים" - איז פיל מאל באטאנט געווארן בנוגע דעם וואס חז"ל האבן פארגעזאגט (געבדאקט אין ילקוט שמעוני¹⁷⁷ וועגן די מלחמות וועלכע וועלן פארקומען אין יענעם טייל פון וועלט, אז דאס זיינען פון די סימנים אז אט=אט קומט די גאולה האמיחית והשלימה דורך משיח צדקנו.

און אין אנבליק פון די אויבנדערמאנטע נסים וועלכע זיינען אנערקענט אדורך צווישן די אנגות העולם, דארף דאך נאכטער צו צווייטער ווערן דער באוואוסטזיין, אז דאס איז ד'הכנה קרובה צום קיום היעוד פון ונהיית לה' המלוכה, ווען אלע פעלקער וועלן איבערצייגן אז "יש בעל הבית לבירה זו", און די אנערקענונג וועט זיי ברענגען "לקרוא כולם בשם ה' לעבדו שכם אחד".

וכפרט, ווי דערמאנט, ווען מען דערנענטערט זיך איצט צו חודש ניסן - פון לשון נס, און נאך מער, ווי חז"ל דייטן אן, אז "ניסון" (מיט צוויי נוגי'ן) באווייזט אויף "נסי נסים" (אצט) נס בתוך נס" - איז דאך זיכער, אז דער אויבערשטער וועט ווייזן נאך גרעסערע נסים;

[המשך מעמוד הקודם]

אידן אין ארץ ישראל מעד מדינת בבל - און ועל כולם - די נסים גלויים, וואס דער אויבערשטער האט געוויזן צו באשיצן אידן אזוי פלאימידיק פון די שרעקלעכע כלי-משחית.

דאס אלץ און נאך מער, געהערט צו די נסים ונפלאות וועלכע אלע ווייסן און באוואונדערן, און די וועלכע "ווייסן וואס סי'טוט זיך פון אינעווייניק" - און זיינען באקאנט מיט פאך גאר א סך איינצלהייטן וועלכע דערגרייכן ניט צו דער עפנטלעכקייט - באגרייפן און פילן א סך מער דעם וואונדער פון אפ די נסים ונפלאות: **בזמן הזה בימים האלה.**

* * *

במשך פון דעם יאר - אויף וועלכן אידן גיבן דעם צייכן פון נאמען און סימן: "הי' תהא ה-ה תהא ששנת [תיקן "אראנו נפלאות" ל:] [נפלאות אראנו]", און נאך פאר דעם, ביים סוף פון פארגאנגענעם יאר, באצייכנט פון אידן מיטן סימן "ההי' תהא ששנת נסים" - איז פיל מאל באטאנט געווארן בנוגע דעם וואס חז"ל האבן פאראויסגעזאגט (געבראכט אין ילקוט שמעוני ישע' רמז) וועגן די מלחמות וועלכע וועלן פארקומען אין יענעם טייל פון וועלט, אז דאס זיינען פון די סימנים אז אט-אט קומט די גאולה האמיתית והשלימה דורך משיח צדקנו.

און אין אנבליק פון די אויבנדערמאנטע געשענישען און נסים וועלכע זיינען אנערקענט אונד צווישן די אומות העולם, דארף דאך נאך מער איינגעקארבט שטארקער ווערן דער באוואוסטזיין, אז דאס איז די צייט פון הכנה קרובה צום קיום היענד דער ערפולונג פון דער הבטחה "והיתה לה' המלוכה", ווען אלע פעלקער וועלן זיין איבערצייגט אז "יש בעל הבית לבירה זו", און די אנערקענונג וועט זיי ברענגען "לקרוא כולם בשם ה' לעבדו שכם אחד".

ובפרט, ווי דערמאנט, ווען מען דערנענטערט זיך אפ צו חודש ניסן - פון לשון נס - און נאך מער, ווי חז"ל דייטן אן, אז "ניסין" (מיט צוויי נוניין) באווייזט אויף "נסי נסים" (אדער "נס בתוך נס") - איז דאך זיכער, אז דער אויבערשטער וועט ווייזן נאך גרעסערע נסים;

און באזונדערס, ווען אידן זיינען זיך משתדל אז אויך זייער טאג-טעגלעכע אויפפירונג זאל זיין אין אן אופן פון "נס" פון לשון ארבים נס"י - העכער פון זייערע טבע-באגרענעצונגען, אז יעדער איינער און איינע שיי הויבט זיך אויף העכער פון די געוואוינהייטן און איבערשטן, ביז אין אן אופן פון "נסי נסים" (לשון רבים), העכער און העכער און נאך העכער;

ווי מיר האבן אגוף דעם די הוראה גלייך אין אנהויב פון דער היינטיקער סדר (אין) אדם כי יקריב מכם קרבן לה', לויטן באוואוסטן אפטייטש פון אלטן רבין: מכם קרבן לה', אז דער קרבן דארף געבראכט ווערן פון אייבן אליין, דער איד דארף ארויסגיין פון זיינע געוואוינהייטן, באגרענעצונגען און זיך אינגאנצן איבערגעבן צום אויבערשטן.

און אט די "נסים דיקע" הנהגה פון יעדן אידן, אין אן אופן פון "אראנו נפלאות", אז דאס איז אפן און אנטפלעקט פאר אלעמען, וועט נאך מער צואיילן דעם קיום העדו כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, אן דער אויבערשטער וועט מקיים זיין זיין הבטחה: מצאתי דוד עבדי בשמן קדשי משחתיו, באגולה האמיתית והשלמה, על ידי משיח צדקנו, ותיכף ומיד ממש.

בכבוד ובכרכה להצלחה
ובברכת חג הפסח כשר ושמח

און באזונדערס, ווען אידן זיינען זיך משתדל אז אויך זייער טאג-טעגלעכע [תחלה כתב כאן "וואכעדיגע"] אויפפירונג אין אידישקייט: **תורה און מצות** זאל זיין אין אן אופן פון "נס" (פון לשון "אריב נסי") – העכער פון זייערע טבע-באגריפע צוגען אויפגעהויבען אלץ מער און מער, אז יעדער איינער און איינע שיי הויבט זיך אויף העכער פון די געוואוינהייטן און אייגנשאפטן ביז איצט בלימוד התורה והידור בקיום המצות, ביז אין אן אופן פון "נסי נסים" (לשון רבים), העכער און העכער און נאך העכער ;

ווי מיר האבן אױף אין דעם די הוראה גלייך אין אנהויב פון דער היינטיקער פרשה **סדרה (מלשון סדר)**: אדם כי יקריב מכם קרבן לה', לויטן באוואוסטן אפטייטש און תורה פון אלטן רבי'ן: מכם קרבן לה', אז דער קרבן דארף געבראכט ווערן פון אייך אליין . .

. . און אַז די "נסים"דיקע" הנהגה פון יעדן אידן, א הנהגה אין אן אופן פון "נפלאות אראנו" נפלאות, אז דאס איז אפן און אנטפלעקט פאר אלעמען, וועט נאך מער צואיילן דעם די קיום היעד ערפולונג: כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, אַז דער אויבערשטער וועט מקיים זיין זיין הבטחה: מצאתי דוד עבדי בשמן קדשי משחתני, [העביר לכאן התיבות]: ותיכף ומיד ממש בגאולה האמיתית והשלמה, על ידי משיח צדקנו.

בכבוד ובברכה להצלחה

ובברכת חג הפסח כשר ושמח

מכתב כללי כ"ה אדר תנש"א – הגהה שני

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
493-9250

חזם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ.י.

כ"ה, מוצש"ק כ"ה אדר,
אור ליום ג' שהוכפל בו כי טוב
פי ויקרא אל משה,
ה'תנש"א. ברוקלין, נ.י.

אל בני ובנות ישראל
בכל מקום שהם
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

קומענדיק פון די ימי הפורים – טעג פון נסים, וואס דער אויבערשטער האט באוויזן "בימים ההם בזמן הזה", און דערנענטערנדיק זיך צו חג הפסח – ווען מיר פראווען דעם יום-טוב פון "זמן תרותנו" און מיר דאנקען דעם אויבערשטן פאר די ניסים ונפלאות וועלכע ער האט באוויזן ביי יציאת מצרים –

איז איצט די פאסיקע צייט צו ציען די פולע אויפמערקזאמקייט אויף די ניסים ונפלאות וועלכע האבן פאסירט דעם היינטיקן פורים.

דאס זיינען געווען נסים גלויים – אפענע נסים, ניט נאר פאר אידן, נאר אויך פאר אלע פעלקער, ביז אז "דאו כל אפסי ארץ", אלע האבן געזען די גרויסע נסים וואס זיינען פארגעקומען אין דעם זמן.

די נסים "בימים ההם", בימי מרדכי ואסתר, זיינען געווען, ווי באוואוסט, באהאלטען אין דרכי הטבע, אזוי אז נאר דורך פארבינדונג פון אנפאנג פון מלכות אחשוורוש מיט בשנת שלש למלכותו און מיט בשנת שבע למלכותו און מיט חודש ניסן בשנת שתיים עשרה למלכותו וסעודות אסתר פאר אחשוורוש והמן – מאכן פון דעם אלעם איין המשך וענין און זיך אריינטראכטן טיף אין דעם אז דאס איז איין המשך פון איין ענין – האט מען אין דעם דערקענט יד השם, וואס דערפאר ווערט אין דער גאנצער מגילה (פון די כ"ד ספרי חודש) קיין איין מאל ניט דערמאנט דעם אויבערשטנס נאמען בפירוש – ווייל אויך דער נס פון פורים איז געווען אין אן אופן פון הסתר פנים, ווי איינע פון די פירושים אין פסוק ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא, אז דאס מיינט דעם ענין פון נס פורים: א נס אנגעטאן און באהאלטן אין טבע.

דאקעגן איז אין די געשעענישן פון די חדשים ביז אין (מיטן פון) חודש אדר פארגעקומען א גאר גרויסער נס לטובת בני ישראל ולטובת העולם כולו, א נס גלוי לעיני כל העמים.

.. איז איצט די פאסיקע צייט צו ציען די פולע אויפמערקזאמקייט אויף די ניסים ונפלאות וועלכע האבן פאסירט נאענט צו דעם היינטיקן פורים ..

ב

* * *

לויט די נאטירלעכע אומשטענדן אין דער וועלט, האט עס געהאלטן דערביי, אז עס זאל זיין ניט נאר א מלחמה ערקלערונג א.ז.וו. נאר אז די מלחמה זאל אריינציען מערערע פעלקער און זיך צעפלאקערן אין א וועלט-קריג, ר"ל — און למעלה מדרך הטבע הרגיל, איז ניט בלויז אויסגעמיטן געווארן א וועלט-מלחמה, נאר אויך די שוין אנגעהויבענע מלחמה איז איינגעשטילט געווארן.

בעת אלע סימנים האבן געוויזן, אז מ'דארף דערווארטן א שווערע מלחמה, און צוגרייטן א גאר גרויסע ארמיי מיט א סך כלי-זיין און דוקא פון די נייעסטע, און נאך די אלע צוגרייטונגען ווי ס'איז דער סדר ווען מ'גרייט זיך צו א לאנגער מלחמה, וואס דארף דויערן וואכן, חדשים — איז דער נצחון געקומען אין גאר א קורצער צייט!

דער נצחון איז געווען אזוי וואונדערלעך, אז ער האט ניט נאר פארמיטן א סך שפיכות דמים צווישן אומות העולם (ווי מ'האט מורא געהאט), נאר האט געבראכט דערצו, אז דער שונא זאל באפרייען, אין א גוטן אופן, א טייל פון די מלחמה-געפאנגענע און אפילו א טייל פון די געפאנגענע פון פריער.

— מיר האבן אן אנואג און א הוראה אין תורתנו: אל תפתח פה — זיין אפגעהיט פון רייד במרה שחורה — און עס זאל זיין מכאן ולהבא נאר בשורות טובות בטוב הנראה והנגלה. —

און נאך מער: די וועלכע "ווייסן וואס ס'טוט זיך אינעווייניק" — זיינען באקאנט מיט גאר א סך איינצלהייטן וועלכע דערגרייכן ניט צו דער עפנטלעכקייט — באגרייפן א סך מער דעם וואונדער פון די נסים ונפלאות בזמן הזה בימים האלה.

* * *

במשך פון דעם יאר — אויף וועלכן אידן גיבן דעם נאמען און סימן: "ה'יה תהא שנת נפלאות אַראנו", און נאך פאר דעם, ביים סוף פון פארגאנגענעם יאר, באצייכנט פון אידן מיטן סימן "ה'יה תהא שנת נסים" — איז פיל מאל באטאנט געווארן בנוגע וואס חז"ל האבן פאראויס געזאגט (אין ילקוט שמעוני ישעי' רמז תצט) וועגן די מלחמות וועלכע וועלן פארקומען אין יענעם טייל פון וועלט, אז דאס זיינען פון די סימנים אז אט-אט קומט די גאולה האמיחית והשלמה דורך משיח צדקנו.

און אין אנבליק פון די אויבנדערמאנטע געשעענישן און נסים, דארף נאך שטארקער ווערן דער באוואוסטזיין, אז דאס איז די צייט פון הכנה קרובה צו דער ערפילונג פון דער הבטחה "והיתה לה' המלוכה", ווען אלע פעלקער וועלן זיין איבערצייגט אז "יש בעל הבית לבירה זו", און די אנערקענונג וועט זיי ברענגען "לקרוא כולם בשם ה' לעבורו שכם אחד".

. . נאר אז די מלחמה זאל אריינציען מערערע פעלקער און זיך צעפלאקערן
אין א וועלט-קריג, ר"ל . .

ובפרט, ווי דערמאנט, ווען מען דערנענטערט זיך צו חודש ניסן - פון לשון נס -- און נאך מער, ווי חז"ל דייטן אן, אז "ניסן" (מיט צוויי נ"ו'ן) באווייזט אויף "נסי נסים" (ו"נס בתוך נס") - איז דאך זיכער, אז דער אויבערשטער וועט ווייזן נאך גרעסערע נסים;

און באזונדערס, ווען אידן זיינען זיך משתדל אז אויך זייער טאג-טעגלעכע אויפפירונג אין אידישקייט: תורה און מצות - זאל זיין אין אן אופן פון "נס" - אויפגעהויבן אלץ מער און מער, אז יעדער איינער און איינע שי' הויבט זיך אויף העכער פון די געוואוינהייטן ביז איצט בלימוד התורה והדור בקיום המצות, ביז אין אן אופן פון "נסי נסים" (לשון רבים), העכער און העכער און נאך העכער;

ווי מיר האבן אין דעם די הוראה גלייך אין אנהויב פון דער היינטיקער סדרה (מלשון סדר): אדם כי יקריב מכם קרבן לה', לויטן טייטש און תורה פון אלטן רבי'ן: מכם קרבן לה', אז דער קרבן דארף געבראכט ווערן פון אייב אליין, דער איד דארף, ארויסגיין פון זיינע געוואוינהייטן, באגרענעצונגען און זיך אינגאנצן איבערגעבן צום אויבערשטן.

און די "נסים דיקע" הנהגה פון יעדן אידן, א הנהגה אין אן אופן פון "נפלאות אראנו", אז דאס איז אפן און אנטפלעקט פאר אלעמען, וועט נאך מער צואיילן די ערפילונג: כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, דער אויבערשטער וועט מקיים זיין זיין הבטחה: מצאתי דוד עבדי בשמן קדשי משחתי, ותיכף ומיד ממש, בגאולה האמתית והשלמה, על ידי משיח צדקנו.

בכבוד ובברכה להצלחה
ובברכת חג הפסח כשר ושמח

.. ווי חז"ל דייטן אן, אז "ניסן" (מיט צוויי נונג"ן) באווייזט אויף "נסי נסים" ..

.. וועט נאך מער צואיילן די ערפילונג פון: כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות ..

בכבוד ובברכה להצלחה
ובברכת חג הפסח כשר ושמח חתי"ק

21.3.76

כ"ה אדר"ב ברצברא העולם לדעת ר' יהושע (ר"ה יא, רע"א) שבניסן נברא העולם - תור"ה לתקופות - ר"ה ח, א (ובנוגע לתקופות כן ההלכה - ר"ה יב, א). וראה תור"ה כמאן מצלינן - ר"ה כז, א. שער הכוונות להאר"ז ענין ר"ה דרוש א'. פע"ח שער ר"ה פ"ד (בכמה דפוסים - פ"ו). וראה לקו"ש חט"ז שיחה לפ' החודש ס"ד (ע' 483 ואילך), ובהערות שם. ד"ה החודש התשל"ט ס"ח (סה"מ מלוקט ח"ג ע' פו). ד"ה אשה כי תזרע התשכ"ה ס"ו (שם ס"ע צד ואילך). ד"ה החודש התשל"ה (שם ח"ד ע' קצג ואילך).

וראה בהערות למכתב מוצש"ק כ"ה אדר התשמ"ב בתחלתו (הגש"פ עם לקוטי טעמים, מנהגים וביאורים - קה"ת תשמ"ו ואילך - ע' השכב).

אור ליום: ראה מסכת פסחים בתחילתה.

ליום ג' שהוכפל בו כי טוב: פרש"י עה"פ בראשית א, ז, מב"ר פ"ד, ו (ובפרש"י שם - דגם העבר נעשה טוב). ובאוה"ת (בראשית לג, א ואילך. ועוד); בסה"מ תרנ"א ס"ע קצג ובמכתב כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע (נדפס בסה"מ התש"ט ע' 19 (השני). אגרות-קודש שלו ח"א ע' קלו) - מקשר זה עם מתו"ל (קידושין מ, א) טוב לשמים וטוב לבריות.

פי ויקרא אל משה: להעיר, אשר (בפשוטן של כתובים) בא "ויקרא אל משה" בהמשך לס"פ פקודי שהי' "בתורש הראשון גו' באחד לתורש" (פקודי מ, יז), ר"ח ניסן. וראה מכתב עש"ק ר"ח ניסן התשמ"ה הערה ד"ה זו (הגש"פ הנ"ל ע' תשסא).

ימי הפורים..חג הפסח: דגאולת פורים וגאולת פסח שייכות זל"ז, דמסמך גאולה לגאולה (גאולת פורים לגאולת פסח) - מגילה ו, סע"ב ובפרש"י שם.

מוצש"ק . . אור ליום ג': ג' ימים ראשונים בשבוע הם בתר שבתי ( )

[סימן התיבות "בתר שבתי" בחץ וכתב:] הל' בדיוק

- 2 -

"בימים ההם בזמן הזה": נוסח ברכת הנסים (והודאת "ועל הנסים") דתנוכה ופורים.

"זמן חרותנו": כן נקרא בנוסח התפלה והקידוש דחג הפסח. וראה לקו"ש ח"ו ע' 71 ואילך (הגש"פ הנ"ל ס"ע תקו ואילך).

דאנקען דעם אויבערשטן פאר די נסים ונפלאות... ביי יציאת מצרים: ובלשון ההגש"פ פיסקא "לפיכך" (מפסחים קטז, ב במשנה): להודות ולהלל כו' למי שעשה לאבותינו ולנו את כל הנסים האלו, הוציאנו מעבדות לחרות כו'.

"ראו כל אפסי ארץ": לשון הכתוב - ישעי' נב, י. תהלים צח, ג.

ווי באוואוסט: תו"א מג"א צג, סע"ג ואילך. שם ק, א. סה"מ תקס"ה ח"א ע' שע ואילך (נוסחא שניי). ביאורו"ז להצ"צ ח"א ע' שטז ואילך. שער האמונה לאדמו"ר האמצעי (כט, ב). לסה"מ תר"ל ע' סב. ד"ה ברוך שעשה נסים תרס"ד (קה"ת, יו"ד שבט ה'תשנ"א) ס"ע 18 ואילך. ובכ"מ.

אין דער מגילה... גיט דערמאנט דעם אויבערשטנס נאמען בפירושו: ראה לקו"ש חכ"א ע' 201, ובהגמון בהערות שם.

ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא: וילך לא, יח. וראה כש"ט (הוצאת קה"ת) הוספות סי' לב. סי' בעש"ט עה"ת ח"ב פ' וילך אות א.

ואנכי הסתר אסתיר . . . מיינט . . . פורים: ראה חולין קלט, ב: אסתר מן התורה מנין, ואנכי הסתר אסתיר. ובתקו"ז חס"ט (קיד, סע"ג): אסתר הכא רמזו (האזינו

ווי באוואוסט: תו"א מג"א צג, סע"ג ואילך. שם ק, א. סה"מ תקס"ה ח"א ע' שע ואילך (נוסחא שניי). שער האמונה לאדמו"ר האמצעי (כט, ב). [העביר לכאן:] ביאורו"ז להצ"צ ח"א ע' שטז ואילך. סה"מ תר"ל ע' סב. ד"ה ברוך שעשה נסים תרס"ד (קה"ת, יו"ד שבט ה'תשנ"א) ס"ע 18 ואילך. ובכ"מ.

ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא: . . . סי' בעש"ט עה"ת ח"ב פ' וילך אות [כאן נשאר מקום פנוי, וסימן בחץ למלאות המ"מ]

- 3 -

בשנת שלש למלכותו: אסתר ב, ג.

בשנת שבע למלכותו: שם ב, טז.

בחודש ניסן בשנת ששים עשרה: שם ג, ז.

וסעודות אסתר: שם ה, ד ואילך. ז, א ואילך.

אל תפתח פה: ברכות יט, א. וש"נ. הובא להלכה ברמ"א יר"ד ששע"ו ס"ב. מג"א
או"ח סרל"ט סק"ז. וראה גם שו"ע אדה"ז חו"מ הל' שמירת גוף ונפש סי"ב.

היה תהא: באופן ד"בהווייתא תהא - ראה ברכות יג, א. מגילה ט, א. שם יז, ריש
ע"ב. בכורות ד, ב. ובכ"מ.

היה תהא שנת נסים: ראה בארוכה מכתב וא"ו תשרי ה'תש"נ.

והיתה לה' המלוכה: עובדי' א, כא.

"יש בעל הבית לבירה זו": ראה ב"ר רפ"ל"ט.

לקרוא כולם בשם ה' לעבדו שכס אחד: צפני' ג, ט. וראה רמב"ם הל' מלכות
ספי"א.

חודש ניסן..נס: ראה מדרש לקח טוב עה"פ (בא יב, ב) החודש הזה לכם: ניסן שבו
נעשו נסים לישראל.

לקרוא כולם בשם ה' לעבדו שכס אחד: צפני' ג, ט. וראה רמב"ם הל' מלכות
ספי"א. [סימן בעיגול תיבת "מלכות", וציין:]?

- 4 -

ווי חז"ל דייטן אן.. צוויי נוניין.. "נסי נסים": ראה ברכות נו, רע"א: הרואה
 כו' חנינא חנינא יוחנן נסי נסים נעשו לו, ובפרש"י שם: חנינא, נוניין הרבה
 נסים רבים. ובפרט "ניסן" דשמו גופא מורה על נסים, וכמ"ש בחדא"ג מהרש"א שם
 בנוגע לשמות הנ"ל שבגמרא "דהשם גופי" מורה על (החנות) והטובה, והנונין מראין
 שיהי' בנס".

"נס בתוך נס": לשון חז"ל - שבת צז, א. וש"ג. פרש"י עה"פ זארא ט, כד
 (משמור"ר עה"פ - פי"ב, ד).

טאג-טעגלעכע אויפפירונג. אין אן אופן פון "נס": ראה בארוכה מכתב וא"ו תשרי
 ה'תש"נ.

"נס" - אויפגעהויבן: ראה רש"י עה"פ יתרו כ, יז. וראה סידור (עם דא"ח) מד,
 סע"ב. פירוש המילות לאדהאמ"צ פקל"ט. אוה"ת בשלח ע' תרסה. שה"ש כרך א ע'
 כט. רד"ה ברוך שעשה נסים תרס"ד הנ"ל. סה"מ תרע"ח ע' פט. תרפ"ט ס"ע 203
 ואילך. תרח"ץ ע' קסט. ובכ"מ.

אין אנהויב פון דער היינטיקער סדרה: וראה לעיל הערה ד"ה ויקרא אל משה.

טייטש און תורה פון אלטן רביין: קונטרס לימוד התסידות פי"ב (נדפס גם
 באגרות-קודש אדמו"ר מהוריי"צ ח"ג ע' שנד). סה"מ קונטרסים ח"ב תנ, א. "היום
 דום" יב אדר שני. ובכ"מ. ור"כ לקו"ת פרשתנו ד"ה אדם כי יקריב.

כימי צאתך.. אראנו נפלאות: מיכה ז, טו.

**ווי חז"ל דייטן אן .. צוויי נוניין .. "נסי נסים": . . וכמ"ש בחדא"ג מהרש"א
 שם בנוגע לשמות הנ"ל שבגמרא "דהשם גופי" מורה על החנות והטובה,
 והנונין מראין שיהי' בנס". [סימן בעיגול תיבת "החנות", וציין:] ?**

שיחת ש"פ עקב, ח"י מנחם-אב ה'תשמ"ט

בס"ד - משיחת ש"פ עקב, ח"י מנחם-אב ה'תשמ"ט.
 א. אין אנהיבס פ' עקב שטייט "היי עקב תשמעון גוי ושמר ה' אלקיך לך את הברית גוי, ואהבך ובכרך וגו'" דער ש"ר אויף קיום הניחה המצוות, ווי עס רעדט זיך אויספירלעך אין המשך הפרשה.
 דער ענין (פון ש"ר מצוות) איז אויך פרומז אין דעם ווארט (און נאמען פון כל הפרשה) "עקב" - וואס איינער פון די מירושים אין דעם אין, אז דאס גייט אויף ש"ר מצוות וואס מ'באקומט אין אחרית ("עקב") הימים! דימת המשיח, לאחר סיום העבודה אין היום לעשותם², ווי עס שטייט אין מד"ש "אמר להם הקב"ה כר שכרד (שכר מצוות) בעקב (בסוף לעתיד לבוא) אני נתן לכם כר שנאמר והי עקב תשמעון"⁵.

אין דעם ווארט "עקב" איז אב"ד דא נאך פירוש, אז דאס גייט אויף מצוות - די "מצוות קלות שאדם דש בעקביו"⁶, און "היי עקב תשמעון" איז דער שטייט, אז "אם המצוות קלות כר תשמעון", וועט קומען דער ש"ר - "ושמר ה' וגו'" (ישמר לך הבטחתו).

[ווי דאס שטייט מיט פשוטות הכתוב בכללות - אז "היי עקב תשמעון את המפסטים האלה ושמרתם ועשיתם אותם" גייט אויף קיום המצוות פון אידך - דאס צוליב דעם "עקב" פון לשון בעבור בגלגל⁷ וועט מען (דערנאך) באקומען דעם שכר - "ושמר ה' אלקיך לך את הברית וגו", ואהבך ובכרך וגו"ן].
 וויבאלד אז ביידיע פירוש'ים זיינען אין דעם זעלבן פסוק, און נאכמער - אין זעלבן ווארט, איד פארשטאנדיק אז זיי האבן א שייכות צווישן זיך (ווי גערעדט מערערע מאלע⁸). לויט דעם איז ניט פארשטאנדיק בנוגע די צוויי פירושים אין "עקב": ניט נאר וואס זיי האבן צווישן זיך קיין שייכות ניט, נאר זיי זיינען נאר פארקערטע פירושים: לויט דעם פירוש פירוש באדייט "עקב" - מצוות [און אין מצוות גופא - דער סוג פון "מצוות קלות שאדם דש בעקביו", וואס דאס באווייזט אז דער מענטש שטייט אויף א נידעריקע דרגא וואו ער דארף אנקומען צו א הירוח או עס זאל ניט זיין "דש בעקביו"], משא"כ לויט דעם צווייטן פירוש גייט עס אריין ש"ר מצוות באחרית הימים.

נאכמער: א פסוק פריער (אין סוף פי ואתחנן) שטייט "היום לעשותם"², און רש"י איז מפרש "ולמחר לעולם הבא ליטול שכרם". ד.ה. אז דער ענין פון עשיית המצוות (היום) און שכר מצוות (למחר) זיינען פארבונדן מיט צוויי באזונדערע זמנים; און אין דעם פסוק וואס קומט גלייך לאחרי זה - קומען צוזאמען ביידיע פירושים און ענינים - היום לעשותם און למחר לקבל שכרם - אין דעם זעלבן ווארט "עקב"⁹, וואס באדייט דער ענין פון שכר מצוות (כפירוש הא') און דער ענין פון ש"ר מצוות (כפירוש הב')!

ב. וועט מען עס פארשטיין בהקדים א שאלה בנוגע צו דעם כללות הענין פון שכר מצוות (וועגן וועלכע עס רעדט זיך בארוכה ובפרטיות אין פי עקב):

ס"א

.. אין דעם ווארט "עקב" איז אבער דא נאך א פירוש, אז דאס גייט אויף מצוות ..

.. [ווי דאס שטימט מיט פשוטות הכתוב בכללות - אז "והי עקב תשמעון את המפשיט האלה ושמרתם ועשיתם אותם" גייט אויף קיום המצוות פון אינדן - וואס צוליב דעם ("עקב" פון לשון בעבור, בגלל) וועט מען (דערנאך) באקומען דעם שכר - "ושמר ה' אלקיך לך את הברית וגו', ואהבך וברכך וגו'"]:

.. לויט דעם ערשטן צווייטן פירוש באדייט "עקב" - מצוות ..

.. משא"כ לויט דעם צווייטן ערשטן פירוש גייט עס אויף שכר מצוות באחרית הימים ..

.. און אין דעם פסוק וואס קומט גלייך לאחרי זה - קומען צוזאמען די ביידע פירושים און ענינים ..

.. וואס באדייט דער ענין פון שכר מצוות (כפירוש הא') און דער ענין פון שכר מצוות (כפירוש הב')!

אמת'ע שר דארף האבן אן ער, צו דער עבודה ארף וועלכע מ'צאלט דעם שר. ביז אז דאס דארף זיין נאכמער ווי דער ווערט פון דער עבודה אליין [ווי דאס איז בנוגע צו דעם שר גשמי וואס א בעה"ב צאלט זיין ארבעטער¹⁰, דארף דאס זיין ניט בלויז לויט דער חזון מועצת גדולי הדעות דעם פועל, און נאר ארף זיינע צרכים בשעת העבודה, נאר א סך מערה¹¹ דערפון, במקרי ער זאל קענען מפרנס זיין בני ביתו וביתו-הוא. ונאכריכ בנוגע צו א פועל א איד - כדברי המשנה¹¹: אפילו אם אחת עושה להם כסעורת שלמה כשעתו לא יצאת ידי חובתך עמהן שהן בני אברהם יצחק ויעקב].

לויט דעם שטעלט זיך א שטרעמיקע קשיא: יעדער ענין של שר - גשמי אדער רוחני (כולל די אלע יעודים בפרשתנו און אין אנדערע פרשיות בתורה) - איז אינגאנצן ניט בערך צו קיום התורה ומצוותיה (הכמתו רעזנו של הקב"ה¹²), און דעם "נחת רוח לפני"¹³ וואס דאס אין גמרא, וכמאחז"ל (אין דער משנה פון היינטיקן פרק¹⁴) "יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי העולם הבא", אפילו א "שעה אחת" פון תשובה ומעשים טובים איז "יפה" פאר "כל חיי העולם הבא", נאכריכ א "רביעי שעות און ריבוי תשובה ומעשים טובים. קומט דאך אויס לכאורה, אז דערמיט וואס דער אויבערשטער גיט אידן טאג, אפילו דער שר פון "עולם הבא"¹⁵, "שכרו בעקב אני גותן לכם" (למחר לקבל שכרם), עאכונ"כ דער שר פון די יעודים גשמיים בעולם הזה - ווערט אלץ ניט אפגעצאלט דער (פולער) שר פאר זייער קיום המצוות, ווארעם דער שר קומט ניט צו די געוואלדיקע מעלה פון מקיים זיין א מצוה של הקב"ה - איז-וואס פאר א שר אסאך קען מען ארף דעם אפצאלן?!

ג. בכמה מקומות איז מען מבאר¹⁶ (ע"פ דעם מאמר המשנה "שכר מצוה מצוה"), אז לעתיד לבוא וועט נתגלה ווערן דער "נחת רוח לפני", דער רעזן ותענוג הפעמי אין מצוות, וואס מיטט ארף איעדער דורך קיום המצוות, דעריבער¹⁷ וועט עס זיין א שר אמיתי ארף קיום המצוות. דאס איז אבער ניט אינגאנצן מספיק (אין אונזער פאל) - ווייל:

(א) דער גילוי הנחת רוח איז סוף ניט אלץ דער עצם הנחת רוח וואס ווערט אויפגעטאן דורך קיום המצוה בפועל בעזה"ו (דערפאר איז "יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעה"ו מכל חיי העוה"ב"). (ב) (רוב פון) די יעודים אין אונזער פרשה, ועד"ז אין אנדערע ערטער אין תורה, רעדן אפילו ניט ברמז) וועגן דעם גילוי הנחת רוח פון דעם אויבערשטן, נאר וועגן ברכות און המשכות צו אידן אין זייער ענינים גשמיים: "ושמר ה"א את הברית ואת החסר גו", וכרכך והרכך וכרך פרי בטנך מפרי אדמתך גו, בך תהי מכל העמים, לא יהי כך עקר ועקרה גו, והסיר ה' ממך כל חולי וגו", ועד"ז אין די ווייטערדיקע פסוקים.

ס"ו

. . ביז אז דאס דארף זיין נאכמער ווי דער די ווערט פון דער השתדלות ועבודה הפועל אליין [ווי דאס איז בנוגע צו דעם א שר גשמי וואס א בעה"ב צאלט זיין ארבעטער, דארף דאס זיין ניט בלויז לויט דער הארעוועניגע און צייט פון אז דער בעה"ב באזארגט דעם פועל, און זיכער ניט נאר ארף זיינע צרכים בשעת העבודה, נאר א סאך מערה דערפון, בכדי ווייל אליו נושא את נפשו" ער זאל קענען מפרנס זיין אויך בני ביתו וביתו-הוא.

(*)

.. לויט דעם שטעלט זיך א שטורעמדיקע קשיא: יעדער ענין של שכר – גשמי אדער רוחני [כולל די אלע יעודים בפרשתנו און אין אנדערע פרשיות בתורה] – איז איןאנאנד ניט בערך צו קיום התורה ומצוותי (חכמתו רצונו של הקב"ה), און דעם "נחת רוח לפני" וואס דאס איז גורם בריינגט

.. אפילו נאר א שעה אחת פון תשובה ומעשים טובים איז "יפה" פאר מער פון "כל חיי העולם הבא", עאכוי"כ א ריבוי סך שעות און א ריבוי תשובה ומעשים טובים. קומט דאך אויס לכאורה, אז דערמיט דעם שכר וואס וואס דער אויבערשטער גיט אידן שפר, אפילו דער שכר פון "עולם הבא" ..

.. ווערט פאר ניט אפגעצאלט דער (פולער) שכר פאר זייער קיום המצוות, ווארום געדער שכר קומט ניט צו די געוואלדיקע מעלה פון מקיים זיין א מצוה של הקב"ה – איז וואס פאר א שכר אמיני קען מען אונדז פאר דעם אפצאלן?!

ס"ג

.. דער רצון ותענוג העצמי פון השם אין מצוות, וואס מיטוט אויף איצטער דורך קיום המצוות, דעריבער וועט איז עס זיין א שכר אמיתי אויף קיום המצוות ..

.. (א) דער גילוי הנחת רוח צו א מקיים המצוה איז פריש ניט זיין דער תוקף און דער עצם הנחת רוח וואס ווערט אויפגעטאן דורך קיום המצוה בפועל בעוה"ז (דערפאר איז ועד כדי כך אז "יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעוה"ז מכל חיי העוה"ב"). (ב) (רוב פון) די יעודים אין אונזער פרשה, ועד"ז אין אנדערע ערטער אין תורה, רעדן גארניט (אפילו ניט ברמז) וועגן דעם גילוי הנחת רוח פון דעם אויבערשטן, נאר וועגן ברכות און המשכות צו אידן אין זייערע ענינים גשמיים: ..

- 6 -

וואס דאס איז דער אמת'ער זיין פון מסירת נפש - מסירת נפש והרצון שלו (אויך פון זיין טעם ושכל) צו דעם אויבערשטן, או צוזאמען דערמיט (ואדרבה - דוקא דורך דעם) וואס ער נוצט זיין שכל און פארשטייט דעם אונטערשייד צווישן מצוה און ווי דאס איז נאר א מצוה קלה (אין ניט אזוי הארב ווי א מצוה חמורה), איז ער אין דעם זיין כחמורה, ניט צוליב א טעם וחשבון, נאר באופן פון קבלת עול והאדם - דערהערט זיין דאס זיין א מצוה קלה.

וואס דורך דעם דערט זיין גאנצע מציאות מארבונדן מיט דעם אויבערשטן (מסירת נפש) - ווייל דוקא צוליב דעם וואס ער פארשטייט אין דעהערט בשכל ווי דאס איז א מצוה קלה - קומט דערפון ארויס דעם

העכטסטן, אופן אין קיום המצוה - מתוך קבלת עול ומסירת נפש!

ג. עפ"ז איז פארשטאנדיק די שיבות פון "שכר מצוה מצוה" (שלימות קיום המצוה "בעקב", באהייט הימים) צו דעם ענין פון "עקב" בפירושו "מצוות קלות שאדם דש בעקביו":

דורך קיום מצוות קלות ("אלה המצוות קלות כו' חשמעון") - באקומט מען די שלימות פון "שכר מצוה מצוה" (וה' סודות זיין לע"ל), אז מאיז מקיים א מצוה ניט נאר מצד החשבון בשכל, נאר מתוך קבלת עיל, און נאכמער (קיום המצוה באופן נעלה יותר) - או צוזאמען דערמיט, ואדרבה - דוקא דורך דעם - האט ער נוצט זיין שכל און פארשטייט אז דאס איז א מצוה קלה, איז מען זאגט זאגט זאגט באנצע מיט דער גאנצער זיירות פון א מצוה חמורה, וואס דורך דעם דערט אריין זיין שכל (אויך זיין באנצע מציאות)⁴² פארבונדן - מצוה מלשון צוהת וחיבור - מיט דעם אויבערשטן.

אזאופן אחר קצת: די שלימות פון "שכר מצוה מצוה" לעיל ("היי עקב חשמעון") וועט זי אויסדריקן אין קיום מצוות קלות שאדם דש בעקביו, וועלכע ברענגען ארויס הכלית השלימות פון קיום המצוה - בהכלית הביטול צו דעם אויבערשטן, וביחד עם זה - ווי דאס נעמט דורך און דורך ארויס פון זיין מציאות (זיין שכל והרגש).

ועפ"ז איז אויך יומתק דער פירוש אין משנה "הוי רץ למצוה קלה" צוליב דעם וואס "מצוה גוררת מצוה כו' שכר מצוה מצוה": דוקא דורך רץ למצוה קלה (וואס איז ע"פ שכל קדושה ניט אזוי חמור) ברענגט עס צו שלימות אין קיום המצוות - "מצוה גוררת מצוה"⁴³, און נאכמער - "שכר מצוה מצוה", ביו שלימות שכר מצוה - בקיום המצווה דלע"ל.

ה. דערפון האט מען אויך א לימוד נפלא אין דער עבודה פון א אידן: כשם ווי דער אויבערשטער צאגט אק אידן אקען קיום המצוות מען א שכר מלא וואס איז בכבוד זייער עבודה (שכר מצוה מצוה) און נאכמער דערפון (אז דערפון קומען ארויס נאכמער במצוות, בכמות באיכות), ביו שלימות אין מצוה דלע"ל - די שלימות הצוותא וחיבור מיטן אויבערשטן -

[עמודים 3-5 דעלי ההגחה - חסר]

ס"ו

. . וואס דאס איז דער אמת'ער ענג פון מסירת נפש - מסירת נפש והרצון שלו (אויך פון זיין טעם ושכל) צו דעם אויבערשטן, אז צוזאמען דערמיט (ואדרבה - דוקא דורך דעם) וואס ער נוצט זיין שכל און פארשטייט דעם אונטערשייד צווישן מצוה חמורה און ווי דאס איז נאר א מצוה קלה (אין ניט אזוי הארב ווי א מצוה חמורה), איז ער אין דעם זיין כחמורה, ניט צוליב

א טעם וחשבון, נאר באופן פון קבלת עול (ווארום ער דערהערט ווי דאס איז א מצוה קלה) . .

. . ווייל דוקא צוליב דורך דעם וואס ער פארשטייט און דערהערט בשכל ווי דאס איז א מצוה קלה – קומט דערפון ארויס דעפער העכסטער אופן אין קיום המצוות . .

ס"ז

. . (שלימות קיום המצוות "בעקב", באחריות הימים) . .

. . דורך קיום מצוות קלות ("אם המצוות קלות כו' תשמעון") – באקומט מען די שלימות פון "שכר מצוה מצוה" (ע"ד ווי ס'וועט זיין לע"ל), אאז מ'איז מקיים א מצוה ניט נאר מצד החשבון בשכל . .

. . אז צוזאמען דערמיט, ואדרבה – דוקא דורך דעם – וואס ער נוצט זיין שכל און פארשטייט אז דאס איז א מצוה קלה, איז מען דאס ער זי מקיים מתוך קבלת עול . .

. . דבאופן אחר קצת: די שלימות פון "שכר מצוה מצוה" לע"ל ("והי עקב תשמעון") וועט זיך אויסדריקן (מער) אין קיום מצוות קלות שאדם דש בעקביו, וועלכע זיי ברענגען ארויס תכלית השלימות פון קיום המצוות – בתכלית הביטול צו דעם אויבערשטן, וביחד עם זה – ווי דאס נעמט דורך און דורך, ארויס גיין פון זיין מציאות (זיין שכל והרגש).

ועפ"ז אאז אידך יומתק דער פירוש אין משנה "הוי רץ למצוה קלה" צוליב דורך דעם וואס "מצוה גוררת מצוה כו' שכר מצוה מצוה": דוקא דורך רץ למצוה קלה (וואסעלכע איז ע"פ שכל דקדושה ניט אזוי חמור) ברענגט עס צו שלימות אין קיום המצוות . .

ס"ח

דערפון האט מען אידך א לימוד נפלא אין דער עבודה פון א אידן:

כשם ווי דער אויבערשטער צאלט אפ גיט אידן אידך פאר קיום המצוות פאך א שכר מלא וואסעלכער איז בערך זייער עבודה (שכר מצוה מצוה) און נאכמער דערפון (אז דערפון קומעט אידך צו נאכמער במצוות, בכמות ובאיכות), ביז דער שלימות אין מצוות דלע"ל – כולל די שלימות הצוותא וחיבור מיטן אויבערשטן –

[המשך בעמוד הבא]

אמר דארף אויך זיין ביי א אידן, וואס ווערט אנגערופן אדם על שם אדמה לעליון; און בשעת ער באקומט א טובה פון א צווייטן אידן, אפילו א טובה גשמיח, עאכריכ א טובה רוחנית (אפילו א טובה קלה) - דארף ער אים דערפאר אפצאלן שכר מלא, ניט סתם צו יוצא זיין, נאר א שכר וואס איז לפי ערך די טובה וואס ער האט באקומען, און נאכמער דערפון (אויך ער האט באקומען א מנה פון חבירו - דארף ער אים אפצאלן מיט מאתיים, וכיו"ב).
 בין אזוי דארף אים אפצאלן מיט דעם ערך שכר - שכר מצוה מצוה - א ווער מקבל הטובה ואל אפצאלן חבירו מיט א מצוה, דורך דעם וואס ער העלפט אים ארויס אריגיט אים די מעגלעכקייט און פון א מצוה אהבת ישראל (וואס חבירו האט מיט אים געטאן, וואל ער צוקומען צו מקיים זיין נאך מצוות און נאך מצוות; מצוה גוררת מצוה, בין אלע מצוות, און - מיט מער שלימה, הידור און שמחה וכו', און עולה זיין בזה מחיל אל חיל, עור א"ס -

ט. דער ענין הנ"ל האט אויך א שייכות מיוחדת מיט דעם יום ההילולא פון דעם טאטן בעשרים במנחם-אב, וועלכער ווערט געבענטש פון דעם שבת (וכידוע אז כמה מנהג יארצייט הויבן זיך אן שבת און דעם שבת שלפניו), וואס זענענדיג איז כל עבודתו אשר עבד כל ימי חייו שטייט בגלוי און איז "פועל ישועות בקרב הארץ"⁴⁴.
 עבודתו פון דעם בעל ההילולא איז באשטאנענדיג (בצדק) אין דעם האט ער איז געווען א רב פון א קהילה במשך כ-30 שנים, כולל אויך - אין א גלות בתוך גלות, וואו ער האט זיך עוסק געווען אין הפצת התורה והיהדות, ובפרט - הפצת פנימיות התורה, מתוך מסירת נפש ממש, וכידוע וואס שטייט אין חינוך⁴⁵ אז "צער הגלות שקול כמעט כצער המיתה, שנפרד האדם מאהביו ומארץ מולדתו ושוכן כל ימיו עם זרים", און וועלכע איז צער גלות ציט זיך א משך זמן, דערפאר איז דא א מעלה נפלאה אין דער עבודה בקיום התומ"צ אין גלות מתוך מס"נ ניש פקנדיק אויף די נסיונות וכו', ע"ד מאחור⁴⁶ "אלמלא נגדה להנ"י מישאל ועזרי כה"⁴⁷, כאטש אז זיי האבן זיך מוסר נפש געווען בכבשן האש⁴⁸.
 דערפון איז פארשטאנדיק, אז וויבאלד זיין עבודה איז געווען א שווערערען (ווייענדיק אין גלות) - איז אויך דער "שכר מצוה מצוה" א גרעסערער, ביז שלימות העבודה (פי"ד המגובר לעיל אז דוקא דורך א צענה קלה, וואס אדם דש בעקביו - קומט מען צו תכלית שלימות העבודה) - די עבודה פון מסירת נפש, ווי ס'איז געווען בפועל ובגלוי בא דעם בעל ההילולא, ביז אז דוקא דורך אים (און זיין עבודה) קומט שלימות השכר - מצוה מצוה - ווי ס'וועט זיין לעיל.

[המשך מעמוד הקודם]

והלכת בדרכיו - אה"ע"ד זה דארף אה"ע"ד זיין ביי א אידן, וואסעלכער ווערט אנגערופן אדם על שם אדמה לעליון: אה"ע"ד בשעת ער באקומט א טובה פון א צווייטן אידן ..

.. דארף ער אים דערפאר אפצאלן שכר מלא, ניט סתם צו יוצא זיין ..

.. [אויב ער האט באקומען א מנה פון חבירו – דארף ערס אים אפצאלן מיט מאתיים בא אים ארויסרופען די החלטה אז אויב חברו וועט בא אים בעטן מאתיים - וועט ער אים געבן מאתיים, וכיו"ב],

בז און ער אויב חברו איז עם מזכה מיט א מצוה דארף ער אים אפצאלן מיט דעם עיקר השכר – שכר מצוה מצוה – אז דער מקבל הטובה זאל אפצאלן חבירו מיט א מצוה, דורך דעם וואס ער העלפט אים ארייס אין לימוד התורה וקיום המצוות (ובפרט אז ער און גיט אים די מעגלעכקייט אז פון די מצוות אהבת ישראל) וואס חבירו האט מיט אים געטאן, [תחלה נכתב "זאל ער", ותיקן:] ער זאל צוקומען צו מקיים זיין נאך מצוות און נאך מצוות, מצוה גוררת מצוה, ביז אלע מצוות, און – מיט מער שלימות, הידור און שמחה דבר, און עולה זיין ביז און גיין מחיל אל חיל, עד אים.

ט"ט

.. [וכידוע אז כמה מנהגי יארצייט הויבן זיך אן שוין און דעם שבת שלפניו], וואס דעמאלט ביום הילולא איז "כל עבודתו אשר עבד כל ימי חייו" שטייט בגלוי און איז "פועל ישועות בקרב הארץ":

עבודתו פון דעם בעל ההילולא איז באשטאנען (בעיקר) אין דעם וואס ער איז געווען א רב פון א קהילה במשך כו"כ שנים כל השייך לרבנות אמיתית ומנהיגות אמיתית, כולל אונד – אפילו בהיותו אונד אין א גלות בתוך גלות, וואו ער האט זיך עוסק געווען אין הפצת התורה והיהדות, דברט כולל אויך – הפצת פנימיות התורה ..

.. און וויבאלד אז ווען דער צער הגלות ציט זיך א משך זמן, דערפאר איז דא אן מעלה נפלאה אין דער עבודה בקיום התומ"צ ועשייתם דאמאלס אין גלות מתוך מס"נ ניט קוקנדיק אונד די נסיגנות דבר, ע"ד מאחז"ל "אלמלא נגדוה לחנני מישאל ועזרי" כו", כאטש אז זיי האבן זיך מוסר נפש געווען ממש - בכבשן האש.

דערפון איז פארשטאנדיק, אז וויבאלד זיין עבודה איז געווען א שווערערע (זייענדיק אין גלות בתוך גלות) – איז אויך דער "שכר מצוה מצוה" א גרעסערער, ביז שלימות העבודה [ע"ד המדובר לעיל אז דוקא דורך א מצוה קלה, וואס אדם דש בעקביו - קומט מען צו תכלית שלימות העבודה] – די עבודה פון מסירת נפש, ווי ס'איז געווען בפועל ובגלוי בא דעם בעל ההילולא, ביז אז דוקא דורך אים (און זיין עבודה) קומט שלימות השכר מצוה מצוה ווי ס'וועט זיין לעיל.

עבודה און שלימות אין דער השפעה על הנהלת⁶². ווי דאס איז געווען כאם ביזל היילולא: ער האט געטאן זיין אייגענע עבודה בשלימות, ביז מתוך מסין, כולל - דורך זיין שרייבן דברי תורה, נגלה דתורה ובסיקור פנימיות התורה. דערצו איז ער אויך געווען א רב פוך א-קהילה, און האט אנגעפירט מיט צאן ברעיתו [נוסף אויף זיין השפעה אויף אה"ע, וכפרט דורך דעם וואס זיי האבן געווען די השגחה פרטית און נסים וואס מיט אים האט פאסירט, האט דאס בא זיי מוסף געווען באהבת ה', כבוד עולם ומנהיגות], נוסף אויף דעם-וואס דורך דעם וואס זיינע און זיינע דברי תורה זיינען ארויס פון גלות אין אפגעדרוקט געווארן - איז צוגעקומען אין הפצת התורה, פנימיות התורה, וועלכע גיט אויך צו אין דער עבודה פון כו"כ אידן⁶³.

און די ביידע ענינים - די עבודה עם עצמו און עם הסביבה - זיינען מרומז אין די צוויי נעמען "לוי" און "יצחק":

לוי ויצחק

[יצויין שרק חלק מעמוד זה דעלי ההגחה הגיע לידינו]

. . כולל - דורך זיין שרייבן דברי תורה, נגלה דתורה ובסיקור פנימיות התורה. דערצו [תחלה נכתב "איז ער", ותיקן:] ער איז אונד געווען א רב פוך א-קהילה ומנהיג, און האט אנגעפירט מיט צאן מרעיתו . .

. . נוסף אויף דעם - וואס דורך דעם וואס זיינע און זיינע דברי תורה זיינען ארויס פון גלות אין אפגעדרוקט געווארן - איז צוגעקומען אין הפצת התורה, פנימיות התורה, וועלכע גיט אויך צו אין דער עבודה פון כו"כ אידן.

ולהעיר - נאר פון די חידושי תורה וועלכע ער האט געהאט די מעגליכקייט

* דורך דער מסירת נפש פון דער מאמען הרבנית הצדקנית אשת חבר כחבר - בריינגען ספרים, מאכן טינט זוכען און געפינען פאפיר א.ז.וו.

- צו שרייבן וכו' וכו' אין דעם גלות בתוך גלות,

און דערנאך זיינען די חידושי תורה ודברי תורה ארויס פון גלות און אפגעדרוקט געווארן - איז צוגעקומען אין הפצת התורה, נגלה פנימיות התורה, וועלכע גיט אויך צו אין דער עבודה פון כו"כ אידן- וכו' עד היום הזה.

[הציון "דלעיל פירושו להתחיל פסקא חדשה]

לוי"ו מלשון הפעם ילוח אישי אלי...
 אויבערשטן (אישי). יצחק זלט אויף דער עבודה פון משפיע זיין על הסביבה - כמלכו אין דעם
 זאגט יצחק איז ע"ש "כל השומע יצחק ליי". ד.ה. די השפעה אויף זי שומע שמתוך ממנו, ביז אנהאלט נאר
 בא דער דרגא פון שמיעה (שלמטה מראי), און "כל השומע" אפילו אזא שומע זאגט טראגט זיך ניט צו צו
 הערן וואס מ'רעדט, נאר די ווערטער גייען אריין אין זיינע אוגן בעל כותן נישט האנדלעך קיין
 בעה"ב שיקט און זיך חוש השמיעה. תעל"ט ע"ש אויף אים "יצחק", זיך נעמט הצחוק והשמחה, וואס
 איז למעלה מ'מדידה הגבלה, מי פון דעם משמיע (הייל דורך דעם זאגט ער רעדט און דער צווייטער
 הערט און איז צוחק, גייט ער ארויס פון די הגבלות פון אלע זיינע כחות, אפילו פון זיין רצון
 ותענוג, והעלכע זיינען פארבונדן מיט צום אליין, און האבן מצד קיין שייכות ניט מיט דעם זולת),
 און סיי פון דעם שומע (ווייל בשעת ער שטייט בצחוק ושמחה, איז ער אפגעטראגן פון זיינע אנדערע
 כחות, און קען זיך דעמולט צו זיי ניט צוטרעגן כדבעז).
 ולהוסיף אז "יצחק" ליי גייט בפשטות אויף שרה, און ווי די איז שרה (מיט א ה"א) און האט א
 שייכות מיט עולם - ע"ד ווי אשת בעל ההילולא; והעלכע איז געזען צוזאמען מיטן בעל ההילולא אין
 גלות, און האט אים דארט אריינגעהאלפן בעבודתו כולל - הודך וקליבן גראז און מאכן דערפון דיר
 בכרי אז דער בעל ההילולא זאל קענען אשויבן זיינע דברי תורה, והעלכע די האט דערנאך
 אריינגעבראכט און פאראפגעברוקט געווארן להצלתה. *און פאר זיין זון פאר זיין זון*
 י. דער לימוד דערפון פאר יעדערן:
 יעדער איז האט אין זיך געזען ענינים פון "לוי" און "יצחק" - כפס"ד הרמב"ם⁶³ - לא שבט לוי בלבד
 אלא כל איש ואיש אשר נובה ודחור כ"י, און בנוגע ליצחק אביו - האט אין זיך יעדער איז די כחות
 פון די אבות⁶⁴.
 דארף ביי אע זיין די עבודה אין ביידע קינים - עבודה עם עצמו בקיום כל התורה המצוות, והיי
 עקב השמעת את המפסטים האלה ושמרתם ועשיתם אותם, כולל די הידות במצוות קלות ככתמורות, און
 עבודה עם הזולת - דורך הפצת התורה והיהדות און הפצת המעיות חוצה. ומתוך מסירת נפש, ובפרט
 געפינענדיק זיך אין גלות - זאגט דעמולט איז דא נאכמענער בלוי די עבודה פון משע.
 ובמיוחד - קומענדיק פון חמשה עשר באב, זאגט מ'כאן וואילך דמוסיף יוסיף, יוסיף חיים על חיינו⁶⁵
 א - הוספה אין חיים אמיתיים, תורה ומצוות, הם חיינו ואורך ימינו.
 און דורך דער הוספה אין מעשינו ועבודתנו - העט מען תיכף ומיר זוכה זיין צו דעם שלימות השכר
 - "שכר מצוה מצוה" - די גאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, און דעם זאגט באם אויבערשטן
און פאר זיין זון פאר זיין זון

"לוי"ו מלשון הפעם ילוח אישי אלי" גייט איז מרמז אויף דער אייגענער עבודה ("אלי") צו זיך באהעפטן מיטן אויבערשטן ("אישי"). "יצחק" גייט איז מרמז אויף דער עבודה פון משפיע זיין על הסביבה - כמלכו אין דעם זאגט יצחק איז ע"ש "כל השומע יצחק ליי". ד.ה. די השפעה אויף א שומע שמתוך ממנו, ביז אזא וועלכער האלט נאר בא דער דרגא פון שמיעה (שלמטה מראי), און "כל השומע", אפילו אזא שומע וואס טראגט זיך ניט צו צו הערן וואס מ'רעדט, נאר די ווערטער גייען אריין אין זיינע אוגן בעל כותן נישט האנדלעך קיין בעה"ב שיקט און זיך חוש השמיעה. תעל"ט ע"ש אויף אים "יצחק", זיך נעמט הצחוק והשמחה, וואס איז למעלה מ'מדידה הגבלה, מי פון דעם משמיע (הייל דורך דעם זאגט ער רעדט און דער צווייטער הערט און איז צוחק, גייט ער ארויס פון די הגבלות פון אלע זיינע כחות, אפילו פון זיין רצון ותענוג, והעלכע זיינען פארבונדן מיט צום אליין, און האבן מצד קיין שייכות ניט מיט דעם זולת), און סיי פון דעם שומע (ווייל בשעת ער שטייט בצחוק ושמחה, איז ער אפגעטראגן פון זיינע אנדערע כחות, און קען זיך דעמולט צו זיי ניט צוטרעגן כדבעז). ולהוסיף אז "יצחק" ליי גייט בפשטות אויף שרה, און ווי די איז שרה (מיט א ה"א) און האט א שייכות מיט עולם - ע"ד ווי אשת בעל ההילולא; והעלכע איז געזען צוזאמען מיטן בעל ההילולא אין גלות, און האט אים דארט אריינגעהאלפן בעבודתו כולל - הודך וקליבן גראז און מאכן דערפון דיר בכרי אז דער בעל ההילולא זאל קענען אשויבן זיינע דברי תורה, והעלכע די האט דערנאך אריינגעבראכט און פאראפגעברוקט געווארן להצלתה. י. דער לימוד דערפון פאר יעדערן: יעדער איז האט אין זיך געזען ענינים פון "לוי" און "יצחק" - כפס"ד הרמב"ם⁶³ - לא שבט לוי בלבד אלא כל איש ואיש אשר נובה ודחור כ"י, און בנוגע ליצחק אביו - האט אין זיך יעדער איז די כחות פון די אבות⁶⁴. דארף ביי אע זיין די עבודה אין ביידע קינים - עבודה עם עצמו בקיום כל התורה המצוות, והיי עקב השמעת את המפסטים האלה ושמרתם ועשיתם אותם, כולל די הידות במצוות קלות ככתמורות, און עבודה עם הזולת - דורך הפצת התורה והיהדות און הפצת המעיות חוצה. ומתוך מסירת נפש, ובפרט געפינענדיק זיך אין גלות - זאגט דעמולט איז דא נאכמענער בלוי די עבודה פון משע. ובמיוחד - קומענדיק פון חמשה עשר באב, זאגט מ'כאן וואילך דמוסיף יוסיף, יוסיף חיים על חיינו⁶⁵ א - הוספה אין חיים אמיתיים, תורה ומצוות, הם חיינו ואורך ימינו. און דורך דער הוספה אין מעשינו ועבודתנו - העט מען תיכף ומיר זוכה זיין צו דעם שלימות השכר - "שכר מצוה מצוה" - די גאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, און דעם זאגט באם אויבערשטן

פועלי'ט ערס סו"ס אויף אים "יצחק", דער ענץ הצחוק והשמחה, וואס ביז ווי דאס איז למעלה מכל ממדידה והגבלה, סיי פון דעם משמיע (ווייל דורך דעם וואס ער רעדט און דער צווייטער הערט און איז צוחק, גייט ער ארויס פון די הגבלות פון אלע זיינע כחות, אפילו פון זיין רצון ותענוג, וועלכע זיינען פארבונדן מיט אים אליין, און האבן מצ"ע קיין שייכות ניט מיט דעם זולת), און סיי פון דעם שומע (ווייל בשעת ער שטייט בצחוק ושמחה, איז ער אפגעטראגן פון זיינע אנדערע כחות, און קען זיך דעמולט צו זיי ניט צוטראגן כדבעז).

ולחוסף אז "יצחק) ליי" גייט בפשטות אויף שרה, און ווי זי איז שרה (מיט א ה"א) אף האט א שייכות מיט עולם – ע"ד ווי אשת בעל ההילולא . .

. . כולל – דורך געקליבן גראז און מאכן דערפון דיו בכדי אז דער בעל ההילולא זאל קענען אנשרייבן זיינע דברי תורה, וועלכע זי האט דערנאך ארויסגעבראכט פון דעם גלות בתוך גלות אין מאסקווא. און דערנאך איז זיינען זיי אנגעקומען ע"י כמה, כו"כ ממוצעים וכו' ביז . . - עס איז אנגעקומען אין ברוקלין און שאיף אפגעדרוקט געווארן לתעולת הרבים וכו'.

ס"י

. . יעדער איד האט אין זיך ביידע די ענינים, פון "לוי" און פון "יצחק" . .
 . . און בנוגע ליצחק אבינו – האט אין זיך יעדער איד די כחות פון די אבות.
 דארף ביי אים א אידן זיין די עבודה אין ביידע קוים – עבודה עם עצמו בקיום כל התורה והמצוות . .

. . און די עבודה עם הזולת – דורך הפצת התורה והיהדות און הפצת המעינות חוצה. ומתוך מסירת נפש, ובפרט געפינענדיק זיך אף בסוף הגלות – וואס דעמולט איז דא נאכמער בגלוי די עבודה פון מס"ג . .

. . א הוספה אין חיים כפשוטם אין וועלכע עס זיין בפנימיותם חיים אמיתיים, תורה ומצוות, הם חיינו ואורך ימינו . .

. . וועט מען תיכף ומיד זוכה זיין צו דעם שלימות השכר – "שכר מצוה מצוה" – די גאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, דורך דעם וואס באם עס ווערט בגלוי ממש מקויים ילוה אישי אלי - דער אויבערשטער

[המשך בעמוד הבא]

- 10 -

וְעַרְפֵּי יְלֹדָה אִישׁ אֶלֶּיךָ, אֵין גְּלוּת/מִיט אִידן, "עֲמוּ אֲנֹכִי בְצָרָה"⁶⁶, און נַעֲמָשׁ זײ פֿון דאָרפֿן אַרױס
 אַךְ דָּרַךְ גְּאוּלָּה הָאֲמִיתִית וְהַשְּׁלִימָה, וְשְׁלִימוֹת גַּאֲר הַצְּחוּק וְהַשְּׂמֵחָה (יִצְחָק), און נַעֲמָשׁ זײ פֿון דאָרפֿן אַרױס
 וְהַקִּיצוּ וּרְנֵנוּ שׁוֹכְנֵי עַפְרָה⁶⁷, און דער בעל ההילולא בתוכם, צוזאמען מיט אלע אידן נשמות בגופים,
 אַזְכָּרָה זֶה - באַופֿן פֿון "רֵאָהָ" (ווי מ'גייט באלד לייענען), אַךְ מֵרָאָה באַצבעו וְאוֹמֵר זֶה - אַט אִיז מִשְׁעָן
 צִדְקָתוֹ אֶת-אִיז די גאוּלָּה, אַט גייט מען אין ארץ הקודש, אין ירושלים עיר הקודש, לְבִית־מִשְׁכַּן הַשְּׁלֵשִׁי,
 וְעוֹד וְהוּא הַעִיקָר - תִּיכֵף וּמִיד מִמֶּשׁ.

* ————— *

אַזְכָּרָה זֶה - באַופֿן פֿון "רֵאָהָ" (ווי מ'גייט באלד לייענען בתפלת מנחה), אַז
 מֵרָאָה באַצבעו וְאוֹמֵר זֶה - אַט אִיז מִשְׁעָן צִדְקָתוֹ אֶת-אִיז די גאוּלָּה, אַט גייט
 מען אין ארץ הקודש, אין ירושלים עיר הקודש, לְבִית־מִשְׁכַּן הַשְּׁלֵשִׁי, וְלִבְיִת
 הַמִּקְדָּשׁ, מִקְדָּשׁ אֶד-נִי כּוֹנֵנוּ יִדִּיךְ. וְעוֹד וְהוּא הַעִיקָר - תִּיכֵף וּמִיד מִמֶּשׁ.

[המשך מעמוד הקודם]

וְעַרְפֵּי יְלֹדָה אִישׁ אֶלֶּיךָ, מיט אידן, "עמו אנכי בצרה" אין גלות/תחלה מחק
 התיבות "אין גלות", ואח"כ העבירם לכאן] און נַעֲמָשׁ גייט מיט זיי צוזאמען
 פון דארפֿן גלות ארויס (ילדה איש אלי) אַךְ דער בגאולה האמיתית
 והשלימה, כולל שלימות גַאֲר הצחוק וְהַשְּׂמֵחָה (יצחק),

והקיצו ורננו שוכני עפר, און דער בעל ההילולא בתוכם, צוזאמען כל ישראל,
 מיט אלע אידן נשמות בגופים, אונז אלעמען חיים כולכם היום, באופן
 (כבמדרש) מאירים כיום

* וכל זה - באופן פון "ראה" (ווי מ'גייט באלד לייענען בתפלת מנחה), אַז
 מֵרָאָה באַצבעו וְאוֹמֵר זֶה - אַט אִיז מִשְׁעָן צִדְקָתוֹ אֶת-אִיז די גאוּלָּה, אַט גייט
 מען אין ארץ הקודש, אין ירושלים עיר הקודש, לְבִית־מִשְׁכַּן הַשְּׁלֵשִׁי, וְלִבְיִת
 הַמִּקְדָּשׁ, מִקְדָּשׁ אֶד-נִי כּוֹנֵנוּ יִדִּיךְ. וְעוֹד וְהוּא הַעִיקָר - תִּיכֵף וּמִיד מִמֶּשׁ.

[הציון "!" דלעיל פירושו להתחיל פסקא חדשה]

3- (א) יורה

ראה לקדוש חתונה ע"י 277 ואילך - שלח השמנו סדר הנולד
ראה תניא פ"ד: ימות המשיח וכפרט כשיחיו המתים הם תכלית ושלימות בריאת עולם הזה שלכך נברא
ולתו - כי אז יהי שלימות ענין המצוות (שלכך נברא העולם - בשביל התורה כ"ר), שעל ידם נעשה
נא וחיבור עם הקב"ה.

אף שאמר חז"ל מצוות בטלות לע"ל, היינו בתח"מ (אג"ק ט"ס כ"ו) - הרי מבואר בכ"מ (המשך הער"ב
ע"י א"רעט. וראה שם ח"א ע"י שצג. אה"ת בשלח ע"י חז"ל ר"ך) הפירוש ש"חמשכת המצוות עכשיו הוא
ן עורך לגבי ההמשכה דמצוות ולעתידי כ"ר, וע"כ יהיו בטלים בבחי' העדו חפיסת מקום כ"ר" (כשרגא
הרא), היינו שגם אז יהיו קיום המצוות (ולא יתבטלו ח"מ), אלא בשלימות נעלית יותר. וראה אה"ת
וזתנו ע"י תקו בבואור ענין שכר מצוות באחרית הימים ("עקב") - ש"יש עליית עד אין קץ" בענין
נות, מצוות המלך, מצוות הוי', עד בחי' מצוות של עצמות המאציל שלמעלה כ"ר.

(ומה שאמר בחגי'ה שם יוקבלת שכר עיקרו באלף השבעי כ"י - אולי יש לומר כי השכר (מצוה) דאלף
י"ע הוא למעלה מכל דבר עוה"ז ומכל זמן עבודה דעוה"ז (ראה שמי'ת לחדתאמי' ח"ב מ"ב. וראה לקו"ש
ו תשמ"ו תעה 21), אבל גם שכר זה הוא שלימות (שלא בעדן) בקיום המצוות עצמן, שכר מצוה מצוה.
ע.

נוסח תפלת מוסף. וראה בארוכה המשך וככה תול"ד פ"ד ואילך. 33) ת"א מו, א ואילך.
(ומ"מ יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעה"ד דוקא - כ"י: (א) עוה"ב קאי על גילוי הנח"ר נברא
מטה מנח"ר בורא הבאה ע"י קיום מצוות. וגם בנוגע להגילוי דנח"ר בורא שיתגלה לע"ל - הרי עצם
צוה הוא למעלה מזה, כנ"ל בפנים. (ב) וגם בנוגע להשלימות בקיום המצוות לע"ל (כמצות רצונך) -
הסיבה והגורם לזה הוא התומ"צ דעכשיו, והגורם הוא יותר חזק ונעלה מהגורם (המשך וככה שם
"א). וראה שם פ"ד (ע"י שם ה"ה) - כי ע"י קיום המצוות בעה"ז, במלחמת היצר כ"ר, נעשה עיקר
זר חיכוך נה"ב והגשמיות כ"ר, ולכן "המצוות דעכשיו ש"י מתעלה גם דבר גם ובעד היצוה"ר מסיח
י"ה - ה"ז יפה יותר כו"י. ז"ל
ועפ"ז אולי אפשר לומר הפירוש כמה שאמר חז"ל "היום לעשותם ולא למחר לעשותם" - כי הכוונה
לעשותם היא העבודה "היום" (בעולם הזה) שהיא "יפה" מכל חיי עוה"ב (כולל שלימות קיום המצוות
ל"ל).

(תנחומא עקב ב. וראה דב"ר פ"ו, ב. 36) אבות רפ"ב. הובא בתנחומא שם א.
(ולהעיר מהגורסא במשנה הנ"ל "הוי רץ למצוה כבחמורה" (כ"ה בהמשנה ב"ש בדפוסים שלפנינו. אבל
ה תירו"ט שם).

שׁוה"ג להערה 32) . . כי השכר (מצוה) דאלף השביעי הוא למעלה מכל גדר עוה"ז ומכל גדר ומעבודה דעוה"ז (ראה שע"ת לאדהאמ"צ ח"ב פל"ב. וראה לקו"ש [...] תשמ"ו הערה 21), אבל ולהעיר אשר גם שכר זה הוא שלימות (שלא בערך) בקיום המצוות עצמן, שכר מצוה מצוה. ועצ"ע.

34) . . (א) עוה"ב קאי על גילוי הנח"ר נברא שלמטה מנח"ר בורא הבאה ע"י קיום מצוות.

. . וראה שם פי"ז (עוד טעם לזה?) – כי ע"י קיום המצוות בעוה"ז, במלחמת היצר כו', נעשה עיקר בירור וזיכוך נה"ב הגשמיות כו', ולכן "המצוות דעכשיו שע"י מתעלה גם דבר גס ובעוד היצה"ר מסיח ומדיח – ה"ז יפה יותר כו". ועצ"ע.

ועפ"ז אולי אפשר לומר הפירוש במה שאמרו חז"ל "היום לעשותם ולא למחר לעשותם" – כי הכוונה של "לעשותם" היא העבודה "היום" (בעולם הזה) שהיא "יפה" מכל חיי עוה"ב (כולל שלימות קיום המצוות לעת"ל).

ל' (אצט.)

- (38) ראה גם לקריש חיד' י' 1191 ואילך. קונטרס משיתוח שיפ' מטרימ' השמ"ו וסי' א.
- (39) ראה תניא רפמ"א. (40) ימא לב, סע"א. ושי"ב (41) שר"ת הריב"ש טקני"ו. הובא נת' בכהמ"צ להצ"צ שרש מצות התפלה פ"ח.
- (42) היינו, שדוקא ע"י השלימות השכל המציאות שלד (שמבין שהיא מצוה קלה) - מגיע לשלימות הקבלת על.
- (43) ועפ"ז יומתק הלשון "מצוה גוררת מצוה", ש"בגרות" מורה על יחס של היפך הכבוד מצ"ע (ע"ד מצוות אדמ"ד דש בעקביו), מפני שהיא מצוה קלה (ראה גם מדרש שמואל כאן); אבל דוקא מצוה צ' "גוררת מצוה" אחרת (וגם מצוה חמורה), והמצוה אחרת גוררת עוד מצוה, וכן הלצה עד סוף כל המצוות (מדרש שמואל שם) - הכל בכח מצוה (קלה) הראשונה.
- (44) אגה"ק סכ"ח. (45) מצוה ח"י. (46) כתובות לב, ריש ע"ב.
- (47) משא"כ דניאל, שגם הוא הי' בגלות, ומי"מ עמד במס' נה' התגבר על הנסיונות כד'. ולהעיר - שדוקא בספר-החידוש (לגבי שאר כתבי קדש, כולל של הנביאים בזמן הבית) שאמרו בו בפירוש ובגלוי ע"ד ענין הגאולה וחשבון הקץ (ובפרט ע"פ המבואר במפרשי דניאל). וי"ל שענין זה מרמז גם בשמר - אחרית דין א-ל", הפיכת ענין הדין (דגלות) לשם א-ל, כגון חסד - ע"ד הפיכת הגלות לגאולה (ע"ד שמכיסיס בגולה האל"ף של אלופי של עלמם).
- (48) דניאל ג, יב ואילך. סנהדרין צב"ב.
- (49) רצא כט, לד. (50) ב"ר פמיד' ג. פרשי' תולדות כה, כו, כו, ב.
- (51) תנחומא שמות ד. שהש"ר פ"א, ב (ה) ובמת"כ שם. ועוד. (52) לך ז, יא.
- (53) ראה שיחת אור לכי"ף מנחם אב. וראה בארחה ד"ה ועתה ישראל מה ה"א שואל מעמך גו' תשכ"ז (קונטרס כ"ף מנחם אב שנה זו).
- (54) ברכה לג, י. וראה רמב"ם סוף הלי שמיטה ויובל. (55) וראו כא, ו.
- (56) ראה תר"א רצא כא, ג. תרי"ח שם כד, סע"ד ואילך. (57) שבת .
- (58) ראה ס' השיחות תורת שלום ע' 176. ע' 235. עיי"ש. ושם, הבוחר בדרך וזכר אחריו, כשם שכחור בכבש לוי כד'.
- (59) רמב"ם הלי' מלכים ספ"א. (60) תענית כו, א. (61) שם כח, א. וראה לקריש חיד' ע' 1104 ואילך.
- (62) ולהעיר מהלי' מלכים שם, ב' ענינים במלך המשיח: הוגה בתורה ועוסק במצות (עבודה לעצמו), ויכוף כל ישראל לילך בה ולחוק בדקה (עבדה עם הזולת).
- (63) סוף הלי' שמיטה ויובל. (64) ת"א ר"פ ארא. (65) תענית בסופה ובפרשי'.
- (66) תהלים צא, טו. (67) ישעי' כו, יט.

43) . . אַבֿל־דֿוקָא וי"ל שגם מצוה אַד הנגרות "גוררת מצוה" אחרת (וגם מצוה חמורה), והמצוה אחרת גוררת עוד מצוה, וכן הלאה עד סוף כל המצוות (מדרש שמואל שם) – והכל בכח מצוה (קלה) הראשונה.

47) משא"כ דניאל, שגם הוא הי' בגלות, ומ"מ עמד במס"נ והתגבר על הנסיונות כו'. ולהעיר – שדוקא בספרו - החידוש (לגבי שאר כתבי קודש, כולל של הנביאים בזמן הבית) שנאמר בו בפירוש ובגלוי ע"ד ענין הגאולה וחשבון הקץ (ובפרט ע"פ המבואר במפרשי דניאל). וי"ל שענין זה מרומז גם בשמו – אותיות "דין א-ל", הפיכת ענין הדין (דבבל ודגלות בכלל) לשם א-ל, כנגד מדת חסד – ע"ד ההפיכה הגלות לגאולה בכלל (ע"י שמכניסים ב"גולה" האל"ף של אלופו של עולם ונעשה "גאולה").

58) ראה ס' השיחות תורת שלום ע' 176. ע' 235. עי"ש. ושם, הבוחר בדוד ובזרע אחריו, כשם שבחרו בשבט לוי כו'. [סימן בעיגול תיבת "ובזרע", נציין: ?]

שיחת יום א' פ' תולדות, כ"ח מרחשון ה'תש"נ

בס"ד. שיחת יום א' פ' תולדות, כ"ח מרחשון ה'תש"נ - לרגל כינוס השלוחים העולמי - בשעת עטלעכע אידן קלייבן זיך צוזאמען האט עס אין זיך א מעלה גדולה, עאכור"כ א צוזאמענקלייבן זיך פון כמה עשיריות (מנינים) מישראל, וואס "אכל" בי' עשרה שכינתא שריא², "אף שאינם מדברים בדברי תורה"³, "אזי יתקשרו ויבטלו את מצותי" ויבטלו את מצותי, ובפרט עאכור"כ אז מ'קלייבט זיך צוזאמען נאך א תפלה⁴, און אין צוזאמענהאנג מיט תורה און מצוות, ובפרט מיט תורה ומצוות פון אידן איבער דער גאנצער וועלט, ביז אויך מיט די שבע מצוות בני נח פון כל אומות העולם - ווי דאס איז אין דעם איצטיקן צוזאמענקלייבן זיך וועלכער קומט פאר בקשר מיט דעם כינוס השלוחים העולמי, שלוחים שי' פון כ"ק מו"ח אדמו"ר וועלכע געפינען זיך בכל מרחבי תבל מיט דער שליחות צו מפיץ זיין תורה ומצוות און מפיץ זיין די מעינות חוצה, ביז אויך - מפיץ זיין די ז' מצוות בני נח בא ניט-אידן, כפס"ד הרמב"ם⁶.

דערפון איז פארשטאנדיק דעם גורל הענין פון דעם איצטיקן צוזאמענקומען זיך, הן בנוגע צו דער השראת השכינה (שכינתא שריא) וואס ווערט אויפגעטאן דורך דער עצם קיבוץ פון אזויפיל אידן (ביז) - פארבונדן מיט אלע אידן בכל העולם, ובמילא - אויך די סייעתא דשמיא וואס מ'באקומט דורך דעם⁷, און הן בנוגע צו דעם זכות פון די אלע וואס נעמען אין דעם איינטייל (אין וועלכן אופן מעגלעך), און וואס מער דער איינטייל - אלץ גרעסער דער זכות, און אלץ מער גיט עס צו אין דער הצלחה פון דעם כינוס (נוסף צו דער ברכה וסיוע וואס מ'האט אין דעם מלמעלה).

- 1) סנהדרין לט, א. וראה אגה"ק סכ"ג.
- 2) ועיי' כמה עשיריות מישראל ניתוסף בהשראת השכינה, כמובן מדעת ריה"ג (ברכות מט, ב במשנה) שמבכרים לפי רוב הקהל. וגם לדעת רע"ק י"ל דניתוסף בהשראת השכינה, אלא שאי"ז גורם שינוי בנוסח הברכה.
- 3) אגה"ק שם (קלו, ב). וכדיוק הלשון "אכל בי עשרה". וראה תניא ספי"א. תו"א נד, ג.
- 4) שיחה זו נאמרה לאחר תפלת מנחה ותפלת ערבית. המו"ל.
- 5) ראה אגה"ק שם. 6) הל' מלכים פ"ח ה"י.
- 7) וכן הוא גם ע"י השכינתא שריא מצ"ע (גם באם "אינם מדברים בדברי תורה"), שאף שהיא השראה בבחי' מקיף (ראה אגה"ק שם. תניא ספי"א. תו"א שם), "אעפ"כ הוא פועל פעולה בהם כו"כ" * (לקו"ת דרושים ליוה"כ"פ ט, ב). ועאכור"כ כשהקיבוץ של עשרה (ועשיריות) מישראל קשור עם תפלה ותומ"צ (ככפנים), שעי"ז יש גם עבודת המטה, שעי"ז ניתוסף בהמשכת הסיוע והברכה מלמעלה.

(*) ועפי"ז יש לתוודק זה עם משנית בתניא פ"ו. ואכ"מ.

בס"ד. שיחת יום א' פ' תולדות, כ"ח מרחשון ה'תש"נ - לרגל כינוס השלוחים העולמי -

ס"א

.. וואס "אכל בי' עשרה שכינתא שריא", "אף שאינם מדברים בדברי תורה", און נאכמער ביז באין ערוך כשמדברים ועוסקים בדברי תורה,

.. ובפרט מיט תורה ומצוות פון אידן איבער דער גאנצער וועלט, ביז אויך מיט די שבע מצוות בני נח פון כל אומות העולם ..

דעריבער נוצן איך אויך אויס די געלעגנהייט צו נעמען איינטייל אין דעם כינוס, רעכנדיק דאס פאר מיר א זכות, און א זכות פאר אלעמען און פאר אלע ענינים, אז זיי זאלן זיין נאכמער בהצלחה.
 ב. דער אויפטו פון דעם "כינוס השלוחים העולמי" - ובמילא אויך די נויטיקייט צו האבן אין דעם א סייעתא דשמיא און די השתתפות והשתדלות ועבודת האדם - איז פארשטאנדיק פון דעם נאמען אליין:
 "כינוס השלוחים העולמי" אנטהאלט אין זיך - נוסף צו זיין פירוש הפשוט: א כינוס פון די שלוחים בכל העולם - אויך א טיפערן פירוש:

"עולמי" איז דער טייטש - אז דאס איז אויף א וועלט פארנעם. דאס הייסט אז דער כינוס, און בעיקר - די עבודת השליחות פון די משתתפים (שלוחים) אין דעם כינוס - דארפן האבן א השפעה און א ווירקונג אויף דער גאנצער וועלט.
 ביאור הדברים:

מ'האט גערעדט מערערע מאל, אז די שליחות כללית וואס דער אויבערשטער האט געגעבן יעדער איד איז - צו מאכן א דירה לו יתברך בתחתונים⁸, דורך דעם וואס ער איז משמש את קונו⁹ ע"י קיום התורה ומצוותיו, און איז אויך משפיע און פארשפרייט תומ"צ ביי אנדערע, און איז מגלה אלקות בחלקו בעולם, ביז בכל מקום וואו ער קען דערגרייכן, דורך אנטפלעקן און נוצן די עניני העולם (צוליב דעם וואס זיי זיינען באשאפן געווארן) - "לכבודו" של הקב"ה¹⁰.

וויבאלד אבער אז די כוונה אין דעם איז צו מאכן א דירה בתחתונים, בכל התחתונים (לשון רבים, אין אלע פרטים און פרטי פרטים פון עולם), און ע"פ טבע איז דאך זייער שווער (און אפשר גאר ניט מעג- לעך) אז איינער זאל אליין (צוגיין רעדן און) דערגרייכן א ריבוי מענטשן ובפרט במקומות שונים בעולם, ועאכו"כ אלע מענטשן בכל חלקי העולם - האט דער אויבערשטער פאנאנדערגעטיילט די ארבעט (פון מאכן א דירה בתחתונים) צווישן מערערע אידן, וועלכע זיינען פאנאנדערגעשפרייט איבער דער וועלט, און יעדערער טוט זיין עבודה במקומו און פארשפרייט אידישקייט אין זיין ארט צו די אידן וואס געפינען זיך דארט.

און נאכמער: דער אויבערשטער האט איינגעשטעלט בטבע בני אדם (און ס'איז נוגע אויך אין הלכה), אז "חברך חברה אית לי וחברא דחברך חברה אית לי"¹¹, א.א.וו. עד סוף העולם. ועד"ז איז אויך מצד דעם משפיע, אז ער האט בכח צו מאכן א שליח, און "שליח עושה שליח"¹² עד עולם¹³.

8) ראה תנחומא נשא טז. שם בחוקותי ג. במדב"ר פי"ג, ו. תניא פל"ו. 9) ראה משנה וברייחא סוף קידושין. 10) כמאחז"ל (אבות ספ"ו) "כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא בראו אלא לכבודו".
 11) כתובות קט, ב. וש"נ. 12) קידושין מא, א. וראה גיטין כט, ב. רמב"ם הל' גירושין פ"ו ה"ד.
 13) רש"י גיטין שם ד"ה עושה כמה שלוחין (ולשון הרמב"ם שם "אפילו מאה" ד' לאו דוקא).

ס"ב

.. די נויטיקייט צו האבן אין דעם א סייעתא דשמיא און די השתתפות והשתדלות ועבודת האדם - איז פארשטאנדיק אויך פון דעם נאמען אליין: ..

.. אנטפלעקן און נוצן די עניני העולם (צוליב דעם וואס זיי זיינען באשאפן געווארן -) [הכניס את המקף לתוך הסוגריים] "לכבודו" של הקב"ה ..

.. און ע"פ טבע איז דאך שווער, זייער שווער (און אפשר גאר ניט מעגלעך) אז איינער זאל אליין (צוגיין רעדן און) דערגרייכן א ריבוי מענטשן ..

13) רש"י גיטין שם ד"ה עושה כמה שלוחין (ולשון הרמב"ם שם "אפילו מאה" - לאו דוקא).

צווישן אידן גופא זיינען דא די וועלכע האבן זוכה געווען און זיינען אויסגעקליבן געווארן במיוחד, אז כל עסקם איז צו זיין (בגלוי) שלוחים פון כ"ק מו"ח אדמו"ר - מ'האט זיי געשיקט כל א' וא' צו א באזונדער מקום בעולם, צו אויספירן דער רצון וכוונת המשלח - צו טאן אין הפצת התורה והיהדות, און מגלה זיין ווי אלע אידן זיינען שלוחים של הקב"ה, דורך רעדן און משפיע זיין אויף די אידן במקומו (ובפרט דורך דברים היוצאים מן הלב און באווייזן א דוגמא חי').

ועפ"ז איז מובן, אז אע"פ וואס יעדער איד און יעדער שליח געפינט זיך במקום מסוים און טוט דארט זיין עבודה - איז אבער דורך דעם וואס "חברך חברא אית לי כו" או "שליח עושה שליח", איז זיין עבודה הולכת ומתפשטת, ביז ער האט בכח צו דערגרייכן און משפיע זיין אויף א ריבוי מענטשן ובכל מרחבי תבל¹⁴, נוסף אויף דעם עיקר - די כחות וואס מ'האט אויף דעם פון דעם משלח, ביז די סיעתא דשמיא וואס מ'האט אין דעם פון דעם משלח הראשון, דער אויבערשטער, כנ"ל. און בשעת די שלוחים קלייבן זיך צוזאמען ווי אין דעם "כינוס השלוחים העולמי" - אונטערשטרייכט עס נאכמער אז זייער פעולה איז צו אויפטאן בכל העולם כולו, צו מאכן די וועלט א דירה לו יתברך - ובאופן אז מ'האט אין דעם סיי דעם כח מלמעלה ("אכל בי עשרה שכינתא שריא"), און סיי די עבודת השלוחים למטה.

ג. אין דעם קומט צו נאך אן ענין, וענין עיקרי:

בכרי מאכן א דירה בתחתונים בשלימות בכל העולם כולו, עס זאל זיין "כינוס השלוחים העולמי" אויף אן אמתין וועלט פארנעם - פערערט זיך אז מ'זאל אויך פועלין אויף אומות העולם, ווארנען זיי זיינען רוב בני אדם על פני האדמה.

ווארום אידן זיינען דאך "המעט מכל העמים"¹⁵ - איז אפילו ווען מ'דערגרייכט און טוט אויף מיט אלע אידן בכל מקום שהם, איז דאס נאר א חלק מעט (בכמות) פון כל העמים בעולם הזה הגשמי (תחתונים), שלא בערך צו דעם פארנעם פון דער גרויסער וועלט און דער ריבוי בני אדם שבה - קען דורך זיי אליין לכאורה ניט אויפגעטאן ווערן (כביכול) א דירה לו יתברך בתחתונים, כל התחתונים¹⁶, באופן פון (14) ולהוסיף, שברורות האחרונים נעשה הענין קל יותר ע"י השימוש עם המכשירים (כמו טלפון, רדיו וכיו"ב), שברגע כמירא מגיע קול האדם לריבוי בני"א בכל קצוי תבל, וכמדובר כמ"פ.

(15) ואתחנן ז, ז.

(16) ואף שיש לומר, שע"י פעולת ישראל בכל מקום שהם נעשה הביורור של כל המקום, ע"ד אבוקה גדולה שמאירה את כל הסביבה, ומושכת כל הניצוצות אשר שם (ע"ד המבואר בנוגע לאופן בירור העולם ע"י אדה"ר במקומו בג"ע - תו"א ה, סע"ד ואילך), אבל שלימות הביורור הוא דוקא ע"י ההתלבשות במקום ופרטי הדרגות של המתברר, שע"י נעשה בירור באופן פנימי יותר, וכלי מוכשר לדירה לו יתברך - שהדר בריה נמצא שם בפנימיותו.

.. (ובפרט דורך דברים היוצאים מן הלב און דורך באווייזן א דוגמא חי').

.. איז אבער דורך דעם וואס "חברא חברא אית לי כו" או "שליח עושה שליח", איז זיין עבודה הולכת ומתפשטת, ביז אז ער האט בכח צו דערגרייכן און משפיע זיין אויף א ריבוי מענטשן ובכל מרחבי תבל . .

ס"ג

.. עס זאל זיין "כינוס השלוחים העולמי" אויף אן אמתין וועלט פארנעם - פעאדערט זיך אז מ'זאל אויך פועלין אויף אומות העולם, ווארנען זיי זיינען רוב בני אדם על פני האדמה . .

"כינסו השלוחים (העולמי", אויף אן אמת'ן וועלט פארנעם.

[זייענדיק שלוחו של הקב"ה, ושלוחו של אדם (העליון¹⁷) כמותו¹⁸, ביו כמותו ממש - האט מען זיכער דעם כח וסיוע פון דעם אויבערשטן (דער בורא העולם ומנהיגו) צו איבערמאכן די גאנצע וועלט. אבער דער אויבערשטער האט געוואלט, אז עס זאל זיין א דירה בתחתונים (בגדרי התחתונים), דאס זאל געטאן ווערן בדרך הטבע און באופן המובן ע"פ שכל פון תחתונים (אויף⁶⁷ פון ניט-אידן)].
איז דער ביאור אין דעם:

נוסף אויף דער שליחות פון א אידן אין זיין עבודה בתומ"צ און זיין השפעה בזה אויף אנדערע אידן - האבן אידן אויך א מצוה צו משפיע זיין אויף אומות העולם, אז זיי זאלן מקיים זיין די שבע מצוות בני נח - "צוה משה רבינו מפי הגבורה לכונן את כל באי העולם לקבל מצוות שנצטוו בהם בני נח"¹⁹. וי"ל הביאור בזה: דער תוכן כללי פון אלע שבע מצוות ב"נ איז - אז די וועלט זאל זיין מתאים צום "לשבת יצרה"²⁰, ישובו של עולם - די וועלט זאל זיין א מקום ראוי לדירה ומושב בני אדם. וואס דורך דעם ווערט עס ראוי אז אידן זאלן דערפון קענען מאכן א דירה פארן אדם העליון: אויב אין א חלק בעולם פעלט אין ישוב העולם, איז דער ארט ניט אינגאנצן ראוי אויף דארט מאכן א דירה לו יתברך. לויט דעם איז מובן, אז כבדי אויפטאן ישובו של עולם ("לשבת יצרה") בכל חלקי העולם - דארף מען אנקומען דוקא ובעיקר צו אוה"ע, וועלכע זיינען א מספר הכי רב און זיי דארפן האבן א שטח גדול ביותר בארץ למקום מושבם (ניט ווי אן ארץ²¹ וואס איז בכמות "המעט מכל העמים", און דארפן ניט האבן אזויפיל ארט פאר זייער ישוב); אידן קענען ארויסהעלפן אין דעם, אבער דער עיקר ושלמות הפעולה פון "לשבת יצרה" - באופן של התיישבות בפשטות - איז תלוי אין דעם אז עס זאל געטאן ווערן בפועל ובגופם פון די שבעים אומות.

ועפ"ז י"ל איינער פון די טעמים פארוואס אידן זיינען אנגעזאגט געווארן "לכונן את כל באי העולם לקבל מצוות שנצטוו בהם בני נח" [און דער קיום פון די שבע מצוות ב"נ (דורך וועלכע עס ווערט מקיים דעם "לשבת יצרה") דארף געטאן ווערן (ניט "מפני הכרע הדעת", נאר) "מפני שצוה בהן הקב"ה בתורה והודיענו ע"י משה רבינו"²¹, ד.ה. אז דאס קומט אן צו אוה"ע דורך אידן] - ווייל בכדי אז אידן זאלן אויספירן בשלימות די שליחות וואס איז זיי אפגעגעבן געווארן פון מאכן א דירה לו יתברך בתחתונים - דארפן זיי פועל'ן אז אוה"ע זאלן אויפטאן דעם "לשבת יצרה", דורך די ז' מצוות בני נח (כולל - דורך ענין הצדקה²²).

(17) ראה לקו"ת ר"פ ויקרא (א, ג). (18) משנה ברכות לד, ב. קידושין מא, ב. וש"נ. (19) רמב"ם שבהערה 6. (20) ישע"י מה, יח. וראה לקו"ש ח"ה ע' 159 ואילך ובהערות שם. (21) רמב"ם שם הי"א. (22) שלכמה דיעות הוא מהמצוות שנצטוו בני נח (ר"ן לסנהדרין נו, ב. הרמ"ה שם. וראה רוקח סי' שסו. וראה תו"ש וירא יח ס"ק ר.

. . [זייענדיק שלוחו של הקב"ה, ושלוחו של אדם (העליון) כמותו, ביו כמותו ממש
בביכול - האט מען זיכער דעם כח וסיוע פון דעם אויבערשטן . .

. . דאס זאל געטאן ווערן בדרך הטבע און באופן המובן ע"פ שכל פון תחתונים (ביו
אויך פון ניט-אידן)].

. . דארף מען אנקומען דוקא בעיקר צו אוה"ע, וועלכע זיינען א מספר הכי רב און
זיי דארפן האבן א שטח גדול ביותר בארץ למקום מושבם (ניט ווי אן ארץ פאלק
וואס איז בכמות "המעט מכל העמים" . .

5 - 5 - 5

[ולחוסף, אז אויך בא אידן דא א הדגשה עיקרית אויף ישוב העולם, ביז אז דאס האט א דין ומצוה מיוחדת בא אידן. ווי מ'זעט אין דער מצוה פון פדיון שבויים (וואס חוכנה איז צדקה וחסד - ישובר של עולם) - וועלכע ווערט אנגערופן "מצוה רבה"²³, און דעריבער דארף אין דעם זיין א השתדלות וזריות מיוחדת²⁴, צוליב דער סכנה פון דעם וואס געפינט זיך ניט ברשות עצמו נאר ברשות פון ניט-אידן, און מ'קען ניט זיין זיכער וואס וועט זיי ברגע לאהרי זה וכו'].

ד. ע"פ הג"ל איז פארשטאנדיק ווי דאס איז א "כינוס השלוחים העולמי", אויף אן אמת'ן וועלט - "עולמי" - פארנעם:

בשעת די שלוחים קלייבן זיך צוזאמען ווי אין דעם "כינוס השלוחים העולמי" - באדייט עס א צוזאמענקלייבן זיך און פאראייניקונג פון שלוחים פון פארשידענע מקומות בעולם, ביז פון אלע ארבע כנפות הארץ, וואס יעדער שליח שטעלט מיט זיך פאר די אידן און מענטשן במקומו, אויך די אוה"ע (וואס ער ארבעט מיט זיי און העלפט זיי ארויס אין זייער עבודה) - וואס דאס אונטערשטרייכט נאכמער אז זייער פעולה איז צו אויפטאן בכל העולם כולו, צו מאכן די גאנצע וועלט א דירה לו יתברך. ה. נאך א נקודה עיקרית אין דעם:

נוסף צו דעם פירוש בכללות אין "כינוס השלוחים העולמי", אז די שלוחים טוען אויף בכל העולם כולו, איז אין דעם אויך דא דער פירוש בפרטות, אז די שלוחים זיינען מגלה אין יעדער זאך שליחותו בעולם, אזוי אז עס ווערט א "כינוס השלוחים העולמי", א צוזאמענקלייבן זיך און אחרות פון אלע זאכן אין דער וועלט וועלכע זיינען אלע "שלוחים" של הקב"ה, צו מגלה זיין "כבודו" של הקב"ה. דער תפקיד פון די שלוחים איז צו מגלה זיין ביי אלע אנדערע מענטשן ווי זיי זיינען שלוחים של הקב"ה, אידן - דורך די תרי"ג מצוות, און ניט-אידן - דורך די שבע מצוות בני נח, "לשבת יצרה". ובפרטיות יותר - אין עולם שנה נפש:

עולם: א איד איז מגלה בכל ופרט ופרט שבעולם זיין "שליחות", צו מגלה זיין "כבודו" של הקב"ה. נפש: נוסף אויף נפש בכלל, אז א איד איז מגלה אין יעדער נפש - סיי אידן סיי ניט-אידן - זייער שליחות בעולם, איז אויך אין זיין נפש פרטי, טוט א איד זיין עבודת השליחות מיט אלע עשר כחות הנפש, דורך אויסנוצן יעדער כח צוליב דער שליחות וואס ער (דער כח) איז באשאפן געווארן: שכל - צו

(23) ב"ב ח, סע"א-ב.

(24) ולהעיר שרבי פינחס בן יאיר עסק במצות פדיון שבויים (ראה חולין ז, א). ויש לקשר עם זה שהוא גם בעל הברייתא (בסוף מס' סוטה) בענין גאולה האמיתית והשלימה, שע"י נעשה שלימות הענין ד"פדיון שבויים" ("ציון במפשט תפדה ושבי" בצדקה" - ישע"י א, כז), הפד"י משביית הגלות, ובאופן של זריות, "במהרה בימינו" (כסיום ברייתא רפכ"י).

. . [ולחוסף, אז אויך בא אידן איז דא א הדגשה עיקרית אויף ישוב העולם, ביז אז דאס האט א דין ומצוה מיוחדת בא אידן . .

פארשטיין אלקות, אהבה - צוליב אהבת ה' און אהבת ישראל וכיו"ב.
שנה: א איד איז מגלה אין יעדער חלק ופרט אין זמן, זיין שליחות מיוחדת אין דינען דעם אויבערשטן, כדלקמן.
ו. וביאור הענין:

"שליחות" דריקט אויס די נקודה כללית אין יעדער זאך וואס דער אויבערשטער טוט אין דער וועלט און סדר השתלשלות; יעדער זאך במציאות - איז צוליב א צוועק, די כוונה ותכלית - די "שליחות" - צוליב וועלכער דער אויבערשטער האט די זאך באשאפן²⁵.
דערפון איז פארשטאנדיק אז נוסף צו כללות ענין השליחות בכל הבריאה כולה ובכללות ירידת הנשמה בגוף, שפיגלט זיך דער ענין השליחות של הקב"ה אויך אין יעדער פרט ופרט - ע"ד הידוע אז תורה כללות ופרטות נאמרה²⁶ - אז יעדער פרט פון דער בריאה האט זיין שליחות מיוחדת פון דעם אויבערשטן. ועד"ז איז אויך בנוגע צו די שליחות פון ירידת הנשמה בגוף וכללות חיי האדם, אס דאס איז באופן פון כללות ופרטות:

לכל לראש איז דא די שליחות כללית פון יעדער נשמה, וואס ירדה מאיגרא רמה לבירא עמיקתא²⁷, בכדי מאכן א דירה לו יתברך בתחתונים [א איד - בקיום התרי"ג מצוות, און דערנאך קומט עס אראפ (דורך אידן) אין דער שליחות כללית פון אוה"ע - בקיום ה' מצוות ב"נ], און גלייך בתהלת השליחות - קודם שיצא הולד לאויר העולם - זאגט אים אן וועגן זיין שליחות (און מ'גיט אים אויף דעם כחות): "משביעין²⁸ אותה תהי צדיק ואל תהי רשע"²⁹, וואס דאס איז כולל כל עבודת השליחות שלו, וועלכע טיילט זיך בכללות אויף די צוויי תנועות וקוים: עשה טוב ("תהי צדיק"), מצות עשה (אנהויבנדיק פון "אנכי ה' אלקיך", הכולל כל מ"ע³⁰), און סור מרע ("אל תהי רשע"), מצות לא תעשה (אנהויבנדיק פון "ולא יהי לך", הכולל כל מל"ת³⁰).

דערנאך שטעלט זיך דאס אויס אין פרטים (בערך צו כללות השליחות הנ"ל), אין פרטי זמן העבודה שלו: ווען דער ווערט געבארן, בעת הכנסתו לבריתו של אברהם אבינו (ואשה כמאן דמהילא דמיא³¹), בעת הבר-

25) ראה לקו"ת ר"פ ויקרא (א, ג): "ענין השליחות שלמעלה הוא מה שנמשך הארה ע"י אמצעות איהו בחינה". והרי כל המשכה והשפעה ואור כו' (מחוץ לעצמותו ית', שמציאותו מעצמותו ואינו עלול מאיזה עילה שקדמה לו ח"ו - אנה"ק ס"כ) היא המשכה "ע"י אמצעות איהו בחינה".

26) ראה תניא בהקדמה (ג, א). וראה חגיגה י, ב. 27) ראה חגיגה ה, ב.

28) גם מלשון שובע, שמשביעין אותו, מ'זעטיקט אים אן, עם כל הכחות הדרושים לעבודתו (ראה קיצורים ההערות לתניא רפ"א).

29) נדה ל, ב. וראה תניא רפ"א. 30) תניא רפ"כ. 31) ע"ז כז, א.

ס"ו

. . דערפון איז פארשטאנדיק אז נוסף צו אויף כללות ענין השליחות בכל הבריאה כולה ובכללות ירידת הנשמה בגוף . .

מצוה אדער בת-מצוה (ווען ער ווערט מחוייב במצוות) וכו'.

ובזה גופא זיינען אויך פאראן דרגות, פון כללות הזמן ביו פרטות הזמן, ביז בפרטי פרטיות. אנהויבנדיק פון דער שליחות כללית (אבער פרטית בערך צו כללות השליחות פון יידיה הנשמה בגוף) וואס ווערט באנייט בכל שנה ושנה, בראש השנה - ווען א איד איז ממליך דעם אויבערשטן - "תמליכוני עליכם"³² - אלס "מלך ישראל" און "מלך על כל הארץ", ד.ה. דער כללות קבלת עול מלכותו ית', ובמילא אויך - כללות קבלת השליחות של הקב"ה, וואס דאס איז דער יסוד פון גאנץ עבודת השליחות שלו (בכל הפרטים) - כמאחז"ל³³ "קבלו מלכותי", און דערנאך - און דורך דעם - קען זיין "אגזור עליהם גזירות", באופן אז "קבלו גזירותי"³⁴.

וכל שנה ושנה בפרט האט איר שליחות מיוחדת (דוקא בשנה זו). לדוגמא - בשנה זו, שנת תש"ג - תהא שנת נסים, ועד"ז בשנים שלפניו: שנת תשמ"ח, תשמ"ח ותשמ"ח - דער ענין השמחה, שנת תשמ"ט ירך, וכו' ב. נאכמער בפרטיות קומט ארויס די שליחות בכל חודש וחודש פון די חדשי השנה: בכל (ראש) חודש - אויך מלשון חידוש - באקומט א איד א שליחות ועבודה חדשה³⁵, לויט דעם מול פון דעם חודש און לויט די מועדים וימים מיוחדים בכל חודש [ועד"ז, דער חילוק צווישן א חודש מלא אדער א חודש חסר]. לדוגמא - אין דעם חודש אין וועלכן מגיט באלד אריין - חודש כסלו - באשטייט זיין עבודה מיוחדת פון די ימי חנוכה, ולפני זה (בימי החודש) - די ימים מיוחדים (טי"ת, יו"ד און י"ט כסלו) פארבונדן מיט יפוצו מעינותיך וצוה, וואס עיקר ענינו האט זיך אנגעהויבן נאך דער גאולה פון דעם אלטן רבי'ן ביי"ט כסלו³⁶, און דערנאך (בשנים לאחרי זה) איז אין דעם צוגעקומען א הוספה בחג הגאולה פון דעם מיטעלן רבי'ן ביו"ד כסלו³⁷, און בטי"ת כסלו - יום הולדת יום ההילולא שלו.

אין דעם חודש עצמו קומט דערנאך ארויס די שליחות בפרטיות עוד יותר - בכל שבוע ושבוע פון דעם חודש, כידוע³⁸ איז יעדער וואך הייבט זיך אן נייער סדר והיקף הזמן [דערפאר הויבט מען אן ציילן

(32) ר"ה טז, א. לר, ב.

(33) מכילתא יתרו כ, ג. וראה ברכות (ג, א במשנה) למה קדמה שמע ליהו"א אם שמוע כדי שיקבל עליו עול מלכות שמים תחלה ואח"כ יקבל עליו עול מצוות. (34) ראה ס' השיחות תשמ"ח ע' 81.

(35) נוסף להעבודה חדשה בתחלת שנה חדשה, כמודגש בזה שבראש השנה מביאים קרבנות ראש חודש, נוסף לקרבנות המיוחדות לראש השנה. והרי קרבן מורה על כללות עבודת האדם, "אדם כי יקריב מכם קרבן לה'" (ראה סה"מ קונטרסים ח"ב תנ, טע"א ואילך). "היום יום" יב אדר שני. וראה גם לקו"ת ויקרא ד"ה אדם כי יקריב (ב, ג). קונטרס לימוד החסידות סי"ב. ובכ"מ).

(36) ראה ס' השיחות תורת שלום ס"ע 112 ואילך. (37) ראה לקו"ש חכ"ה ע' 347 ואילך.

(38) למות"ש ש"ש כה, א.

.. בעת הבר-מצוה אדער בת-מצוה (ווען ער (זי) ווערט מחוייב במצוות) וכו' ..
 .. וכל שנה ושנה בפרט האט איר א שליחות מיוחדת (דוקא בשנה זו) ..

(35) .. והרי קרבן מורה על כללות עבודת האדם, "אדם כי יקריב - מכם קרבן להי" ..

בתחלת כל שבוע פון יום ראשון (אע"פ וואס זינט בריאת הזמן ביום ראשון דמעשה בראשית זיינען דורך רצוא רבבות ימים), ונייל דאס איז בדוגמת יום ראשון פון מעשה בראשית³⁸, און כל שבוע האט זיין עבודה מיוחדת - בהתאם צו פרשת השבוע, מיט וועלכע מ'דארף לעבן³⁹ במשך שבוע זה. ובפרטיות עוד יותר - האט יעדער טאג אין וואך זיין שליחות⁴⁰, כל יומא ויומא עביד עבדתי⁴¹. און בכל יום ויום - האט יעדע שעה אן עבודה ושליחות מיוחדת, כידוע⁴² די י"ב שעות היום זיינען כנגד די י"ב צירופי שם הוי', און די י"ב שעות הלילה כנגד די י"ב צירופי שם אד', ובכל שעה דארף זיין די עבודה בהתאם צו דעם צירוף השם וואס איז מאיר בשעה זו⁴³. ביז - אז יעדער רגע אין א שעה האט זיין שליחות ועבודה מיוחדת⁴⁴, כמ"ש⁴⁵ "לרגעים הבחננו", מ'איז אים בוהן צי ער האט אויסגענוצט יעדער רגע בשלימות בהתאם צו דער עבודה מיוחדת וואס דארף זיין ברגע זה.

ז. ע"פ הג"ל קומט אויס, אז בכדי א איד, א שליח זאל ממלא זיין שליחותו בשלימות פאדערן זיך בכללות צוויי ענינים: (א) די ידיעה ומילוי פון זיין שליחות כללית בעולם, וואס נעמט ארום און דורך כל ימי חייו, (ב) די ידיעה ומילוי השליחות פרטית בכל זמן לפי ענינו - שנה, חודש, שבוע, יום, רגע, ועד"ז בכל מקום לפי ענינו, און בכל נפש לפי ענינו.

און די צוויי ענינים זיינען קיין סתירה ניט זה לזה, נאר אדרבה: בכדי א איד זאל מקיים זיין שליחותו הכללית בשלימות - פאדערט זיך אז בכל זמן כו' לפי ענינו זאל ער זיך אינגאנצן אריינזארפן אין מקיים זיין די שליחות פון דעם זמן - דער ענין שהזמן גרמא, פון דער רגע, טאג וכיו"ב (און דערביי ניט טראכטן ונתבלבל ווערן פון דער שליחות וואס וועט קומען בזמן שני); און דורך דעם ווערט דער רגע - און זיין עבודה דעמולט - דער "שער"⁴⁶ וועלכער איז אין זיך כולל (און דורך אים זיינען עולה) אלע אנדערע פרטים פון זיין עבודת השליחות במשך ימי חייו;

(39) "היום יום" ב' חשון. ס' השיחות תש"ב ע' 29 ואילך.

(40) ראה בארוכה הביאור בזה שבכל יום צ"ל קיום המצוות, ו"לא יניח שום יום מעשיית מצוה" (צוואת הריב"ש בתחלתה), אף שלכאורה יכול לעשות למחר שתי מצוות - כי צ"ל בירור ותיקון של יום (ומן). זה דוקא, ועד שכאשר חסר לו יום אחד חסר לו לבוש - ראה אוה"ת שבעות ע' צא. בלק ע' התקמת. פינחס ע' א'קצט. ד"ה ואברהם זקן תשל"ח (סה"מ מלוקט ח"א ע' רפט ואילך).

(41) זח"ג צד, ב. (42) תניא פמ"א (נח, ב ואילך). (44) ולהעיר שהתחוות הבריאה היא בכל רגע ורגע מחדש מאין ואפס המוחלט (שעה"ה"א פ"א). (45) איוב ז, יח.

(46) ע"ד המבואר בענין "אבוך במאי הוי זהיר טפי" (שבת קיח, סע"ב. וראה אגה"ק ט"ט ז) - ראה ע"ח שער ק"נ פ"ה. הקדמת הרח"ו לשער ההקדמות. סה"מ תש"ח ע' 240 בהערה. וש"נ.

. . (אע"פ וואס זינט בריאת הזמן ביום ראשון דמעשה בראשית זיינען דורך רצוא רבבות ימים) . .

ס"ז

. . (א) די ידיעה ומילוי פון זיין שליחות כללית בעולם, וואס נעמט ארום און נעמט דורך כל ימי חייו, (ב) די ידיעה ומילוי השליחות פרטית בכל זמן לפי ענינו - שנה, חודש, שבוע, יום, שעה רגע . .

צוזאמען דערמיט, דארף בכל רגע וכיו"ב ביי אים אויך זיין די ידיעה והכרה אז דאס איז ניט קיין אפגעטיילטער רגע ועבודה פון שאר ימי חייו, נאר ער דארף טאן כל התלוי בו צו זיך אויך גרייטן (און וויסן אז זיין עבודה איצטער איז אויך א הכנה) צו דער עבודה ושליחות ברגע שלאחרי זה, ביו צו - מילוי השליחות הכללית פון דער גאנצער שעה, מעת-לעת, וואך, חודש, שנה וכל ימי חייו - שלאחרי זה. און דאס (די ידיעה אז די שליחות פרטית בכל זמן פרטי איז א חלק פון א שליחות כללית) גיט צו אן דער הצלחה ושלימות פון מקיים זיין די שליחות פרטית, בזמן פרטי.

און נאכמער: א מענטש דארף דאך שטענדיק שטייגן העכער אין זיין עבודה, "ילכו מחיל אל חיל"⁴⁷ (נוסף אויף דעם וואס ער נוצט אויס יעדער רגע בשלימות). ואפילו ווען ער דעגרייכט שוין צו שלימות, ביו צו דער שלימות פון מאה ועשרים שנה, איז היות עס קומט צו נאך א רגע, נאך א שעה זכו, קען און דארף ער עולה זיין נאך העכער⁴⁸. ובמילא, בשעת אלע פרטי הדרגות בעבודת האדם (בכל הזמנים) זייגען א טייל פון איין כלל, איז בשעת ער איז עולה העכער, הויבט דאס אויף אויך זיין עבודה שלפני זה, וועלכע איז א הכנה והקדמה צו די שפעטערדיקע עבודה⁴⁹.

עפ"ז איז אויך פארשטאנדיק לאידן גיסא: טאמער עס האט (מאיוו סיבה שחיה) געפעלט אין דער מילוי השליחות ברגע (וכיו"ב) מסויים - האט מען די הוראה פון רבותינו נשיאינו⁵⁰, אז "ס'איז ניטא קיין פארפאלן", און מ'האט די געלעגנהייט צו דאס פארריכטן אין די רגעים שלאחרי זה, דורך דעם וואס מ'טוט - נוסף צו דער עבודה השייכת לרגע זה - אויך די עבודה השייך לרגע שלפניו, בצירוף עבודה

(47) ל' הכתוב - תהלים פד, ח.

(48) ובמכ"ש ממשח רבינו, "מבחר מכל מין האדם" (פיה"מ להרמב"ם סנהדרין פ' חלק יסוד השביעי), שגם כשהגיע ל"בן מאה ועשרים שנה אנכי היום", שהי' בתכלית השלימות ("לא כהתה עינו ולא נס לחה" - ברכה לד, ז), "היום מלאו ימי ושנותי" (ר"פ וילך ובפרש"י), מ"מ השתוקק לדרגא נעלית יותר, למילוי השליחות דכניסה לארץ ישראל, ועכ"פ לראות הארץ (כפי שמתקיים בפועל)*, שגם זה קשור¹ עם עלי' - "ויעל משה גוי אל הר נבו", נו"ן בו, גילוי שער הנו"ן** שלא השיג משה כל ימי חייו (כי הגיע למ"ט שערי בינה ולא לשער הנו"ן - ראה ר"ה כא, ב) - ראה לקו"ת במדבר יב, א ואילך. הנסמן בלקו"ש חכ"ד ע' 257).

(*) וכמבואר במ"א שבהכרח לומר שע"י ראיית הארץ ע"י משה נתקיימה במקצת (עכ"פ) בקשתו ליכנס לארץ.

(**) להעיר מהשייכות לשנה זו - שנת תיש נו"ן.

(49) ראה בכ"ז לקו"ש ח"כ ע' 327 ואילך - בביאור הענין ד"כולן שוין לטובה" דשני חיי שרה (פרש"י ר"פ חיי שרה). (50) "היום יום" יד איר, פסח שני. ס' השיחות תש"א ע' 115.

(48) . . ועכ"פ לראות הארץ (כפי שהנתקיים בפועל), שגם זה קשורה עם עלי' - "ויעל משה גוי אל הר נבו" . .

- 10 -

התשובה וועלכע מאכט אים א בעה"ב אויפן עבר⁵¹ [אפילו אן עבר וואס איז א ריבוי זמן לפני זה, עאכו"כ אויב עס רעדט זיך וועגן אן עבודה במשך דעם יאר, חודש, שבוע אדער שעה], אז ער זאל קענען ממלא זיין די עבודה ושליחות השייכת צו דעם זמן בעבר.

ויומחק ע"פ הג"ל, אז די אלע חילוקים בזמן עבודת האדם זיינען פארבונדן און זיינען א טייל פון איין כלל, ובמילא קען מען ממלא ומשלים זיין א שליחות בעבר דורך דער עבודה - בצירוף עבודת התשובה - אין א זמן לאחרי זה.

ת. ויהי רצון, אז יעדערער זאל זיך מתבונן זיין בדיבורים אלו בענין השליחות - נוסף צו דער התבוננות אין די עניני שליחות וועגן וועלכע מ'האט זיכער גערעדט בא דעם "כינוס השלוחים העולמי", און די התבוננות זאל ביי אים אראפקומען אין א לייכטן אופן אין מעשה בפועל, המעשה הוא העיקר⁵², במילוי השליחות של כל א' וא', און באופן של הוספה כהנה וכהנה בכל עניני השליחות, כמאחז"ל⁵³ מי שיש לו מנה רוצה מאתיים, ומי שיש לו מאתיים רוצה ד' מאות⁵⁴ וכו', באופן פון ילכו מחיל אל חיל, אז נוסף לזה וואס מ'נוצט אויס יעדער רגע בשלימות, איז מען מוסיף ועולה בזה העכער און העכער, ביו מ'קומט צו דער שלימות פון מאה ועשרים, ביז - די שלימות פון "מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים" פון "שני חיי שרה"⁵⁵, און צוזאמען מיט דער שלימות השליחות בכל הימים והשנים, האט מען אויך די שלימות במילוי השליחות בכל כחות הנפש, דער חפץ ורצון השליח (מאה שנה), זיינע מוחין (עשרים שנה), און זיינע שבע מדות (שבע שנים)⁵⁶, "בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך"⁵⁷,

און דורך דעם וואס דער שליח נוצט אויס אלע זיינע עשר כחות במילוי שליחותו - ברענגט ער דעמולט גלייך דעם גילוי פון משיח (שליח בצירוף עשר) - גילוי משיח שבכל א' מישראל, ביז - גילוי משיח צדקו בפשטות - תכלית השלימות פון מטרת השליחות⁵⁸.

און אויך דערנאך איז מען ממשיך די עבודה אלס נשמות בגופים - בלי הפסק כלל - אין דער אריכות ימים שלאחרי זה (נאך ק"כ וקכ"ז שנה וכו'), ביז אין חיים נצחיים בגאולה האמיתית והשלמה, און

(51) ראה יומא פו, סע"א ובפרש"י. וראה לקו"ש ח"ו ע' 54. ועוד. (52) אבות פ"א מ"ז.
 (53) ראה קה"ר פ"א, יג. פ"ג, י. רמב"ן ובחיי ר"פ חיי שרה. שערי תשובה לר"י ב, כז. מנוה"מ להר"י אלנקוה ח"ד פי"ד ע' 250.
 (54) להעיר מהשייכות למ"ש בפרשת השבוע דמיניי אזילנן (ח"ש כג, טז) - "ארבע מאות שקל כסף עובר לסוחר". וראה תו"א ר"פ וישלח.
 (55) ר"פ חיי שרה. (56) ראה לקו"ש ר"פ ברכה. תו"ח ואוה"ת ר"פ חיי שרה. ועוד. וראה ס' השיחות תשמ"ח ח"א ע' 71 ואילך, ע' 84 ואילך, וש"נ. (57) ואתחנן ו, ה. (58) ראה ס' השיחות שם ע' 81 ואילך. וש"נ.

ס"ח

ויהי רצון, אז יעדערער זאל זיך מתבונן זיין בדיבורים אלו בענין השליחות . .

- 11 -

דעמולט קומט צו א שליחות נוספת פארבונדן מיט די נייע ימים ושנים פון חיים נצחיים, וואס דאס גיט אויך צו אין דער עבודת השליחות נאך בזמן הזה, ווי מ'זעט טבע האדם, אז בשעת ער ווייסט אז זיין איצטיקע עבודה (אזוי ניט בלויז א פעולה אויף א רגע קטן, נאר זוי) וועט נמשך ווערן און אזוי אים נוגע אויף א סך יארן, ביז לכל משך ימי חייו - טוט ער דאס בהשתדלות יתירה, און נוצט אויס במילואא אלע שנים וכחות וואס דער אויבערשטער האט אים געגעבן (זייעדיק שלוחו של אדם (העליון) כמותו, ביז כמותו ממש) בכדי דורכפירן זיין שליחות בכל רגע, בכל שעה בכל יום, בכל שבוע, בכל חודש, בכל שנה, ובמשך כל ימי חייו,

און אויב דאס אין אזוי בנוגע צו ימי חייו המוגבלים, עאכו"כ ווען עס רעדט זיך וועגן חיים נצחיים (בלי הפסק כלל) אז ער ווייסט אז זיין עבודה ופעולה איצטער איז נוגע אה"כ חיים נצחיים, אין דאך זיכער פארשטאנדיק די השתדלות הכי גדולה און שמחה הכי גדולה וואס איז דא אין דער עבודה. ויש לומר נאכמער: דורך זיין עבודה גיט ער צו אין חיים נצחיים עצמם - כידוע אז אויך אין חיים נצחיים איז שייך דער ענין פון "ילכו מחיל אל חיל" (בעליות בקדושה עצמה)⁵⁹. ט. וכן תהי' לנו תיכף ומיד ממש, אז "ילכו מחיל אל חיל" במילוי השליחות, ביו "יראה אל אלקים בציון"⁴⁷, סיי גילוי פון ציון בפשטות - דער חלק פון ציון אין ירושלים עיר הקודש (די פנימיות פון ירושלים), אין ארצנו הקדושה, און סיי גילוי פון ציון שבנשמה, פנימיות הנשמה⁶⁰, יחידה שבנפש (בחי' משיח שבא⁶¹).

דורך דעם וואס יעדער שליח - דורך אויסנוצן זיינע עשר כחות - איז מגלה בא זיך זיין "ציון" שבנשמה, בחי' "משיח" שבו, און אזוי אויך מגלה בחי' ציון בחלקו בעולם - די פנימיות שבעולם, ובאופן גלוי ביו אין אן אופן פון ממש, אז מ'קען דאס אנטאפן מיטן חוש המישוש, ואדרבה - דער חידוש פון דירה בתחתונים איז דוקא אין גשמיים וממשות של העולם, כידוע⁶².

י. וסיכום הדברים - ובפשטות: פון דער מילוי השליחות ברגע זה, רגע האחרון אין גלות - טאנצט מען גלייך אריין⁶³ אין מילוי השליחות שברגע שלאחרי זה, רגע הראשון פון גאולה, טאקע א רגע אחד, אבער אזא רגע וואס איז משנה - באופן שלא בערך - די גאנצע מציאות פון זמן ומקום מכאן ולהבא, און מ'האט דעמולט א נייע שליחות, מיט נייע כחות, בהתאם צו דעם מצב לאחרי הגאולה האמיתית

59 ראה אנה"ק טו"ס כו. 60 ראה לקו"ת ר"פ דברים (א, ב). 61 ראה שיחת ליל שמח"ת קודם הקפות תשמו"ו, וש"נ. 62 ראה מכתב כ"ה אלול תש"נ. וש"נ. ובמ"מ. 63 שהרי "אחכה לו בכל יום שיבוא" (נוסת "אני מאמין". וראה לקו"ש חכ"ג ע' 394), שיבוא בכל רגע ביום זה ממש.

.. (זייענדיק שלוחו של אדם (העליון) כמותו, ביז כמותו ממש כביכול) ..

.. עאכו"כ ווען עס רעדט זיך וועגן חיים נצחיים (בלי הפסק כלל בנתיים) - אז ער ווייסט אז זיין עבודה ופעולה איצטער איז נוגע אה"כ צו חיים נצחיים ..

-12-

והשלימה,

- און אין דעם גופא איז מען נאכמער מוסיף דורך דעם וואס מ'גיט איצטער א שליחות נוספת פון צדקה צו די אלע שלוחים וואס געפינען זיך דא. -
ועוד והוא העיקר: מ'האט די אלע ענינים למטה מעשרה טפחים, אנהויבנדיק פון דעך רגע הראשון פון גאולה האמיתית והשלימה, ו"ילכו מחיל אל חיל יראה אל אלקים בציון", גילוי ציון שכירושלים, און ציון שבנשמה, ובאופן פון ממש, תיכף ומיד ממש.
[כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן לכאור"א מהשלוחים שיחיו ומשפחותיהם, ולכל הנוכחים - שטר של דולר, לתת אותו (או חילופו) לצדקה, ובהוספה מקלהם].

*

ס"י

[כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן לכאור"א מהשלוחים שיחיו ומשפחותיהם, ולכל הנוכחים - שטר של דולר, לתת אותו (או חילופו) לצדקה, ובהוספה מדישלהם].

בס"ד. משיחות ש"פ ויצא, ז' כסלו ה'תנשא.

א. כסיום וחותמי פרשת השבועי נאמר "ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלקים ויאמר יעקב כאשר ראם מחנה אלקים זה ויקרא שם המקום ההוא מחנים", ומפרש רש"י: "ויפגעו בו מלאכי אלקים – מלאכים של ארץ ישראל באו לקראתו ללוותו לארץ", "מחנים – שתי מחנות, של חוצה לארץ שבאו עמו עד כאן, ושל ארץ ישראל שבאו לקראתו".

ובביאור הכרחו של רש"י לפרש כהנ"ל בפשוטו של מקראי – יש לומר בפשטות:

בהתחלת הפרשה נאמר "והנה סולם מוצב ארצה וראש מגיע השמימה והנה מלאכי אלקים עולים ויורדים בו", ומפרש רש"י: "עולים תחלה ואח"כ יורדים, מלאכים שליווהו בארץ אין יוצאים חוצה לארץ, ועלו לרקיע, וירדו מלאכי חוצה לארץ ללוותו", ומסתבר בפשטות שמלאכים אלה (מלאכי חוצה לארץ) נלוו אליו והיו עמו כל משך הזמן שהי' בחוץ לארץ לשמרו כו".

ועפ"ז אינו מובן מ"ש בסיום הפרשה "ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלקים", שבלכתו לדרכו פגעו בו מלאכי אלקים – הרי "מלאכי אלקים" היו עמו גם מקודם לכן?!

ומתוך רש"י ש"ויפגעו בו מלאכי אלקים" הם מלאכים אחרים (שלא היו עמו עד עתה) – "מלאכים של ארץ ישראל", שבלכתו לדרכו לארץ ישראל, "באו לקראתו ללוותו לארץ".

ועפ"ז מתוך גם מ"ש "ויקרא שם המקום ההוא מחנים" (לשון רבים) "שתי מחנות", אף שלפניו נאמר "ויאמר יעקב כאשר ראם מחנה אלקים זה" (לשון יחיד) כ"י, "מחנה אלקים זה" (שעליו נאמר "ויפגעו בו מלאכי אלקים") הוא המחנה דמלאכי ארץ ישראל שנוסף על המחנה דמלאכי חוצה לארץ שבאו עמו, ולכן "ויקרא שם המקום ההוא מחנים", ע"ש "שתי מחנות, של חוצה לארץ שבאו עמו עד כאן, ושל ארץ ישראל שבאו לקראתו".

אבל עדיין צריך להבין טעם השינוי בין התחלת הפרשה לסיומה:

בהתחלת הפרשה נאמר ש"מלאכי אלקים עולים ויורדים", "עולים תחלה ואח"כ יורדים", היינו, שתחילה עלו לרקיע מלאכי ארץ ישראל שליווהו בארץ, ואח"כ ירדו מלאכי חוצה לארץ ללוותו בחוץ לארץ – שלא הי' משך זמן שהיו עמו ב' סוגי המלאכים (מלאכי א"י ומלאכי חוצה). ביחד ואילו בסיום הפרשה נאמר "ויקרא שם המקום

[בראש העמוד כתב:] מהיר

ס"א

.. ועפ"ז מתוך גם מ"ש "ויקרא שם המקום ההוא מחנים" (לשון רבים) "שתי מחנות", אף של לפניו נאמר "ויאמר יעקב כאשר ראם מחנה אלקים זה" (לשון יחיד) כ"י, "מחנה אלקים זה" (שעליו נאמר "ויפגעו בו מלאכי אלקים") [תיבות "אלקים" לא מחק, וסימן בעיגול להוציא] הוא המחנה דמלאכי ארץ ישראל שנוסף על המחנה דמלאכי חוצה לארץ שבאו עמו ..

.. אבל עדיין צריך להבין טעם השינוי בין התחלת הפרשה לסיומה: ..

.. שלא הי' משך זמן שהיו עמו ב' סוגי המלאכים (מלאכי א"י ומלאכי חוצה) ביחד, ואילו בסיום הפרשה נאמר "ויקרא שם המקום [המשך בעמוד הבא]

ההוא מחנים", ע"ש "שתי מחנות, של חוצה לארץ.. ושל ארץ ישראל" שבמקום זה היו שתי המחנות של המלאכים באותו זמן

ב. אַתָּן בְּהַקְדָּם הַיָּדוּעַ שֶׁכָּל עֵינֵי הַתּוֹרָה (גם הסיפורים שבתורה*) הם הוראות נצחיות* בעבודת בני", ובפרט הסיפורים אודות האבות, "שמעשה אבות סימן לבנים", הוראה ונתינת כח לבני" בכל הזמנים – שעפ"ז יש לומר, שבענין ד"ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלקים גוי ויקרא שם המקום ההוא מחנים" נרמו סדר העבודה דכא"א מישראל¹.

וביאור הענין:

מצאנתו של כא"א מישראל כלולת מנשמה וגוף – נשמה שהיא "חלק אלקה ממעל ממש"¹⁶, שירדה "מאיגראי" רמה לבזיא עמיקתא¹⁷, לעוה"ז התחתון שאין תחתון למטה ממנו, ונתלבשה בגוף גשמי וחומרי, אשר, גם לאחר ירדת והתלבשות הנשמה בגוף ה"ז בריחוק הערך זל"ז בדוגמת ריחוק הערך שבין ארץ ישראל לחוץ לארץ, כי, הנשמה גם בירידתה למטה ("נשמה שנתת בי") טהורה היא¹⁸, כמו ארץ ישראל שהיא ארץ קדושה וטהורה, ואילו הגוף נקרא "משכא דחוי"א¹⁹, כמו חוץ לארץ (שגושה ואחירה טמא)²¹.

ובהתאם לכך נחלקת גם העבודה דכא"א מישראל לבי חלוקות (כלליות) – העבודה דארץ ישראל, בעיני קדושה (שעיקרה מצד הנשמה), והעבודה דחוץ לארץ, בעיני חול (שעיקרה מצד הגוף), אשר, ב' חלוקות אלה ישנם גם בזמן – העבודה דיום השבת בעיני קדושה (מלאכת שמים), והעבודה דששת ימי השבוע (שעיקרה) בעיני חול, כמ"ש "ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך"²², "ששני שנים תזרע שרך ושש שנים תזמור כרמך"²⁴.

ועפ"ז מוכן שבעבודת כא"א מישראל²⁵ ("יעקב הלך לדרכו") ישנו הענין ד"מחנים", "שתי מחנות (של מלאכים), של חוצה לארץ .. ושל ארץ ישראל":

ידוע²⁶ שמכל מעשה ועבודה דכא"א מישראל נברא מלאך. וכיון שאצל כא"א מישראל ישנם ב' סוגי עבודה, עבודה דחוץ לארץ ועבודה דארץ ישראל, יש אצלו ב' מחנות (סוגים) של מלאכים, מלאכי חוץ לארץ (מהעבודה דחוץ לארץ) ומלאכי ארץ ישראל (מהעבודה דארץ ישראל)²⁷.

ונוסף לכך שהענין ד"מחנים" (שתי מחנות של מלאכים) הוא בעבודת כא"א מישראל, ה"ה פועל גם בהמקום שנמצא בו (חלקו בעולם) – "ויקרא שם המקום ההוא מחנים" – שנעשה בנח"ב על המקום, שלכן הוא הקובע את שם המקום, שמחי ומהוה (ומורה על תוכנו של המקום)²⁸, והשם שקורא הוא "מחנים", ע"ש שתי

[המשך מעמוד הקודם] ההוא מחנים", ע"ש "שתי מחנות, של חוצה לארץ .. ושל ארץ ישראל" ורק – שבמקום זה היו שתי המחנות של המלאכים באותו זמן:

ס"ב

וּבְהַקְדָּם הַיָּדוּעַ שֶׁכָּל עֵינֵי הַתּוֹרָה (גם הסיפורים שבתורה) הם הוראות נצחיות בעבודת בני" ..

.. שבענין ד"ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלקים גוי ויקרא שם המקום ההוא מחנים" נרמו סדר העבודה דכא"א מישראל במשך כל הדורות.

וביאור הענין:

מצאנתו של כא"א מישראל כלולה מנשמה וגוף ..

המחנות של המלאכים — שבזה מודגש שענינם של שתי המחנות של המלאכים (שנעשו ע"י עבודתו בעיני א"י וחז"ל) נמשך ותודר בגדרי העולם ("המקום"), עד כדי כך שנעשה שמו של המקום.

ג. ויש להוסיף בביאור הענין ד"ויפגעו בו מלאכי אלקים גו' מחנים" בעבודת האדם — שהעבודה ד"שתי המחנות" ("של חוצה לארץ ושל ארץ ישראל", עבודת הגוף ועבודת הנשמה) היא באופן שניכר ונגד העילוי ד"מלאכי אלקים":

"אלקים" הוא א' מו' שמות שאינם נמחקים⁵⁵, ופירושו מלשון כח וחוקים, "תקיף בעל היכולת ובעל הכחות כולם"⁵⁶. וזוהו מוכן הפירוש ד"מלאכי אלקים" בעבודת האדם — שהעבודה היא מתוך כח וחוק, היינו, עבודה מתוך יגיעה גדולה, באתר ע"י תוספת כח וחוק, ועד לכח וחוק (שמתבטא ביגיעה שהיא) למעלה מגדרי האדם⁵⁷.

וענין זה מודגש גם בתואר "עובד אלקים" — ע"ש העבודה והיגיעה, הן בעבודת הגוף (מלאכי חוץ לארץ) והן בעבודת הנשמה (מלאכי ארץ ישראל):

בעבודת הגוף — כפי שמבאר רבינו הזקן בתו"א⁵⁸ בפירוש הכתובים "שש שנים יעבוד", ש"יעבוד הוא לשון עבוד עורות⁵⁹ .. עורות עבודין שעלו מן הרחצה כו", דקאי על העבודה דבירור הגוף ונפש הבהמית, שמפני חומריותם וגסותם צריך להיות הבירור והזיכרון שלהם ע"י עבודה ויגיעה עצומה בדוגמת העבודה דעיבוד עורות, שהיא עבודה קשה, ועוד וגו' עיקר — שהיא עבודה בכו', שלכן "אין מעמידין מלך ולא כהן גדול .. בורסקי (מעבד עורות) .. הואיל ואומנתם נקלה העם מזולתין בהם"⁶⁰.

ובעבודת הנשמה — כפי שמבאר רבינו הזקן בתניא⁶¹ בפירוש מארז"ל⁶² על הכתובים "ושבתם וראיתם גו' בין עובד אלקים לאשר לא עבדו", ש"עובד אלקים היינו, מי ששונה פרקו מאה פעמים ואחד, ולא עבדו היינו מי ששונה פרקו מאה פעמים לבד", כלומר, אע"פ ש"לא"י עבר מימיו שום עבירה קלה, וגם קיים כל המצוות שאפשר לו לקיימן, ותלמוד תורה כנגד כולם, ולא פסיק פומי מגירסא"⁶³ ("תורתו אומנתו"⁶⁴), מ"מ, כיון ש"שונה פרקו מאה פעמים לבד", כפי שהיתה הרגילות (בימיהם) לשנות כל פרק מאה פעמים" (שעי"ז נחקק במות הזכרון בשלימות), ואינו מתייגע "לשנות טבע הרגילות", נקרא "לא עבדו", כי, התואר "עובד אלקים" (לשון הוה) שייך רק על עבודה ויגיעה לשנות טבע הרגילות (כולל גם טבע ורגילות דקדושה), שהיא עבודה קשה ביותר, ע"ד ובדוגמת היגיעה שבעיבוד עורות⁶⁵.

ד. ובעומק יותר:

תוכן ונקודת ה"עבודה" ("עובד אלקים") היא בכל עניני העבודה

ע

ס"ג

.. שהעבודה היא מתוך כח וחוק, היינו, עבודה מתוך יגיעה גדולה, באתר ע"י תוספת כח וחוק ..

(עבודת הגוף ועבודת הנשמה) בַּשָּׁמַיִם — עבודה ויגיעה מתוך כח וחוק שלמעלה מגדרי האדם ("מלאכי אלקים"), אשר, ענין זה בא בכל עבודה לפי ענינה: בעבודת הגוף ונפש הבהמית — בכירור ויוכוך החומריות והגסות באופן של עיבוד עורות, ש"ע"י העיבוד משתנים הרבה למעלותא", היינו, שהעבודה היא באופן שיוצא ומתעלה מגדרי הגוף ונפש הבהמית; ובעבודת הנשמה (לאחרי שלימות עבודתו בכירור ויוכוך החומריות, שאז עבודתו היא בעניני קדושה, "תורתו אומנתו") — בשינוי טבע הרגילות וקדושה, היינו, שיוצא ומתעלה גם מהצירור וטבע הרגילות וקדושה עד לדרגא שלמעלה מציור והגבלה, אשר, ויחוק הערך שביניהם הוא עד כדי כך שבשבייל זה יש צורך בעבודה שהיא בדוגמת עיבוד עורות).

בסגנון אחר קצת:

גם בעבודת הגוף ונפש הבהמית עיקר ההדגשה היא (לא כ"כ על בירור ויוכוך החומריות והגסות, אלא) על הציאה מגדרי מציאותו, אלא, כיון שגדר מציאות הגוף ונפש הבהמית הו"ע החומריות, מתבטאת הציאה מגדרי מציאותו בכירור ויוכוך החומריות.

ולכן, גם לאחרי שהשלים העבודה דבירור ויוכוך חומריות הגוף ונפש הבהמית, ועיקר התעסקותו היא בעבודה בעניני קדושה (עבודת הנשמה), צריך להמשיך בענין ה"עבודה" — לצאת מגדרי מציאותו בהוה, ע"י שינוי טבע הרגילות וקדושה, ומוסיף והולך בהציאה מגדרי מציאותו (בקדושה גופא) בעילוי אחר עילוי, עד אין-סוף.

ועוד וג"ז עיקר: המשך עבודתו בשינוי טבע הרגילות וקדושה מהוה הוכחה גם על שלימות עבודתו בכירור ויוכוך הגוף ונפש הבהמית — שעבודתו בכירור ויוכוך הגוף ונפש הבהמית אינה מפני הטבע ונפש האלקית (היפך טבע החומריות והגוף ונפש הבהמית), וראי' לדבר, שגם לאחרי שלימות העבודה בכירור הגוף ונפש הבהמית, עובד עבודתו בעניני קדושה באופן שמשנה טבע הרגילות וקדושה, שמה מוכח, שגם עבודתו לפני"ז היתה (לא מפני הטבע ונפש האלקית, אלא) מפני היותו "עובד אלקים", באופן שלמעלה מההגבלה ודגרי מציאותו, מצד ה"מלאכי אלקים" שבו.

ה. ויש להוסיף, שהתנועה שלמעלה מהגבלה (נקודת ותוכן העבודה) היא גם בעבודה דבירור הגוף ונפש הבהמית" — ובשתיים: (א) העדר ההגבלה בנוגע לריבוי עניני העבודה, ועד שבכל פעולה ופעולה ניכר ונרגש שהיא גם הכנה לפעולה נוספת", (ב) העדר ההגבלה בנוגע למעלת ואיכות הכירור והיוכוך, שמוסיף והולך בכירור לאחרי בירור, לברר לזכך גם ישות ומציאותו בדקות.

יש לומר, שבי ענינים אלה מרובים בסימני טהרה ודבמות

ס"ד

.. תוכן ונקודת ה"עבודה" ("עובד אלקים") היא בכל עניני העבודה (עבודת הגוף ועבודת הנשמה) בַּשָּׁמַיִם — עבודה ויגיעה מתוך כח וחוזק שלמעלה מגדרי האדם ..

.. גם בעבודת הגוף ונפש הבהמית עיקר ההדגשה היא (לא כ"כ על בירור ויוכוך החומריות והגסות, אלא) על בהציאה מגדרי מציאותו ..

.. באופן שלמעלה מההגבלה ודגרי מציאותו, מצד ה"מלאכי אלקים" שבלו.

ס"ה

.. (א) העדר ההגבלה בנוגע לריבוי עניני העבודה, ועד שבכל פעולה ופעולה ניכר ונרגש שהיא גם הכנה לפעולה נוספת ..

(כולל גם הרמו בנוגע ל"בהמה" שבאדם, נפש הבהמית) – "מפרסת פרסה .. מעלת גרה"⁵⁰.

ובהקדם המבואר במק"א⁵¹ ש"סימנים" אלה הם לא רק בירוד על קטנה, אלא גם גורמים הטהרה להיותם ממהות הטהרה⁵², היינו, תכונות של טהרה, שלכן ראויים הם למאכל שהיה דם ובשר כבשרו דבני⁵³, ועפ"ז י"ל גם בנוגע לסימני טהרה דנפש הבהמית:

הצד השורה דמפרסת פרסה ומעלת גרה הו"ע הכפל: מפרסת פרסה, "סדוקה ומובדלת מלמעלה ומלמטה בשתי צפרנין"⁵⁴ – שמחולק לשתיים. ומעלת גרה, "מעלה ומקיא האוכל ממעי" ומחזרת אותו לתוך פי' לכתשו ולטחנו הדק"⁵⁵ – שלאחרי לעיסת המאכל חוזרת ולעוסת המאכל פעם שני'. וענין ה"כפל" מורה על תנועה שלמעלה מהגבלה, כי, הפירוש ד"כפל" הוא לא רק עוד פעם אחת, אלא כולל גם כל עניני הוספה בעילוי אחר עילוי.

ותנועה זו העדר ההגבלה היא בשתיים: (א) "מפרסת פרסה"⁵⁶ – שכאשר פוסע פסיעה לצאת לעבודתו בחלקו בעולם, ניכר שזוהי פסיעה שכוללת שתי פסיעות, היינו, שחושב כבר אודות פעולה נוספת ונעילת יותר, שזוהו"ע העדר ההגבלה בנוגע לריבוי עניני העבודה, (ב) "מעלת גרה" – שביורו וזיכור והעלאת ה"בהמה" (נפש הבהמית) להיות דם ובשר כבשרו הדאדם (שזוהו"ע האכילה⁵⁷) הוא באופן שאינו מסתפק בבירור ראשון אלא מוסיף בירור שני, שזוהו"ע העדר ההגבלה במעלת ואיכות הבירור גם בדקות.

ו. עפ"ז יש לברר הענין ד"ויקרא שם המקום הוא מחנים" – שבמקום זה היו שתי המחנות של המלאכים, מלאכי חוץ לארץ ומלאכי ארץ ישראל, גם יחד:

קריאת שם המקום "מחנים" ע"ש שתי מחנות שנמצאים במקום זה באותו זמן, מדגישה, שהעבודה במקום זה היא באופן כפול, שמורה על תנועה שלמעלה מהגבלה, כנ"ל.

ובפשטות – שגם בהיותו בחוץ לארץ, שעוסק בעבודה דבירוד הגוף ונפש הבהמית, נרגש אצלו (לא רק הכח והחזק דמלאכי חוץ לארץ הדרוש לעבודה זו שעוסק בה עתה, אלא גם) הכח והחזק דמלאכי ארץ ישראל בנוגע לעבודת הנשמה, היינו, שעבודתו בבירור הגוף ונפש הבהמית היא באופן שניכרת ונרגשת בה (לא כי"כ בירור וזיכור החומריות, אלא בעיקר) תנועה של יציאה מההגבלה דגדרי מצ'אותו, שלכן, גם לאחרי שיושלם בירור הגוף ונפש הבהמית (העבודה דחוץ לארץ בכח מלאכי חוץ לארץ), כודאי לא יסתפק בעבודה שמצד טבע הרגילות דקדושה, אלא יוסיף בעבודתו באופן של שינוי טבע הרגילות דקדושה, בכח "מלאכי אלקים" דארץ ישראל.

ה

.. ובהקדם המבואר במק"א ש"סימנים" אלה הם לא רק בירור שישנה על הטהרה, אלא גם גורמים הטהרה להיותם ממהות הטהרה ..

וכיון שהחידוש שב"מחנים" (שתי מחנות) הוא שגם בעבודה (ד) חוץ לארץ ישנם (לא רק מלאכי חוץ לארץ, אלא גם) מלאכי ארץ ישראל⁶¹; לכן:

על פי

בסיום הפרשה, כשיעקב הלך לדרכו, בהיותו עדיין בדרך (לפני שהגיע לארץ ישראל), בחוץ לארץ — מדגישים החידוש ד"ויפגעו בו מלאכי אלקים", שעוד בהיותו בחוץ לארץ פגעו בו כבר המלאכים של ארץ ישראל, ועד ש"ויקרא שם המקום ההוא מחנים", שנגש במקום ההוא (חוץ לארץ) הפעולה ד"שתי מחנות", מלאכי חוץ לארץ וגם מלאכי ארץ ישראל;

משא"כ בהתחלת הפרשה, בהיותו בארץ ישראל (ובארץ ישראל עצמה במקום המקודש ביותר, "בית אלקים .. שער השמים") — אין צורך (וחידוש) שנוסף על מלאכי ארץ ישראל יהיו גם מלאכי חוץ לארץ, "כיון דמלאכי חוץ לארץ גריעי ממלאכי ארץ ישראל"⁶²; ואדרבה, "אין זה מכבוד מלאכי ארץ ישראל שיתחברו אליהם מלאכי חוץ לארץ"⁶³; ולכן לא היו שתי מחנות ביחד, אלא "עולים (תחלה ואח"כ) ויורדים", "מלאכים שליווהו בארץ .. עלו לרקיע וירדו מלאכי הוצה ארץ ללוותו".

ז. ולאחרי ש"ויפגעו בו מלאכי אלקים ג' ויקרא שם המקום ההוא מחנים" — ממשיך הכתוב בפרשה שלאח"ז (שמתחילין לקרוא במנחה) "וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשו אחיו ארצה שעיר שדה אדום":

נוסף על פעולת יעקב (וכאר"א מישראל) בחלקו בעולם שנעשה חזרר בעיניו של המלאכים, ועד ששמו אשר יקראו לו בלשון הקודש הוא "מחנים", ע"ש שתי המחנות של המלאכים (מלאכי חוץ לארץ ומלאכי ארץ) — מוסיף בעבודתו ושולח ה"מלאכים" ("מלאכים ממש"⁶⁴, "מאותן הכתובים לפני השליחות כו"⁶⁵; "ויפגעו בו מלאכי אלקים ג' מחנים"⁶⁶) גם "אל עשו אחיו (ותירה מזה ל) ארצה שעיר שדה אדום", כדי לפעול הביורר גם בדרגא הכי תחתונה שאין למטה ממנה, "ארצה שעיר שדה אדום".

ומדייק רש"י "מלאכים ממש"⁶⁷ — די"ל, שכונתו לרמוז לב' הקצוות שבתיבת "ממש": ממש מלאכים (מלאכי אלקים), וממש מלשון ממשות (הממשות דהמלאכים⁶⁸), היינו, שיעקב שלח לעשו "מלאכים ממש", הן הממשות דהמלאכים (הדרגא התחתונה שבהם), והן ה"מלאכים ממש" (הדרגא העליונה שבהם)⁶⁹, כי, הביורר דעשו נעשה ע"ז שבממשות דהמלאכים (דרגא התחתונה ששייכת לירד למטה עד לחוש המישוש) נמשך ומתגלה גם העילוי ד"מלאכי אלקים", "מלאכים ממש".

ס"ו

.. בסיום הפרשה, כשיעקב הלך לדרכו, בהיותו עדיין בדרך (לפני שנכנס ממש שהגיע לארץ ישראל -), בחוץ לארץ ..

ח. וענין זה "וישלח יעקב מלאכים ג' ארצה שער גר" הוא טיוס ונמר "מעשינו" ועבודתנו כל זמן משך הגלות:

ובהקדמה – שנוסף על העבודה דבירור הגוף ונפש הבהמית, הבהמה שבאדם ("אתם קרויין אדם"⁶⁷), בהסימנים שפועלים הטהרה, מעלת גרה ומפרסת פרסה (כנ"ל ס"ה), מודגשת בזמן הגלות העבודה דבירור אוה"ע, שנכללים ב' המלכיות שאליהם גלו בני ב' הגלויות⁶⁸, כדאיאת במדרשי חז"ל⁶⁹ שד' המלכיות (בבל יון מדי ואדום) נמשלו ל' הבע"ח שנתפרש בכתובי⁷⁰ איסור אכילתם מפני שאין להם אלא סימן טהרה אחד בלבד.

ובזה גופא ב' חלוקתי⁷¹: (א) "את הגמל ואת הארנבת ואת השפן כי מעלה גרה המה ופרסה לא הפריסו"⁷², (ב) "ואת החזיר כי מפריס פרסה הוא ולא גרה"⁷³ – שגמל ארנבת ושפן קאי על בבל יון ומדי, ו"חזיר" קאי על "אדום", "יכרסמנה חזיר מיצרי, מה חזיר בשעה שהוא רוכץ מוציא טלפיו ואמר ראו שאני טהור, כך מלכות אדום כר"⁷⁴, ולכן הזכירו בפ"ע, "להורו"⁷⁵ כי הוא (גלות הרביעי, גלות אדום) גלות ארוך בפני עצמו ושקול כנגד כולם"⁷⁶.

וע"י "מעשינו ועבודתנו" בגלות אדום נעשה הבירור דאדום, כמארו"ל⁷⁷ ש"עתיד חזיר ליטהר"⁷⁸ (שאז יהיו לו ב' הסימנים דמפריס פרסה ומעלה גרה)⁷⁹, וכסיום דברי המדרש⁸⁰ "את החזיר זו אדום, והוא גרה לא יגר שאינה גורת מלכות אחרי"⁸¹, ולמה נקרא שמה חזיר, שמחזרת עטרה לבעלי, הה"ד⁸² ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו והיתה לה' המלוכה", שאז מתקיימת הבטחת יעקב (בהמשך הפרשה)⁸³ "עד אשר אבוא אל אדוני שעירה", "אימתי ילך בימי המשיח, שנאמר ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו"⁸⁴.

ה א! א

ט. ויש להוסיף ולקשר האמור לעיל עם הזמן שבו קורין פרשת ויצא (ופרשת וישלח)⁸⁵ – (התחלת) חודש כסלו:

חודש כסלו, חודש השלישי לחדשי החורף, הוא, כנגד החודש השלישי דחדשי הקיץ, חודש סיון⁸⁶ – החודש דמתן-תורה, "אוריין תליתאי .. בירחא תליתאי"⁸⁷.

ויחירה מזה, שבחודש כסלו (חודש השלישי בחדשי החורף) יש מעלה לגבי חודש סיון (חודש השלישי בחדשי הקיץ) – שבו מודגשת יותר העבודה ("עובר אלקים") בלימוד התורה:

מהחילוקים שבין חדשי הקיץ לחדשי החורף⁸⁸ – שבחדשי הקיץ (שהתחלתם בניסן) מודגש בעיקר הגילוי מלמעלה (עבודת הצדיקים), ובחדשי החורף (שהתחלתם בתשרי) מודגש בעיקר עבודת האדם (עבודת בעלי תשובה), שלכן חדשי החורף הם זמן הגשמים שבאים ע"י עבודת

5

ס"ט

ויש להוסיף ולקשר האמור לעיל עם הזמן שבו קורין פרשת ויצא (ופרשת וישלח) – (התחלת) חודש כסלו: ..

האדם (כמ"שיי" כי לא המטיר גוי", "לפי שאדם אין לעבוד את האדמה ואין מכיר בטובתן של גשמים, וכשבא אדם וידע שהם צורך לעולם התפלל עליהם וירודי⁹⁹, משא"כ טל, שישנו (גם) בחדשי הקיץ, "לא מיעצר"¹⁰¹).

וענינו בנוגע ללימוד התורה (שניתנה בחודש השלישי) – שבתודש כסלו שהוא השלישי בחדשי החורף מודגשת העבודה והיגיעה בלימוד התורה יותר מאשר בחודש סיון שהוא השלישי בחדשי הקיץ, דכיון שבזמן החורף הימים מתקצרים והלילות מאריכין, מסיפיים בלימוד התורה כלילה¹⁰², ש"לא איברא ליליא אלא לגירסא"¹⁰³, ובפרטיות יותר – "ליגמר... וליסבר"¹⁰⁴, הוספה בריבוי כמות הלימוד לגירסא, והוספה באיכות הלימוד ע"י היגיעה בהלימוד לעינא, באופן של פלפול ושקר¹⁰⁵, "חרף ומקשה"¹⁰⁶, כמרומז גם בשם "חורף" – מלשון חריפות.

ועוד ועיקר – שחודש סיון (חודש השלישי בחדשי הקיץ) ענינו (בעיקר) מתן-תורה דנגלה דתורה, וחודש כסלו (חודש השלישי בחדשי החורף) ענינו מתן-תורה דפנימיות התורה כפי שנתגלתה בתורת חסידות חב"ד באופן ד"יפרצו מעינותיך חוצה" ב"ט כסלו¹⁰⁷, ראש השנה לתורת החסידות¹⁰⁸ – בהמשך לחודש תשרי שבו (ביוה"כ) ניתנה לוחות שניות¹⁰⁹ שגולה מעלתם על לוחות ראשונות (שלא נתקיימו כו¹¹⁰), שעליהם נאמר¹¹¹ "ויגד לך תעלומות חכמה כי כפלים לתושי", שגילוי זה ("תעלומות חכמה") נעשה ע"י עבודה ויגיעה דוקא (ענין התשובה)¹¹².

י. עפ"ז יש לבאר הקשר והשייכות דס"פ ויצא ור"פ וישלח לחודש כסלו:

יעקב, השלישי שבאבות – ענינו תורה (כמ"שיש"י ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל¹¹³), שאף היא במספר שלשה ("אוריאלן תליתאי לעם תליתאי... בירחא תליתאי"). וגם עבודתו של יעקב בבירוד העולם היא ע"י התורה¹¹⁴, כידוע¹¹⁵ שמהטעמים להשייכות דתורה למספר שלישי הוא לפי ש"התורה ניתנה לעשות שלום בעולם¹¹⁶, ש"שלוש" ענינו חיבור ב' הפכים: אלקות – אחד, ועולם – שנים, פירוד, וע"י התורה נעשה שלום ביניהם.

ויש לומר, שענין זה מרומז בס"פ ויצא – "ויעקב הלך לדרכו גוי ויפגעו בו מלאכי אלקים ויקרא שם המקום שהוא מחנים" – שעבודתו של יעקב ("יעקב הלך לדרכו") בלימוד התורה צריכה להיות מתוך עבודה ויגיעה בכח וחזוק שלמעלה מהגבלת האדם, שמשנה טבע הרגילות דקדושה, שזהו"ע ד"ויפגעו בו מלאכי אלקים", גם מלאכי ארץ ישראל¹¹⁷ (כנ"ל בארוכה), וע"י עבודתו ויגיעתו בלימוד התורה פועל גם ביורד המקום (חלקו בעולם) – "ויקרא שם המקום שהוא

ס"י

.. כידע שמהטעמים להשייכות דתורה למספר שלשה שלש הוא לפי ש"התורה ניתנה לעשות שלום בעולם" ..

מחנים".

ויתירה מזה – כהמשך הכתוב בר"פ וישלח, "וישלח יעקב מלאכים גר' ארצה שעיר שדה אדום" – שע"י העבודה והיגיעה ("מלאכים ממש") בלימוד התורה נעשה שלימות הבירור באופן דאיתהפכא חשוכא לנהורא ומרירו למיתקא עד לדרגא הכי תחתונה, "ארצה שעיר שדה אדום", עד שעתיד חזיר להטהר", ש"בירור זה נעשה ע"י עסק התורה דוקא, כי הטעם שנק' תורה מלשון הוראה להבדיל בין הטמא ובין הטהור כ"ו, ויש הוראה שהוא מכשיר ומטהר גם מה שנראה אסור וטמא לכאורה .. והיינו ענין הבירורים לאהפכא חשוכא לנהורא .. ע"י התורה כי בחכמה דוקא אתבירי"ם¹⁰⁶.

יא. ומזה מובן גם הלימוד וההוראה בנוגע למעשה בפועל – "המעשה הוא העיקר"¹⁰⁷:

בעמדנו בחודש כסלו, וביום השביעי שבו (שחל בשנה זו ביום השבת¹⁰⁸), שישנם כבר שבעה ימים רצופים (הכוללים כל שבעת ימי השבוע) ובפרט בשנה זו ששבעת ימי החודש מתאימים לשבעת ימי השבוע, היקף שלם בחודש כסלו – צריך כאו"א מישראל להוסיף ביתר שאת וביתר עוז בלימוד התורה, נגלה התורה ופנימיות התורה, באופן של עבודה ויגיעה יותר מטבע הרגילות דקדושה¹⁰⁹ (אף שגם הלימוד שנחרגל בו הוא לפניו משורת הדין), ומוסיף והולך – כהוראת ימי חנוכה בסיומו וחזרתו של חודש כסלו, ש"מנהג פשוט" אצל כל בני"י (מגדול ועד קטנים¹¹⁰) לנהוג כ"מהדרין מן המהדרין" באופן ד"מוסיף והולך"¹¹¹ מיום ליום¹¹².

ובפרטיות יותר: הן יושבי־אוהל שתורתם אומנותם, והן בעלי־עסק שיש להם קביעות עתים לתורה (קביעות בזמן, ועוד ועיקר קביעות בנפש¹¹³) – צריכים להוסיף ביתר שאת וביתר עוז בלימוד התורה, הן בכמות זמן הלימוד, והן (ובעיקר) באיכות הלימוד, הן בנגלה דתורה, והן בפנימיות התורה כפי שנתבאר בחסידות חב"ד באופן של הבנה והשגחה¹¹⁴, ומתוך עמל ויגיעה יותר מטבע הרגילות, כמודגש במיוחד בשנה זו, שהיא לאחרי "שנת נסים", ה"שנת אראנו נפלאות", שכל הענינים צריכים להיות באופן של "נסים" שלמעלה מהטבע, ועד ל"נפלאות" שלמעלה גם מ"נסים", ובפרט בנוגע ללימוד התורה שעל ידה מתאחד ומתייחד שכל האדם עם חכמת של הקב"ה ב"יתוד נפלא"¹¹⁵ ("נפלאות"), ובפרט בלימוד פנימיות התורה, "נפלאות" שבתורה¹¹⁶.

והוראה מיוחדת בנוגע להשלוחים שיחיו – כבואנו זה־עתה מ"כינסו השלוחים העולמי"¹¹⁷ שנמשך בהתחלת השבוע דפרשת ויצא, ושלימותו ביום הש"ק, שבו קורין פרשת ויצא כולה, ומתחילין לקרוא (במנחה) "וישלח יעקב מלאכים גר" – שנוסף על כל ההחלטות

ס"א

.. שישנם כבר שבעה ימים רצופים (הכוללים כל שבעת ימי השבוע) לזבפרט בשנה זו ששבעת ימי החודש מתאימים לשבעת ימי השבוע, היקף שלם בחודש כסלו ..

.. כמודגש במיוחד בשנה זו, שהיא לאחרי "שנת נסים", והיא "שנת אראנו נפלאות" ..

הטובות בכל עניני השליחות שנחבלו במשך הכינוס, בודאי יוסיפו כהנה וכהנה (כיד ה' הטובה עליהם) בקבלת ההחלטות וקיומן בפועל באופן שלמעלה מטבע הרגילות דקדושה (ולאחרי שהוספה זו נעשית דבר הרגיל כמו טבע, צריך להוסיף עזר יתירי¹¹¹), החל מההוספה בלימוד התורה, הן בנוגע לעצמם, והן בנוגע לפעולה על הזולת ע"י הפצת התורה, כולל ובמיוחד הפצת המעיינות דפנימיות התורה חוצה, שעייז נעשה בירור העולם בתכלית השלימות.

ויה"ר שהדיבור וקבלת החלטות טובות בהנ"ל ימהרו ויזונו עוד יותר גמר ושלימות בירור העולם, "ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו והיתה לה' המלוכה", ובלשון הרמב"ם בסיום וחותם ספר הי"ד [שביום חמשה עשר בכסלו, שבו קיימא סיהרא באשלמותא, מתקיימת התגיגה העולמית דסיום הרמב"ם במחזור שביעי והחללת מחזור שמיני, שבודאי תהי' ברוב פאר והדר, ו"ברוב עם הדרת מלך"¹¹²] שמישיח צדקנו "יתקן את העולם כולו לעבוד את ה' ביחד, שנאמר¹¹³ כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה' ולעבדו שכם אחד"¹¹⁴, "ובאותו הזמן לא יהי' שם לא רעב ולא מלחמה¹¹⁵ .. ולא יהי' עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד כו', שנאמר¹¹⁶ כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים".

3/1

.. (ולאחרי שהוספה זו נעשית דבר הרגיל כמו טבע, צריך להוסיף עזר יותר) ..

- 1) להעיר ממאוריל "הכל הולך אחו החיתום" (כרבות יב, א).
- 2) לב, ב.
- 3) ועד שאינו מקדים "רבותינו רש"י (וכו"ב), שוה"י "אגדה המיישבת דברי המקרא" (פרש"י בראשית ג, ח, ועוד), אלא פשוטו של מקרא ממש.
- 4) כח, יב.
- 5) ובמיש בהמשך הכתובים (שם, ט) "והנה אנכי עמך ושמתוך בכל אשר תלך והשיבותך אל האדמה הזאת" — ששמייה זו היתה (בפשוט) ע"י "מלאכי אלקים".
- 6) וכדרכו בכ"מ — ללא הקדמת השאלה.
- 7) ואף שמלאכי ארץ ישראל אין יוצאים חוצה לארץ (ואך יצאו לקראתו לחוץ לארץ) — ה"ז רק ביציאה שהיא בשביל להשאר שם משך זמן, משאי"כ היציאה "ללוותו לארץ" שמלכתחילה אינה בגדר של יציאה מן הארץ (ראה בארוכה לקי"ש ח"ה ע' 150 ואילך, ושי"ו).
- 8) כקושיית מפרשי רש"י (משכיל לודו פרשתנו כח, יב, נחלת יעקב סוף פרשתנו, ועוד). — והבא לקמן הוא (בעיקר) בנוגע ללימוד הוראה בעבודת האדם, כולקמן בפנים.
- 9) ראה חז"ל קב, א, מכתבי תורה (להרנצ"ב) מכתב צט.
- 10) שהרי התורה היא נצחית (תניא רפי"ו, ובכ"ט), כולל גם ההוראות שבתורה מלשון הוראה (ראה חז"ל נג, ב, ועוד), שהם הוראות נצחיות.
- 11) ובפרט יעקב — "בחור שבאבות" (כ"ר רפעי"ו). — ולהעיר מאנה"ק (ס"ו) ש"שנשמתו (של יעקב) .. כלולה מכל הגשמות שבשיראל מעולם ועד עולם".
- 12) לא רק "סימן" שמברר הרבר, אלא גם "סימן" שפועל ועושה הרבר, כבסימני טהרה — ראה לקמן ס"ה.
- 13) ראה תנאומא לך לך ט, ב"ר פ"מ, ו, רמב"ן לך לך יב, ו, לקי"ש חט"ו ע' 76, ושי"ו.
- 14) ובהגשה יתירה בזמן שבו קורין (ולומדים) עינין זה בתורה — ראה לקמן ס"ט.
- 15) וזמקת יותר — שכאר"א מהם נקרא בשם "שיראל", שמו של יעקב, שפע"ז מובן ש"יעקב הלך לדרוכו ונגי מתניס" קאי (גם) על כאור"א מישראל.

- 16) ועד ש"אע"פ שחמא ישראל הוא" (סנהדרין מד, ר"א).
- 17) וזוה גופא — שם המעלה דיעקב, היינו, לא כפי שנקרא "יעקב", מלשון "עקב" (ועד ש"ידו אמות בעקב עשו" תולדות כח, כו), אלא כפי שנקרא "שיראל", מלשון "ראש" (ועד — י"ל ראש" (דמ"צ יד, טע"ב — בשם זוהר)), ע"ש י"כ שרית עם אלקים גוי" (וישלח לב, כט).
- 18) תניא רפ"ב.
- 19) ע"פ ל' חול — חגיגה ה, ב.
- 20) כמרומו גם בהתחלת פרשתנו: "ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה" — שרומו על יציאת הנשמה ממקורה ושרשה ("באר שבע") לירד למטה סטה ("חרנה"), כמשנת"ל בארוכה (קתנ"ט משיחות ש"פ תולדות, ושי"ו).
- 21) נוסח כרבות השחר (כרבות ט, ב).
- 22) ראה תקי"ו תכ"א (נג, רע"ב). ע"ח שער קיצור אבי"ע פ"ב, תניא פלי"א (בשם זוהר), רפמ"ו, וראה ספר החקירה להצ"צ סח, א ואילך.
- 23) ראה שבת טו, ב, גיטין ח, טע"א ואילך, רמב"ם הל' טומאת מת רפ"א.
- 24) יתרו כ, ט.
- 25) בהר כה, ג.
- 26) ומ"ש בהתחלת הענין "ושבתה הארץ שבת לה" — ה"ז הכוונה והתכלית וכללות העבודה, אבל העבודה בפועל חא"ש במשך ה"שש שנים" היא ב"שיר" וב"כרמך", עניני חול.
- 27) ויש לומר, שהענין ד"מתניס" ישנו גם לפני התחלת העבודה — כי, "לכל איש ישראל .. יש שתי נשמות .. שהן שתי נפשות, נפש אחת מצד הקליפה כ"ו ונפש השנית בישראל היא חלק אלקה ממעל ממש" (תניא ספ"א ורפ"ב), ד"ל, כגם הנפש שמצד הקליפה היא בכלל "מלאכי אלקים" (כמו שהמלאך שהוא "שרו של עטוי נקרא בשם "אלקים" (וישלח לב, כט"א, לג, י"ד ובפרש"י)).

(*) ולהעיר שגם כחות סבעיים (ובכללם כחות האדם) נקראים לפעמים בשם "מלאכים" (ראה

24) . . אבל העבודה בפועל במשך במשך ה"שש שנים" היא ב"שיר" וב"כרמך", עניני חול.

- חז"ל חז"ב פ"י. וראה לקו"ש ח"ה ע' 320.
- *** אלא שעיקר ושלמות הענין דמלאכי אלקים הוא בנוגע להנשמה שהיא חלק אלקה חסעל חשש"ו (וראה לקטן הערה 27).
- 26 ראה מרשי המשה פ"ד מ"א.
- 27 וכיון שהעבודה דארץ ישראל היא נעלית יותר מהעבודה דרוחץ לארץ, מוכן, שמלאכי ארץ ישראל הם בדרגה נעלית יותר ממלאכי חוץ לארץ.
- ועפ"י יומתק ירוק ואריכות לשון הכתוב "דיאמר יעקב כאשר ראם מחנה אלקים זה" — שבראותו את מלאכי ארץ ישראל (דינגעט בו מלאכי אלקים) שניחוספו על מלאכי חוץ לארץ שהיו עמו עד עתה, אוי דיאמר יעקב כאשר ראם מחנה אלקים זה, שמתנה זה (נדקא) של מלאכי ארץ ישראל הוא "מחנה אלקים" לאיחיתו ובשליחותו.
- 28 ראה שעה"ה"א פ"א. ובכ"מ.
- 29 שבוטע לה, סע"א. רמב"ם הל' יטוה"ת פ"ו ה"ב.
- 30 טור אר"ח סו"ה.
- 31 טורש"ע לאדה"ו שם.
- 32 כלומר: נוסף לכך שאלמלא הקב"ה עוזרו אינו יכול לוי' (סוכה נב, רע"ב. וש"י), "עוזרו" (להארם) דייקא, עור וסיוע בעבודה שע"פ גברי האדם — נעשית העבודה מתוך כח וחוק שלמעלה מגדרי האדם.
- 33 משפטים עו, א.
- 34 משפטים כא, ב.
- 35 להעיר משעורי הרמב"ם דימים אלה בהלכות תפילין ומוזוה וספר תורה, שבהם נמבאר גם אופן עיבוד הערות — "לוקחין עור בהמה או חי ומעבירין השער ממנו חזלה, ואח"כ מולחין אותו במלח, ואח"כ מעבירין אותו בקמח וכ"ו" (הל' תפילין פ"א ה"ז).
- 36 קידושין פב, סע"א. רמב"ם הל' מליכס פ"א ה"ז.
- 37 פס"י (הובא גם בחז"א שם).
- 38 חגיגה ט, ב.
- 39 מלאכי ג, יח.
- 40 לשון אדה"ו בחז"א שם.
- 41 כולל גם שאין בו עון ביטול תורה, שלמרות חומר הענין (ראה תניא בתחלתו), "אין אדם יצול ממנו בכל יום" (שם פכ"ה).
- 42 שבת יא, א.
- 43 כלומר, הדמיון הוא בנוגע ליגיעה שבעיבוד ערות בלבד, ולא בנוגע להבירור וחיכוך ועיבוד עורות, כיון שמדובר כאן בטבע והגילול קדושה (וראה לקטן הערה 46).
- 44 ועפ"י יומתק לשון הכתוב "עובר אלקים" (ולא "עובר הוי"ה") — שבה מודגש ענין הכח החזק שלצורך העבודה והגיעה.
- 4* וראה תניא שם: "ההפך בין עובד אלקים לצדיק, הוא, שעובד הוא לשון הוה שהוא באמצע העבודה... אבל הצדיק נקרא עבד ה' בשם התואר כו" — שמשנה (לא רק מ"עובד", לשון הוה, ל"עבד", בשם התואר, אלא) גם מ"עובד) אלקים ל"עבד) ה"י".
- 45 תניא שם.
- 46 ועפ"י י"ל שהדמיון הוא לא רק בנוגע ליגיעה שבעיבוד עורות, אלא גם בנוגע להבירור וחיכוך שבעיבוד עורות, כי, לגבי הדינא שלמעלה מצויר והגבלה נחשבת העבודה שע"פ טבע הרגילות קדושה כמו בדרגתם עורות שצריכים עיבוד.
- 47 ראה עז"ר תניא תולדות יט, סע"ב ואילך — בבאיור מעשה דר' יוסי בן קיסמא עם רבי חנינא בן תרדיון (ע"י יו, א), ש"רש"י שאל "מה אני לחיי העוה"ב", כיון שהי' מסופק אם עבודתו היא לשי"ש בלבד או שמעורב בה גם טבעו ותכונותיו, ר"י השיב "כלום מעשה בא לירך כו"י, שמה מוכח שעבודתו היא רק לפי שאין בלבו אלא אחד, ללא תערובת טבעו (וראה לקו"ש ח"כ ע' 306).
- 48 נוסף לכך שהחשך עבודתו בשינוי טבע הרגילות קדושה מוכיחה שגם עבודתו לפניו (בבירור הגוף גוה"ב) לא הייתה מצד הטבע, אלא מפני היותו "עובר אלקים", כ"ל ס"ד.
- 49 ע"ד משה"ל בפירוש "יתין" (בוא"ז), "יתן רחוקו ויתן" (פרש"י תולדות כו, כח),

ושפון) הם ג'ק, וכיכ במאי"א כ"ו, והקשה: "ואיכ צ'ע שהרי ג'ק הגיל הם רע יותר מקי"נ, ואמאי היא הרשיעה יותר.. ויש לתרץ דלפי שהיא קרובה יותר לכן הקנאה והשנאה יותר כו"י.

וע"פ המבואר בסה"מ תקי"ו (שבהערה 76) אולי יש לתווכ הסתירה שברבר – שאף שחזיר הוא ק"נ שלמעלה מגק"ט, מ"ט, להיותה מפרסת פרסה שהרי ע"פח ומקור לחיצונים, ה"ה "ראש הקליפות", כולל גם הראש דגק"ט (הרשיעה יותר), ולעמיד לבוא יהי הכיורו דכללות ק"נ, ויובלד ויפטר שרש ניקת החיצונים*, או יטהר חזיר (דוקא), להיותו מקי"נ (משאי"כ החיות שמגק"ט)**.

ובסגנון אחר – בעבודת האדם – בהמשך להמבואר לעיל (סי'ה) בחילוק ד"מפרסת פרסה" ומעלת גרה":

"מפרסת פרסה ולא גרה" – מורה שהמעשה בפועל (רגל) הוא כרבעי ובריבוי, אלא שחטר אצלו כענין הבריור והיטבך (יולא גרה), ולכן, אף שמעלתו פחותה ממעלי הגרה שהם מבוררים ומוככים יותר (אף שחטר אצלם בהמעשה בפועל, "פרסה לא הפרסו"), מ"מ, כיון שהמעשה (שהוא העיקר) הוא כרבעי, ולעתי"ל עתיד ל"טהר (מעלת הבריור והיטבך), אוי יהי" שלמינות (משאי"כ זה שמוכך יותר אבל חטר אצלו המעשה שהוא העיקר).

(*) ויש לומר, שהוא גם תוכן הענין ד"שעיר" (שערות) למעליותא – לא באופן של ריבוי הצמצומים שע"י נעשה ניקת החיצונים, אלא באופן דשערות דקדושה, שמצד גודל מעלת הקדושה באופן של הבדלה, יכולה להיות רק המשכה בכח"י שערות, מותר"י מחזין בלבד (ראה לקי"ת אמור ד.א. ד ואילך). ובכ"מ.

(**) ועדיין צ"ע שמחזיר ס"פ תרומה (הובא באוה"ת סם): "ברזל אין כתיב כאן לא במקדש ולא במשכן, למה, שנמשך בו אדום שחזרבו ביהמק, ללמדך שמכל המלכיות יקבל הקב"ה דורון לעתיד לבוא חזן חזדום.. אף היא מבקשת להביא דורון למלך החשי"ח ואומר לה הקב"ה נער חית קנה כו"י, ואולי י"ל, שהענין דעתי' חזיר ל"טהר הוא לאחרי שאומר לה הקב"ה נער חית קנה, שיוכרת הקנה, רגל השמאלי דאות קו"ף שממנה נמשכת ניקת לקליפות (ראה ספר הערכוס'חג"ד אותיות התורה – קו"ף ט"ע שכו. ושי"ו). ועצ"ע ואכ"מ.

- 79) אוה"ח שמיני שם, וראה גם דרושים שבהערה 77.
- 80) ויק"ר שם, וראה דרושים שבהערה הקודמת.
- 81) כי הנאולה מגלות ארום היא גאולה שאין אחי"י גלות (מכילתא בשלח טו, א. ועוד).
- 82) עובדי' בסופו.
- 83) ל"ג, יד.
- 84) פרשי"י עה"ם.
- 85) כמי"ש השל"ה (חלק תושב"כ רצו, א) "המפרדים של כל השנה כו' ככולן יש שייכות לאותן הפרשיות שחלות בהן". וכפתגם רבינו הוקן (יהיום יום" ב' חשון. ובכ"מ) ש"צריכים לחיות עם הזמן".
- 86) ראה לקוטי לוי"צ אנ"ק ע' רה. ירו. וראה שיחת י"ט כסלו תרפ"ט.
- 87) שבת פה, א.
- 88) ראה סה"מ עזרי"ת ע' לת. תרע"ח ס"ע לו ואילך. וראה גם קונטרס משיחות ש"פ שם נח חשי"נ ט"ט. ושי"נ.
- 89) בראשית ב, ה.
- 90) פרשי"י עה"ם.
- 91) תענית ג, טצ"א.
- 92) ראה בבב' קבא, ב ובפרשי"י שם, רמ"א יו"ד טרמ"ו סכ"ג. הלי' ת"ת לאוה"ו פ"ד ה"ח.
- 93) עירובין טו, א.
- 94) לי' חז"ל – שבת סג, א.
- 95) לי' חז"ל – הריות בסופה.
- 96) כרביי אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע שיעקר הענין ד"ימצו מעינותיך חוצה"ה התחיל לאחרי גאולת רבינו הוקן בי"ט כסלו (מה"ש תורת שלום ס"ע 112 ואילך).
- 97) מכתב כ"ק אדמו"ר (מהרש"ב) ג"ע – נתקב ב"היום יום" בתחלתו. אנ"ק שלו ח"א ע' רט. ושי"נ.
- 98) תענית כו, ב ובפרשי"י. שם ל, ב.

- 99 איוב יא, ו. שמרר רפמ"ו.
 100 ראה המשך חרטי"ו ע' פו ואילך.
 101 תהלים עח, ה.
 102 נוסף על בירור הגוף ונפש הבתמים – כמארזיל שהתורה נקראת תושי', שמתשת כח הנהיב (מהדרין כו, ב. וראה תרי"א יתרו סו, ב).
 103 ראה לקריש ח"כ ע' 180 ואילך. חכ"א ע' 111. ושי"נ.
 104 רמב"ם הל' תוכנה בסופן.
 105 להעיר גם ממארזיל (כ"ר פט"ז, ד) 'אין תורה כחורת ארץ ישראל'.
 106 לקר"ת וסה"מ תקפ"ו שבהערה 77. וסם, שוה"ע ז"ר ש"לם בניך, ז"ר הוא עשו .. להיותו בבחי' הפירוד שהוא הרכיב .. וזב שלום, שמבחי' רכיבו ופירווד ועשו ויכלל ויתחידו בבחי' היתוד האלקי .. הוא הגני' שלום .. התחבורות בין ב' הפכים .. ע"י עסק התורה ודקא".
 107 אבות פ"א ט"ז.
 108 שבו נעשה העילוי והשלימות ('דיכולר') דראש חודש כסלו, שכולל כל ימי החודש, וממנו מתברך גם יום השבת שלאחריו (נוסף על ט' ויריד כסלו), י"ד כסלו, שקשור עם העילוי ד"יקימא סיהרא (יחודש כסלו) באשלמותא" (ראה קונטרס משוחות ש"ע יצא חשמ"ו ס"ז ובהערה 39 שם – המתועדות ח"א ע' 568).
 109 ע"ד בדבונגמח המעלה דשמיני (לאחרי שבעת ימי חרש כסלו) – שומר הדיקק (ראה שרת הרשבי"א ת"א פ"ט).
 110 כמנהג ישראל שגם הבנים הקטנים (משא"כ בנות ונשים) מדליקים נר תוכנה. שבת כא, ב.
 111 כפס"ד הרמ"א (א"ח סתרע"א ט"ב) – ש"בני ישראל יוצאים ביד רמה", שבוה נרמו שהגנה כל בניי היא ע"פ פסקי הרה"א (שרת חת"ס א"ח סק"ג – הובא בהגהות חת"ס לרש"י א"ח סתכ"ט).
 112 ראה לקריש ח"יו ע' 351. ושי"נ.
 114 כהוראת ודרשת ארמ"ר (מהרש"ב) נ"ע בקשר בשייכות לשיבת תומכי חמ"מים – 'להיות תורת ה' תורה הגלית ותורת החסידות תמימה', ובאופן שלימוד החסידות הוא 'בעיון הטוב להבינה ולהסבירה כלימוד הסוגיות בגליא שבתורה' ('התמימ' ח"א ע' כ"כד).
 115 תניא פ"ה.
 116 ראה יהל אור ט"ע תט ואילך. ושי"נ.
 117 שמוכר ומעורר ע"ד השליחות דכורא מישראל בעולם, שכורא מישראל הוא שלוחו של אדם (העליון) כמוהו, כמוהו והמשלח ממש (ראה לקר"ת ויקרא א, ג), כגיל בארוכה (קונטרס משוחות ש"פ תולדות).
 118 כיון שהעבודה רשניו טבע הרגילות ('יעובד אלקים', לשון הוה) צ"ל באופן תמיד, ועבורכ בנוגע לזכונם השלוחים העולמיים – עולם גם מלשון המידות נצחיות, שעבודת השליחות ('יעובד' לשון הוה) היא באופן תמיד, לעולם.
 119 משלי יד, כח.
 120 צפני' ג, ט.
 121 ספ"י"א.
 122 ספ"י"ב.
 123 ומעין זה גם ברנעי הגלות האחרונים – שגם כאשר 'מלכויות מתגרות כו"', 'מלך פרט' מתגרה במלך ערבי .. וכל אומות העולם מתרעשים ומתבהלים", נמצאים בניי במעמד ומצב של תנוחה ושלווה. כיון שהקב"ה אומר להם "בני אל תתייראו כל מה שעשיתי לא עשיתי אלא בשבילכם .. הגיע זמן גאולתכם", ו"מלך המשיח" – גואלן של ישראל – 'עומד על גג בית המקדש .. ואומר עושים הגיע זמן גאולתכם' (יל"ש ישעי' רמז תצט).

* להעיר מויק"ר שם: "את החזיר וז פרס" וראה בארוכה לקוטי נוי"צ (מח"ג ע' רמז ואילך) בב"אור ס"פור הנמרא נחמים יט. רע"א) ש"אידודג מלכא" (מלך פרס) קיים הענין דזהו מלכים אומנין" כומן גלגות – שזהו חוכן הענין דעמ"ד חזיר ליהרר עיי"ש.

10

110) כמנהג כמה מישראל שגם הבנים הקטנים (משא"כ בנות ונשים) מדליקים נר תוכנה.

ולכאורה: בנוגע להזמן שלפני מ"ה, אולי אפשר לומר, שזה מה שהחיות דמאכלות אסורות הוא מגקה"ט נעשה זה דוקא בשעת מ"ת. אבל מהו הביאור בנוגע לקטן לאחרי מ"ה - והרי לאחרי מ"ת פשוט לכאורה, שחיות המאכלות (אסורות) עצמם (גם טרם שמתערבת בזה פעולת האדם) היא מגקה"ט, ואיך יכול החיות לעלות (גם באכילת קטן) לקדושה?

ה. במכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א (נעתק בלקו"ב להר"י שי' קארף רפ"ח) מבאר מ"ש בתניא "איך החיות שבה עולה ומתלבשת בתיבות התורה והתפלה" - אף שהתפלתו ולימודו הוא בכח האכילה - כי אדרבה, תפלה החידוש הוא זה שמאכל מותר "עולה לקדושה, כי מה שייכות לגשם המאכל... ולקדושת התורה והתפלה". ולכן: במאכל היתר דוקא יש חידוש זה שהוא עולה בתיבות התורה והתפלה (היינו שנעשה בו עלי' וזיכוך כו', בדוגמת תפלה השינוי שבחומר תפלה המוח כשעוסק במושכלות), משא"כ במאכלות אסורות - לא יש חידוש זה, והגם שבכח זה למד והתפלל, ה"ז דו"מ^ה יד הכותבת דברי שכל, שאיך נעשה זיכוף בהיד ע"י השכל. ולכאורה: ע"פ ביאור זה - למה א"א לומר בן גם בנוגע לקטן, וכן בנוגע להזמן שלפני מ"ה, שהחיות של המאכלות אסורות אינה^ה כלי לדברי תורה ותפלה.

ו. במ"ש בסעיף ד' שהדוגמאות שבתניא פ"ז הוא ממאכלות אסורות דוקא - לא תפסנו: הרי בתניא שם איחא "לכן האומר מילתא דבדיחותא כו'"? ואולי הכוונה: מכיון שאומר "וכן האומר מילתא דבדיחותא כו'" משמע שעיקר הענין הוא "באוכל בשרא שמינא דתורא כו'" אלא שעז"ז הוא גם בהאומר מילתא דבדיחותא. אם נכון? בספ"ו איחא "וכן קיום וחיות... שס"ה ל"ת וענפיהן". מהי הכוונה ב"וענפיהן"?

באם הכוונה היא כמ"ש בפל"ז (מז, ב) "וענפיהן שהן מדרבנן" - נמצא לכאורה, אשר כל איסורים דרבנן (לא רק איסורי אכילה) קיומם וחיותם הוא מגקה"ט. דאולי: הכוונה ב"וענפיהן" בספ"ו הוא לענין אחר. מהי הכוונה?

ז. בסעיף ה' במה שהקשה ממ"ש הרמב"ם הל' ממרים - לא תפסנו: הפסול הרי הלאו "לא תסור" הוא ענין שחל על האדם, ומהי הקושיא בהשיחה (מלכתחילה) שמכיון שבאיסורי דרבנן יש הלאו לא תסור לכן יהי' בזה איסור תפסא?

3

ח. בשו"ע אדה"ז סהמ"ז סמ"ה: "שעד עכשיו לא אסרו הכתוב ועכשיו הוא כחתיכת נבילה". אם אפשר לדייק ממ"ש "ועכשיו הוא כתחלת נבילה" (ולא "ועכשיו הוא אסור", וכיו"ב) שהוא איסור חפצא?

[לאחר אחש"פ, תשל"ו]

מענה להמניחים שכתבו: "מצורף ר"פ מענין איסור גברא ואיסור חפצא שדובר באחש"פ. לא תפסנו בזה כמה ענינים: . . ." (מצילום כתי"ק):

[1] במכתבם כתבו: "אם הביאור שבסוף סעיף ב' [שזה מה שאיסורי דרבנן הם איסור חפצא הוא לפי שהאדם מוריד את חיות המאכל] הוא דוקא בנוגע למאכלות אסורות (מדרבנן), או גם על שאר איסורים מדרבנן?".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק תיבת "או", וסימן בחץ את התיבות "גם על שאר איסורים מדרבנן".

[2] במכתבם כתבו: "הירידה דמאכל היתר לגי קליפות הטמאות (כשאדם אוכל למלאות תאוותו) הרי הוא רק "לפי שעה עד אשר ישוב האדם כו" וזאי גם חיות הבשר והיין "יכולים לחזור ולעלות עמו". משא"כ במאכלות אסורות, גם באיסור דרבנן, אינם יכולים לעלות לעולם (אם לא ע"י תשובה מאהבה רבה) [תניא פ"ז]. וא"כ: איך אפ"ל שזה מה שהחיות של מאכלות אסורות דרבנן הוא מגי קליפות הטמאות הוא מצד פעולת האדם (אבל לפני זה הוא מקליפת נוגה), דלכאורה: הרי השינוי שנעשה ע"י אכילת האדם הוא רק "לפי שעה" (אבל אין בכחו לשנות את המאכל בעצם מהותו). ולפ"ז: הרי גם במאכלות אסורות דרבנן הוצרך להיות שיהיו "יכולים לחזור ולעלות עמו בשובו לעבודת ה'?" (ואח"כ הובא בהשיחה דוגמא מנדר, שבכח האדם לאסור דבר שברשותו. אבל: הדוגמא מענין ירידת המאכל שבקרבו – הרי זה רק ירידה לפי שעה?)."

על מה שכתבו: "הרי השינוי שנעשה ע"י אכילת האדם הוא רק "לפי שעה" (אבל אין בכחו לשנות את המאכל בעצם מהותו)" – כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק את התיבות: "אבל אין בכחו לשנות את המאכל".

[3] במכתבם כתבו: "בהשיחה שאל: גם אם נאמר שיש כח בחכמים להטיל איסור על החפץ (ולא רק על הגברא) – לאיזה צורך יעשו זאת, והרי גם כשיעשו איסור רק על הגברא יהי "משמרת למשמרתי"? לא תפסנו התירוץ על זה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א :

הרי לא נאמר! א) כמה איסורים לא מטעם הנ"ל (וכמו דהזמן: איסורי יו"ט שש"ג, דעומר: יבנה ביהמ"ק כו'). (ולא פלוג. ב) מכש"כ ממחזל דד"ס צריכין חזוק יותר מדת.

[4] במכתבם כתבו: "ב[תניא] ספ"ו איתא "וכן קיום וחיות . . שס"ה ל"ית וענפיהן". מהי הכוונה ב"וענפיהן"? באם הכוונה היא כמ"ש בפל"ז (מז, ב) "וענפיהן שהן מדרבנן" – נמצא לכאורה, אשר כל איסורים דרבנן (לא רק איסורי אכילה) קיומם וחיותם הוא מגקה"ט. ואולי: הכוונה ב"וענפיהן" בספ"ו הוא לענין אחר. מהי הכוונה?"

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בחץ מה שכתבו "כל איסורים דרבנן כו", וסימן שני קווים תחת תיבת "איסורים"; וכתב:

[כל איסורים דרבנן (לא רק איסורי אכילה) קיומם וחיותם הוא מגקה"ט] ובמכש"כ שהוא (נקרא) אסור וקשור

[5] במכתבם כתבו: "בשו"ע אדה"ז סתמ"ז סמ"ה: "שעד עכשיו לא אסרו הכתוב ועכשיו הוא כחתיכת נבילה". אם אפשר לדייק ממ"ש "ועכשיו הוא כחתיכת נבילה" (ולא "ועכשיו הוא אסור", וכיו"ב) שהוא איסור חפצא?"

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק את התיבות "אם אפשר", וסימן בחץ תיבת "לדייק".

לא עיינתי בהחשבונות באם היי פעם ליקוי לבנה בט"ו באב (באופן הנראה במקומות שבו גרים יהודים, ועאכו"כ בעיר ניו-יארק), אבל בכל אופן היי דבר בלתי רגיל כלל, במכ"ש ממאורע של ליקוי לבנה בכלל (אפילו לא בט"ו באב) שהוא דבר אינו רגיל [ליקוי לבנה האחרונה שהיי נראה בניו-יארק היי מלפני ז' שנים].

ולכאורה הענין צריך ביאור – כי זהו כעין סתירה מיני' וביי: גודל העלי של הלבנה וישראל (הדומין ללבנה) בט"ו באב, שבו קיימא סיהרא באשלמותא (וכמבואר הענין בדרושי ט"ו באב, גודל היו"ט שבו מפני העלי גדולה לאחרי הירידה בהלבנה בתשעה באב), ולאידך – בו תשש כחה של חמה (שהאומות מונין לחמה), ואילו בשנה זו – יהיי ליקוי לבנה (בעיר זה, שיש בו ריבוי מבניי, ומקום דירתו של נשיא הדור וכו').

ואף שנתבאר במ"א (לקו"ש חט"ו ע' 7 ואילך) שענין ליקוי לבנה (שהוא סימן בלתי רצוי כו') מורה רק על הנטי' והסגולה של זמן זה, אבל מובן ופשוט שאינו מכריח הבחירה, ובכח האדם להתגבר על זה (כמו שבכחו להתגבר על טבע מדותיו וכו'), ומובן שיש בזה העילוי של יתרון האור מן כו' – אבל מ"מ אין זה מתאים בגלוי לענין קיימא סיהרא באשלמותא בט"ו באב".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק):

כל ליקוי לבנה באיזה חודש שיהיי – זמנו רק בבא חצי החודש ועיי'ז נעשה הליקוי

וזהו תוכנו (שהלבנה בדיוק בין השמש והארץ

ב

בס"ד.

בנוגע למ"ש כ"ק אדרמ"ד שליט"א בקשר לליקוי לבנה, ש"צ לליקוי לבנה באיזה חודש שיהי - זמנו ב"ק באב תצ"ב תחודש, ועי"ו נעשה חליקוי, וזהו תצ"ב (שהלבנה בדיוק בין השמש והארץ) [לכאורה צ"ל "שהארץ בדיוק בין השמש והלבנה", שע"ו נעשה ליקוי לבנה, ואילו בליקוי תצ"ב - הלבנה בדיוק בין השמש והארץ] - רציני לברר באם הכוונה בזה גם לבאר המעין שתירה בין גודל העלי של הלבנה וישראל (הדומין ללבנה) כט"ו באב שבו קיימא סיהרא באשלמוחא (ובו חשב כחה של חמה, שהאומות מונין לה), ואילו ענין ליקוי לבנה הוא "סימן רע כו' מפני שישראל מונין ללבנה" (סוכה כט, א) - והביאור הוא, שב(פנימיות ה)ענין ליקוי לבנה יש גם ענין למעלותא, כנראה מזה שכל ליקוי לבנה זמנו בבא חצוי תחודש, שבו קיימא סיהרא באשלמוחא, ועי"ו נעשה הליקוי וזהו תוכנו - שהארץ בדיוק בין השמש והלבנה, אלא שכתלך מהלילה נתעלם אור הלבנה למשך זמן (הליקוי בשלימות הוא סחוח משעה, והליקוי חלקי הוא כערך שלש שעות).

אכל באם זהו הכוונה - עריץ צריך ביאור מהו העילוי בעצם ענין חליקוי והעלם הלבנה, דאך שפנימיות התוכן של ליקוי והעלם זה הוא - העלי ושלימות כמילוי הלבנה בחרון האור מן החושך כשנתגלה הלבנה לאחר הליקוי (ע"ד המבואר בעילוי ט"ו באב ככלל בא לאחר הירידה בתיב) - מי"א אין זה מתאים בגלל לענין ט"ו באב, שחוכנו הוא - גלוי שלימות הלבנה (וישראל), וענין זה הוא באפס כירור וגילוי מלתא למפעע שטלה גזירת מתי מרבי בתיב שלפניו (כמבואר בסוף תענית), וע"ד העילוי דקיימא סיהרא באשלמוחא ככלל, אף שלבנה כפני עצמה היא מלאה בכל ימי תחודש - אבל מפני שערך וחכלית הלבנה הוא "להאיר על תארץ", וגילוי הלבנה כמלאה (לכני אדם) על הארץ הוא דוקא כט"ו בתודש; ואילו ליקוי הלבנה הוא היפך מזה לכאורה.

סימון יעקבסאן

Handwritten notes in Hebrew, including:

- ענין חליקוי והעלם
- העלי ושלימות כמילוי הלבנה
- בחרון האור מן החושך כשנתגלה הלבנה לאחר הליקוי
- ע"ד המבואר בעילוי ט"ו באב
- ככלל בא לאחר הירידה בתיב
- מי"א אין זה מתאים בגלל לענין ט"ו באב
- שחוכנו הוא - גלוי שלימות הלבנה (וישראל)
- וענין זה הוא באפס כירור וגילוי מלתא למפעע שטלה גזירת מתי מרבי בתיב שלפניו
- (כמבואר בסוף תענית), וע"ד העילוי דקיימא סיהרא באשלמוחא ככלל
- אף שלבנה כפני עצמה היא מלאה בכל ימי תחודש - אבל מפני שערך וחכלית הלבנה הוא "להאיר על תארץ"
- וגילוי הלבנה כמלאה (לכני אדם) על הארץ הוא דוקא כט"ו בתודש
- ואילו ליקוי הלבנה הוא היפך מזה לכאורה

Handwritten notes on the right margin:

- ענין חליקוי והעלם
- העלי ושלימות כמילוי הלבנה
- בחרון האור מן החושך כשנתגלה הלבנה לאחר הליקוי
- ע"ד המבואר בעילוי ט"ו באב
- ככלל בא לאחר הירידה בתיב
- מי"א אין זה מתאים בגלל לענין ט"ו באב
- שחוכנו הוא - גלוי שלימות הלבנה (וישראל)
- וענין זה הוא באפס כירור וגילוי מלתא למפעע שטלה גזירת מתי מרבי בתיב שלפניו
- (כמבואר בסוף תענית), וע"ד העילוי דקיימא סיהרא באשלמוחא ככלל
- אף שלבנה כפני עצמה היא מלאה בכל ימי תחודש - אבל מפני שערך וחכלית הלבנה הוא "להאיר על תארץ"
- וגילוי הלבנה כמלאה (לכני אדם) על הארץ הוא דוקא כט"ו בתודש
- ואילו ליקוי הלבנה הוא היפך מזה לכאורה

[לאחר י"ד מני"א, תשמ"ט]

מענה לר' סימון יעקבסאן על מכתבו בושאל - בהמשך להמענה שקיבל:

"רצייתי לברר באם הכוונה בזה גם לבאר המעין שתירה בין גודל העלי של הלבנה וישראל (הדומין ללבנה) כט"ו באב שבו קיימא סיהרא באשלמוחא (ובו תשש כחה של חמה, שהאומות מונין לה), ואילו ענין ליקוי לבנה הוא "סימן רע כו' מפני שישראל מונין ללבנה" (סוכה כט, א) - והביאור הוא, שב(פנימיות ה)ענין ליקוי לבנה יש גם ענין למעלותא, כנראה מזה שכל ליקוי לבנה זמנו בבא חצוי תחודש, שבו קיימא סיהרא באשלמוחא, ועי"ו נעשה הליקוי וזהו תוכנו - שהארץ

בדיוק בין השמש והלבנה, אלא שבחלק מהלילה נתעלם אור הלבנה למשך זמן (הליקוי בשלימות הוא פחות משעה, והליקוי חלקי הוא בערך שלש שעות).

אבל באם זהו הכוונה – עדיין צריך ביאור מהו העילוי בעצם ענין הליקוי והעלם הלבנה, דאף שפנימיות התוכן של ליקוי והעלם זה הוא – העלי' ושלימות במילוי הלבנה כיתרון האור מן החושך כשנתגלה הלבנה לאחרי הליקוי (ע"ד המבואר בעילוי ט"ו באב בכלל הבא לאחרי הירידה בתשעה באב) – מ"מ אין זה מתאים בגלוי לענין ט"ו באב, שתוכנו הוא – גילוי שלימות הלבנה (וישראל), וענין זה הוא באמת בירור וגילוי מילתא למפרע שבטלה גזירת מתי מדבר בתשעה באב שלפניו (כמבואר בסוף תענית), וע"ד העילוי דקיימא סיהרא באשלמותא בכלל, אף שלבנה בפני עצמה היא מלאה בכל ימי החודש – אבל מפני שעיקר ותכלית הלבנה הוא "להאיר על הארץ", וגילוי הלבנה במילואה (לבני אדם) על הארץ הוא דוקא בט"ו בחודש; ואילו ליקוי הלבנה הוא היפך מזה לכאורה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק):

[1] סימן את התיבות: "שב(פנימיות ה)ענין ליקוי לבנה יש גם ענין למעליותא", וכתב:

!?

ה"ז סימן רע ואיזה מעלה יש בזה!?! ומה לזה ולשלימות!?!

[2] על כללות הענין, כתב:

כשאומרים סימן טוב לאיש פ' (עם פ')

(או הפכו)

אין הפי' שבכל הענינים כולם שלהם צ"ל 100% טוב ממש

נושא פסל מיכה הי' בשעת שירת הים

כמה קטעים מהנחה של שיחת כ"ק אדמו"ר מהוריי"ץ מחג הפורים תרפ"ז שעדיין לא נדפסו*

ואת ערובתם תקח. מיך האט מען גינומען (אינו כן. זה הל' "פאר א משכון [ח"ו] רק ברמז) .. אזיי (והראה כמי שאוחז את חבירו בצוארו ח"ו). ואח"כ אמר בזה"ל (מדויק) אלע אייערע נערותקייט פאלט בא מיר אט דא (והראה בדו הקדושה על ערפו הק' או שכמו. השי"ת יחזקהו ויביאהו לביתו בשמחה ובקרוב. אכ"ר.

קרוב לשקה"ח¹ משמש בכל כיסוי בגדיו (כמ"ש בגמ' שבת בל' חייב כו"ג²). והיינו שהפך את כל כיסי בגדיו והוציאם לחוץ. וניער אותם שישארו נקיים. – ואמר (שלא לחשוב למה עושה שלא כדרכו כו') כי בהיותו בן ששה שנים נכנס אליו כ"ק נ"ע זי"ע שליט"א – והראה לו איך צריך למשמש בבגדיו עש"ק.

אמר לתמים א': אילו היית פה ש"ק פ' זכור הייתי אומר א פערטין פאל אין קליפת עמלק (והראה לו באצבעו של חוטמו). ואמר לו חיים בן ציון איז דאך גירעכט שתולים הכל בכ"ק וכו' באמרם שמסתמא זהו רצו"ק י"נ³ ואמר לו עוד (ח"ו) דאס וועט ניט גישיינקט ווערין).

(חסר הרבה. כמו חציו.)

(* מביכל מספר 219 בספריית אגודת חסידי חב"ד ותודתנו נתונה להם ולמערכת הוצאת ספרים - קה"ת על הרשות להדפסה, וזכות הרבים תלוי בהם.

(1) לשקיעת החמה.

(2) שבת יב, א: "תניא חנניא אומר, חייב אדם למשמש בבגדו ע"ש עם חשכה. אמר רב יוסף, הלכתא רבתי לשבת".

(3) יחי' נצח.

לזכות

החתן הרה"ת לוי הכהן

והכלה יהודית שרה מושנא

שיחיו כהן

.

יה"ר שיבנו בית בישראל

בנין עדי עד על יסודי התורה והמצוה

כפי שהם מוארים במאור שבתורה

זוהי תורת החסידות

לנחת רוח כ"ק אדמו"ר